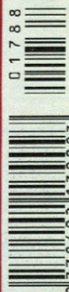

osune Bereziartu: "Haitza pertsonala da, zure buruarekin lehiatzen duzu"

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

ARGIA

Behi Eroen Gaitza

ZORATU AL GARA?

Inaxio Oliveri

"Nik ikasi nuen historia bera irakatsi nahi du PPK"

garaⁿ

kultura

ez da sail bat bakarrik,

eskubidea da,

ondarea,

nortasuna,

adierazpena,

bilakaera...

gure bizitzaren atal bat da.

nortasuna,

adierazpena,

gure bizitzaren atal bat da.

bilakaera

Gure kulturaren alde,
elkarlanean.

gara

Diseinua: antza S.A.L.

■ Inaxio Oliveri: "Nik ikasi nuen historia bera irakatsi nahi du PPK" 9

■ Bankako handiek handitzen jarraitzen dute 12

■ Zer egin die behiei gizarte ero honek? 18

■ Josune Bereziartu: "Haitza pertsonala da, zure buruarekin lehiatzen duzu" 26

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta	4
Irakurleak mintzo	5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa	6
Elkarrizketa: Inaxio Oliveri.	
Mikel Asurmendi	9

EKONOMIA

Bankako handiek handitzen jarraitzen dute.	
Daniel Udalaiz	12

EUSKARA

Eguraldiaren aberatsa.	
Urtzi Urrutikoetxea	15

GIZARTEA

Zer egin die behiei gizarte ero honek?	
M. Asurmendi / P. Zubiria I. N. Irazustabarrena / I. Etxaniz	18
Elkarrizketa: Josune Bereziartu.	
Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre	26

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	32
Lapurdiko Aritzak laukoteak Labeguerieren obra ondu du. Mikel Asurmendi	34
Orain Dela 30 Urte.	
Pilar Iparragirre	36

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak	40
Agenda	44
Telebista-Irratia. Iosu Etxaniz	46
Bizia	50
Ihesi	51
Denborapasak	55

IRITZIAK

Politika: Luix Barinagarrementeria	8
Kultura: Olatx Aranguren	38
Azkena: Iñaki Mendiguren	58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen hori ez du inolako laguntza ere

kutxa gizarte-ekintza
obra social

POSTURANGO

ESKUAL KULTURA

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi, Xabier Letona.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Administrazioa: Marijo Aierza.

Harpidetzak: Olatz Korta, Edurne Urruzmendi.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña Soraluze, Bego Zuza.

Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00. Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3.eskuina. 31001 Iruñea. Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:
Erredakzioa: kazeta@argia.com
Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria .15.600 pta./93,76 euro
Ipar Euskal Herria . . .746 lib./113,73 euro
Espainia15.600 pta./93,76 euro
Beste atzerriak . . .20.100 pta./120,8 euro
Airez31.450 pta./189,02 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Ametzagaiña Taldeko partaidea da

Armagintzarik ez! (euskalduna izan arren)

Azaroaren 19ko ARGIAren alea jaso dugu Bakearen Etxeko kideok, eta honetan agertzen den intsumisioaren inguruko artikulua gustatu zaigu. Zorionak Mikel Asurmendiri idatzitakoagatik eta astekari osoari gure ahotsa entzutarazteagatik.

Baina... eta "baina" hau ozena da: intsumisioaren artikulura heldu baino orrialde batzuk lehenago, euskal industriari buruzko hiru orrialde irakur daitezke, non irakurleak ikas dezake gure industriaren funtzionamendu ezin hobeaz. GAMESA, ITP, SENER... hainbat eta hainbat dira aeronautikan aritzen diren enpresak. Baina inon ez da aipatzen enpresa horiek guztiek interes ekonomikoak dituztela armagintzan. Adibidez, SENER-ek Eurofighter-2000ren hegoen zati bat ekoizten du, ITP-k gerra elektronikoaren arloan lan egiten du... eta abar. Beraz, Kontzientzi Eragozpen Mugimenduak salatu nahi luke hainbat herrialdetan pairatzen den egoera larriaren kulpan enpresa hauek duten parte. Gainera, ARGIA astekariari eskatu nahi genioke erantzukizun gehiago izatea halako gaiak tratatzerakoan, eta koherentzia handiagoa edukitzea. Gure iritziz, ezin da intsumisioa eta desobedientzia zibila goraipatu eta aldi berean euskal

industriaren ezaugarriak laudatu, armagintzaren arlo izugarria izkutatu.

JAVIER RODRIGUEZ HIDALGO
KEM-EKO KIDEA

Zuzenketa

Jose Luis Alvarez Txillardegiri egindako elkarrizketan, "Bizitzaren pasartea" atalean, idatzi genuen Jokin Gorostidi Hotel Alcalán zegoela Josu Muguruza tiroz hil eta Iñaki Esnaola zauritu zituztenean. Egun haietako kronikek agertzen dutenez, Gorostidi ez zegoen Madrilgo hotel hartan afaltzen ari zen taldean.

ARGIA

Hiruko Txikian

OHIKO BERTSIOA

Eman dute oraingoan ere. Tarifa aldean izangabetu du guardia zibil batek izengabe bat, paterazale magrebiar bat alegia. Giza uholdeka datozen horietakoa izaki, hotzez bustirik erakusten dizkiguten horietakoa. Tiroz garbitu omen du guardia zibilak nahi gabeen, bere buruaren defentsan. Honen izena ezkutatu egin digute badaezpada ezer txarrik gerta ez dakion. Hedabideetako gune galduetan kokatu dute berria, amaren semea ez balitz bezala. Zitzu batean iragan da ezkuta ezinezko erailketa. Orain, demokrata plantak eginez ariko zaizkigu guardia zibila xuritze aldera ohiko

bertsioa indartze lanetan, eraildakoren agresibitate lanjerosa aitzakia. Guardia zibilari oldartu omen zitzaion gizagaixoa itxura gabeen. Eta jakina, ongiaren defendatzaile armadunak erasotzailea tiroz geldiaraztea zuen aukera bakarra. Ez zuen hil nahi izan, baina ezin izan zuen hilketa ekidin. Istripua. Hori bera. Lan istripua. Beraz aktualitatean garrantzi handirik ez, eta bestalde arrakasta sozialik ez dakarrena. Bazterrera. Gobernuaren gustuko lekura. Eta horrela, guztia bere lekuan izengabeak salbu ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

TERMO

TXANPONA

LEGATZA

Abenduaren 14 eta 15ean, Europako Batasuneko Arrantza Ministroen Kontseiluak legatz harrapaketa drastikoki murriztea erabakiko du. Hala, Europako Batzordearen proposamena onartzen badu, murrizketa harrapaketa kopuru onargarriaren %74koa izango litzateke 2001erako; honek egungo 50.950 tonatik komunitateko flota osoak 13.000 tona harrapatzea ekarriko luke. Horretarako, zientzilariek egindako gomen-dioetan oinarritzen da; horiek espezie horren stockak egoera kritikoa bizi duela ziurtatzen dute. Iragarritako murrizketa kolpe latza litzateke alturako euskal flotarentzat. Ondarroako eta Pasaiaiko 70 itsasontzi ingururen jarduera nagusia legatz harrapaketa da. Legatz harrapaketa murrizketa hori gauzatzen bada, euskal flotaren amarratzea eragingo du eta hiru hila-betetan bakarrik arrantzatu ahalko du. Egoera benetan larria euskal familia askorentzat. Ondo dago legatza berreskuratzeko plan europar bat egitea, baita denbora eta leku debekuak jartzea. Baina ezarri nahi duten harrapaketen murrizketa eta batez ere herrialde ezberdinen artean nola banatzen den ez da onargarria. ●

◆ DANIEL UDALAITZ

ESPAINIAKO KONSTITUZIOAREN INGURUKO EZTABAIDA

EUSKAL politikagintzako arazoan ardatzean etengabe dagoen gaia da Espainiako Konstituzioarena, abenduaren hasiera aldera Konstituzioaren urtemuga ospatzean berpizten dena. Mila gauza esan daiteke eta esaten da, baina bat gutxienez nabarmendu beharko litzateke: Konstituzioaren egungo izaera edo irakurketa berbera mantentzen den neurrian, egungo *status quo*-aren alde egiten da eta, beraz, biolentzia egoera egungo errealitatearen ezaugarri nagusienetakoa izanik, egungoak bere horretan jarrai dezan egiten da. Biolentziekiko erantzukizun zuzenak bultzatzen dituztenenak bakarrik dira; biolentzia egoerak gaitzitzen erantzukizuna, aldiz, guztiona da.

■ Espainiako 1978ko Konstituzioaren egi-leak. Zutik ezkerretik hasita, Gabriel Cisneros, J.P. Perez Llorca eta M. Herrero de Miñon; behean, M. Roca, M. Fraga, G. Peces Barba eta J. Sole Tura.

HEZKUNTZA ETA TERRORISMOA

EUSKAL Herriko eskoletako 255 zuzendarik euskaraz egiten den hezkuntzak jasaten dituen erasoak salatu ondoren, Espainiako gobernu ordezkari Enrique Villarrek EAEko

eskoletan erakusten dena "terrorismoa bera baino arrisku-tsuagoa izan daitekeela" adierazi zuen Konstituzioaren 22. urtemugaren ekitaldi ofizial batean. Hezkuntz erreformaren egokitasuna justifikatzeaz gain, honek ekar dezakeen eskumen lehiaren aurrean posizioak markatzen ari bide da gobernu ordezkaria.

EH SOLDATARIK GABE

EUSKO Legebiltzarreko egunero jardunean ez dutela parte hartzen eta, legebiltzarreko Mahaiak bertan behera utzi du Euskal Herri-tarrok taldeari

erakunde honetatik egiten zaizkion diru ordainketa guztiak (200 bat milioi pezeta / 8 milioi libera inguru). Mahaiak proposatutako erabakia legebiltzarreko talde guztien oniritziz hartu zen. Aurreko Legealdi batzuetan ere hartu izan da neurri hori -HBrekin- eta horien ondorioz, 1980tik 1994ra HBk ia 1000 milioi pezeta (40 milioi libera) jaso gabe geratu da.

EZ ARBELOA, EZ APEZTEGIA

MIGUEL SANZ lehendakariak atzera bota du herriarren defendatzaile lanetarako Juan Jose Lizarbe PSNko idazkari nagusiak proposatutako Asun Apeztegia. Aurretik UPNk Victor Manuel Arbeloa PSNko buruzagi ohia proposa-

B A H E A

• Miren Egaña, Benito Goñi, Pablo Muñoz eta Patxi Zabaleta, Aralar ildokoak: "Hutsegite baskongadista deitu beharko genioke Euskal Herriko gorabehera politikoetan gertatzen den edozeren gainean eta eragile bezala EAJren jokaera ipintzeari. Ezker Abertzaleak ekinbide politikoaren lehentasuna bere egin behar du eta, bere ideario eta egitaraukin, bere aldarrikapenak aurrera eramaten saiatu. Aralar ildoak ez du berea egiten EHk Lizarra-Garaziko beste indar eta eragile politikoei egindako proposamen ezaguna; besteak

ETROA

ESTATU ITUNA

Ajuria Eneko Itunak Euskal Herrian bizi den gatazkan konponbiderik jarri ez bazuen, nekezago pentsa daiteke orain PP eta PSOEren estatu itun batek halakorik lortu dezakeenik, areago Ajuria Eneko hura baino kontserbadore eta erasokorragoa denean. Beren alderdi interesak eta Espainiako batasun sakratuari garrantzi handiagoa eskaintzen diote PPk eta PSOEk Euskal Herrira bake iraunkor eta sendo bat ekartzen laguntzeari baino. Ez da samurra ezkontzea azken asteetan -batez ere Ernest Lluch en hilketaren ondoren- PSOEek PPri egindako kritika guztiak eta oraingo itun hau.

■ Joaquin Navarro.

IZPIAK

Joaquin Navarro epaile espainiarrak Baltasar Garzon, Jaime Mayor Oreja eta Jose Maria Aznarri egindako kritikak zigor larritzat jotzen ditu Espainiako Botere Judizialaren diziplina batzordeak. Zigor hauengatik 50.000 eta milioi erdi pezeta arteko isuna ordain dezake Navarrok.

Josu Guinea Larrabetzuko 23 urteko gazteari 12 urteko espetxe zigorra jarri dio Espainiako Entzute Nazionalak, epaimahai batek gazteak Larrabetzuko kutzazain bat erre zuela ontzat eman ondoren.

Francesco Cossiga Italiako lehendakari ohia EAJ Europako Alderdi Popularrean sartzeko ahaleginean ari da, horrela berriz Demokristauek Internazionallean onartuko luketelako. Bere ustez, hori Euskal Herrian bizi den gatazka konpontzeko lagungarria litzateke.

■ F. Cossiga.

■ EHko Gasteizko talde parlamentarioa.

tu zuen baina PSNk ez zuen onartu. Artekartizarrako kargua urtebete dela onartu zuen Nafarroa-

ko Legebiltzarrak eta eskatzen duen hiru bosten proportzioak PSN eta UPNren adostasuna behartzen du.

URIARTE GOTZAINA ETA BAKEA

ABENDUKO pastoral idazkian gauza ugari esan ditu Uriarte Donostiako gotzainak eta bakoitzak interesatzen zaizkionak azpimarratu ditu. Edozein modutan, ezin oharkabea pasatu elkarriketari buruz egiten duen aipamen andana eta elkarriketa eta irtenbidearen arteko loturaz. Setien gotzain ohiak, bestalde, bakea eta politika erabat lotuta daudela zioen duela gutxi emandako elkarriketa batean.

beste, indar koerlazioarekin koherentziarik ez duelako, herrialdeen nortasun historikoa errespetatzen ez duelako eta, benetako bidea izan nahi duen heinean, konponezinezkoak diren demokrazia gabeziak dituelako. Honi guztiari gehitu beharko litzaioke ezen, bidera ezina den aldetik, helburu politiko enblematikoa den, amnistia bera ere, *sine die* atzeraturik uztea suposatzen duela”.

Esteban Beltran, Amnesty Internazionalen Espainiako zuzendaria: “Sakabanaketak Nazio Batuen Erakundeko oinarritzko printzipioak urratzen ditu”.

Blai Euskal Herriari!

Obedientzia ezaren inguruan eta herri honen eskubide ez errespetatuen alde lan eta izerdi egiten duten horietako batzuk deituta elkartu ginen 2000ko ekainean. Herri ekimen berria erditzen ari zen. Eskubide zibil eta politikoen aldeko herri ekimena. Berau izendatzeko herria, baikortasuna: Bai Euskal Herriari. Ados. Gaueko ordubata eta erdiak ziren eta esnatzea ohikoa ez den ordu horretan esnatu ninduten. Iskiluz inguratu ninduten aurpegia estalirik zuten hiru metroko lau poliziek. "Bakarrik nago! Nahastu zarete!" esan nien, beraiek uler zezaketen hizkuntz bakarrean. Inuxentea ni.

Eta eguna argitzerako, Donostiako Hotel bateko gela dotore batean aurkeztu genuen Bai Euskal Herriari, agerpen jendetsu eta zabal batez. Eta Udalbiltzari Euskal Nortasun Agiria jaulkitzeko herritarren atxekimendu askean oinarritutako sinadura bilketa erraldoia ere plazaratu genuen, erraldoiak izaten baitira beti ekimenak, asmoetan bederen. Bi ordu eta erdiz jardun zuten sei poliziek nere etxeko bazterrak arakatzan eta hara non topatu zuten "Estatu paraleloa" eraikitzeko ezinbesteko tresna: "Lizardiak" (diru papera). Orduan sinestu zuten eskuartearen zuten atxilotuaren tamaina: "dirijentea". Nolako lasaitua nerea, (kakotxen artean). Hala ere, sinadura bilketarekin jarraituko du Bai Euskal Herriari ekimenak, beraz, garaiz dabil oraindik egin ez eta hori nahi duenak.

ESKUBURDINEN zaintzape hotz ezezagunak ninduen aztortua. Bi belarriak hatzamarrez batera ezin ixtearen gogorra! Etengabe nuen txorakeri esaka alboan xaxi-inspektore jauna, adi, loak ez nintzan bahitu, Madrilera autoz egindako bidaian, beste Autoz hasitako prozesioaren segidan. "Madrid: 430 kilometro" zioen erre-pide errotuluak. "Bi tiro ematea? Hori oso erraza da" zioen poliziak, gidari zihoanak, begiz eta bekainez ispiluan berrespen keinu nardagarri arrazoi ematen ziolarik. "Zaila goa eta arriskutsuagoa da guretzat zuk eta zuek bezalakoei egiten dituzuenak".

Objektiboki esanda: herri gisa dagozkion eskubideak ez dira onartuak, herritar gisa ukatu egiten dizkigute eskubide batzuk. Mugitu beharra dago. Adi. Ibili. Saiatu. Izerditu.

Huts egin, asmatu arte. Piztu arte. Obedientzia eza landu, praktikan jarri, egunez egun ariketa horretan jardun egin behar da, mitxelina ezabatu, herri honen orubea edukinez osatzeko. Gure herritartasuna ofizialdu guran abiatu zuen bide malkartsua Bai Euskal Herriari ekimenak, Joxemi Zumalabek eta ABKek bakoitzak bere erara hasia zuten bezala. Obedientzia ezaren aerobika.

"Eta zer iritzi duzu Arzalluzi buruz?" Hiru aldiz bota zidan polizi astunak, Madrilera prozesioan. "Eta Egibarri buruz? Hori bai deabruak! Oraingo gobernua ordean kon-turatu da nortzuk zareten benetan gaiztoak eta antolatzaileak. Obedientzia eza bai, baina zuei obeditu egiten dizuete kale eta beste borrokalariek, eh? Hori, hori obedientzia eza!". Azkoitiarrari buruzko ponentzia markoaren 4. atala edo, entzuten ari nintzela, Madrilera 320 km. gelditzen zirela adierazten zuen kartel batek oroitarazi zidan non eta nola nengoen.

Luix Barinagarrementeria
Bai Euskal Herriari-ko kidea

*"Bai Euskal Herriari osoa
zihoan nirekin autoan.
Garzonenean diot. Baita
Joxemi Zumalabe, ABK, Ekin,
KAS, EGIN, ETA, ASK...
denok batera, autoa baino,
trailerra beharko, pentsatzen
nuen"*

BAI Euskal Herriari osoa zihoan nirekin autoan. Garzone-nean diot. Baita Joxemi Zumalabe, ABK, Ekin, KAS, EGIN, ETA, ASK... denok batera, autoa baino, trailerra beharko, pentsatzen nuen. Euskal Herria, herri gisa bizitzeko desobedientzia zibilaren bidean mugituko den edonorekin egongo da Bai Euskal Herriari, edo hobe esanda, hori ere izango da edo izan liteke Bai Euskal Herriari, ekimenaren fun-tsa, herri ekimenaren ardatza horixe da-eta: gure herriaren onarpena lortzeko herri gisa aritu, bizi, egunero natural eta sendo.

Baltasar jaunak galdeketa egin ostean, libro utzi ninduen, Olatz, Fernando eta Peperekin batera,

Sabino, Mikel, Carlos, Iñaki eta Patxi espetxeratu zituen bitartean, lehendik barruan dauden Juan Mari, Txema, Xabier eta besteen gerizpea dastatzeko.

Poliziek prozesioan eta Baltasarrek galdeketa esan-dakoagatik, esaten eta egiten direnei kontu gehiago jarri beharko zaio eta erne azkoitiarra, ez ote duen Baltasar jaunak oriotar hirukotearen kanta zaharra entzunda, besterik itzali nahiko. "Arzallus, ándate con luz...!".

Hainbat ikusi nahiko nuke nik obedientzia ezaren aerobikean, izerditan, bustita, blai,... "Blai Euskal Herriari" ginatekeen agian ●

Espainiako Gobernuak DBHko eta Batxilergoaren erreforma gauzatzeko daraman bete-beteko kanpainan bildu gara Eusko Jaurlaritzako Inaxio Oliveri hezkuntza sailburuarekin. Gernikako Estatutuak ematen dituen eskuduntzak aski omen dira egoerari aurre egiteko.

“NIK IKASI NUEN HISTORIA BERA IRAKATSI NAHI DU PP-K EGUN”

Euskal Autonomia Erkidegoko (EAE) ikasleek jasotzen duten hezkuntza ‘indarkeria egoeraren arrazoi zuzena’ dela dioten PP, PSE-EE eta UA alderdiek, legez besteko ekimen bat bultzatu zuten Eusko Legebiltzarrean aurtengo ikasturtearen hasieran. Zertan dago auzi hau?

Eusko Legebiltzarrean gauza nahiko arraroak gertatzen ari dira ikasturte politiko honen hasieratik. Esaterako, PP, PSE-EE eta UA bat eginik ikustea. Hori, berez, arraroa da. PP eta PSOE ez baitira egundo bat etorri hezkuntza egituratzeko orduan. Orain arte hezkuntza antolatzerakoan izan dituzten ezberdintasunen gaineratik bat egiten dutela agertu nahi badute ere, egoera honek benetan erakusten diguna ez da hezkuntzari lotuta dagoen eztabaida bat, bizi dugun egoera politikoari loturiko eztabaida bat baizik.

■ **Antza denez, geroz eta errazago moldatzen dira PP eta PSE-EE Eusko Legelbitzarrean.**

Bai. Funtsean, oposizioako alderdiek Eusko Jaurlaritzari eusten dion gutxiengo hori nabarmendu nahi dute ostiralero bilkuretan, horretarako hezkuntz eremuan bat egin behar izan duten arren. Gauza batzuetan, beharbada, errazago dute ados jartzea, euskal nortasunari atxikiriko gauzetan, esaterako. Baina ez dira bakarrik horretan ados jartzen, edozein gauzetarako baizik. Eta harritzekoa da, PSE-EEK hainbat urtetan Hezkuntza Saila honen ardura izan zuelako, eta

■ “PSE Gobernuan zegoeneko ildoak dira egungoak”.

duela bi urte Gobernuan zegoelako. Neronek ez dut sail honetako politika aldatu, eta PSE-EE hemen zegoenean finkatu ziren ildoak mantentzen ditugu. Beraz, alderdi hauentzako kontua ez da hezkuntz eremua ondo edo gaizki lantzen ari garen. Testuinguru zail batean gaude eta edozer gauzak balio du gauden egoera politikoaz baliatzeko.

■ **Gauzak horrela, nola egin diezaioke aurre Hezkuntza Sailak Espainiako Hezkuntza Ministerioak garatu nahi duen DBH eta Batxilergoaren erreformari?**

Gernikako Estatutuak hezkuntz eremuan ematen dizkigun eskuduntzak erabatekoak dira, arau orokorreki dagokionean salbu. Orduan, arazoa arau orokor hauei buruz egiten den interpretazioan datza. Hor dago kokka. Arau orokorra izan daiteke, esaterako: eskolaren gestioan gurasoek, ikasleek eta irakasleek parte hartuko ote duten edo ez erabakitzea, edota gutxieneko parte hartze bat izan dezaketen zehaztea. Beraz, gauza bat da estatutuak damaizkigun eskuduntzak hainbat lege organikoak mugatuak direla (hori aspektu bat da) eta beste bat da, lege dekretu honen aurrean zer egin dezakegun.

■ **LOGSE deritzana sartzen da jokuan dekretuak zehaztean. Azalduko al diguzu zertan den dekretuen auzi hau?**

Dekretu hauek LOGSEren barruan araututa daude nolabait. LOGSEk, Espainiako estatutuak irakaskintzaren

gutxieneko batzuk jarri behar dituela dio, eta eskuduntzen % 55 bat gurea dela; Eusko Jaurlaritzarena alegia. Edonola ere, oso zaila da hori neurtzea. Alegia, nola neurtzen ditugun ehunekoak, gairik gai? Hala ere, nik garbi dudana da, hezkuntza sailburua naizen aldetik, estatutuak ematen digun % 55 jarriko dudala mahai gainean. Azken batean dekretuak nik egin behar ditut. Kurrikulumak edo irakasten diren gaiak hezkuntz sailburuak zertzen ditu. Aipatuko gutxieneko horiek bete behar ditut, baina dekretua nik egin ditut, eta gutxieneko horiek % 55

JOSEBA OLAIDE

horien bidez finkatzen dira.

■ **Auzi hau urrutitik dator. Garai batean, Esperanza Agirre "Humanitateen dekretua" aldatzen saiatu zenetik. Zertan geratuko da auzi hau, historia irakasgaia esaterako?**

Alderdi Popularrak "Humanitatearen Dekretua" delakoa, hezkuntz politikaren oinarri bezala joan zeneko legealdian planteatu zuen jada. Orduan ezin izan zuen ekimena aurrera atera, bai gure gobernutik bai katalan, kanariar nahiz andaluziarren gobernuetatik aurre egin genielako. PSOE ere une hartan kontra atera zen eta Esperanza Agirrek bere dekretua gorde behar izan zuen. Baina bere nahia gordean atxiki dute antza, eta orain gehiengo osoa dutela ikusirik, oposizioa kontra ala alde egon, beren nahia edo helburua aurrera atera nahi dute.

■ **Hartara, zernolako gerorik espero duzu Pilar del Castillo ministro berriarekin?**

Dekretuen auziaren atzean betiko leloa dago. PPK ez du inolaz ere nahi, esate baterako, euskaldunok eta katalanek ditugun nazio ezaugarriak gure hezkuntz sisteman azal daitezten. Hartara, PPK betiko historiaren irakaskuntzara itzul gaitezen nahi du. Ez dakit nola gauzatuko dituzten dekretu horiek baina joan den legealdikoak ezagutzen ditut, eta funtsean, nahiz eta orain gauza gutxiago ekarri, azken batean, helburu berbera dute. Hau da, nik ikasi nuen historia berbera irakastea. Horrekin nahi dute Espainia eta bere Estatuaren ikusmolde osoa eta bakarra ematea. Ez dute lekuri eman nahi gure historia, eta funtsean, gure nortasuna eta kultura erakuts ditzagun. Horretarako lekuri ez.

■ **Auzi honek eraginik izango ote du unibertsitate mailako irakaskuntzan? Eusko Jaurlaritzak ez du eskuduntzarik irakaskuntza-**

JOSEBA OLALDE

■ **"PPk ez du euskal nazio ezaugarriak azaldu nahi hezkuntz sisteman".**

ren mail horretan, ezta?

Unibertsitateko irakaskuntzak ez du deus ikusterik auzian dagoen kasuarekin. Unibertsitateek irakaskintzaren plangintzak jartzeko ahalmen osoa baitute; erabateko autonomia dute unibertsitateek. Guk ez dugu eskumenik, guk beren plangintzak onartzen ditugu. Aldi berean baina, Unibertsitateak burujabeak dira ere Espainiako Gobernuarekiko. Adibidez, hor dago Euskal Herriko Unibertsitateko (EHU) historia saila PPK, PSE-EEK eta UAK esandakoaren erabat kontra azaldu izana. EAEn ematen den historia zientifikoa dela esan zuen EHUK, edo behintzat ez dela beste lekuetan ematen

da, eta aitortu behar da. Izan ere, estatutuen eskuduntza eskusiboa gurea izanik ere, oinarritzko arau batzuk daude. Kontu da ordea, ea ba ote dagoen hobeagorik edo hobeagorik egin daitekeen.

Estatutua onartu izan ez bagenu, ziur aski ez guke izango egun dugun hezkuntz eremua, ezta berau antolatzen ari garen bezala antolatzerik. Eta lehen zegoen hezkuntz sistema beretsua indarrean legoke. Ikusirik duela 22 bat urte zegoen hezkuntz sistema eta gaurkoa, inork ezin du ukatu -euskal ikuspegi batetik oro har harturik- aurrerapausu ikaragarriak eman ditugula. Orain hogeit bat urte zenbat ikasle ari ziren euskaraz

ikasten gogoratzea baino ez dago, zenbat irakasle euskaradun zegoen eta egun zenbat dagoen. Orduan, irakasleen % 4 baino ez zen gauza euskarazko irakaskuntza emateko. Egundak, berriz, % 70 da. Irakaskuntzan ari diren haurren portzentaia ikusi baino ez dago: % 75 D eremuan eta % 15 B eremuan. Ukaezinezko errealitatea da. Hori hezkuntza sistema propio egitea da, ezta? Hemen gauzak ez dira egiten bat-batean edo espiritu saintuaren aginduz, hemen hezkuntzaren ahalmena erdiesteko lan egin behar da. Nahiz askotan, uneon bezala, egin nahi duguna egiteko oztopoak izan eta gure eskuduntzak gorde ahal izateko mutur joka ibili behar dugun Espainiako Hezkuntza Ministerioarekin.

BERE AZKEN LEGEALDIA OTE?

EAKo idazkaritza nagusia utzi zuen orain urtebete. EAK Lizarra-Garaziko Akordioan izan duen zereginaz nahiz bake eta normalizaziorako egin proposamenaz galdeturik, alderdiaren barne eztabaidak direla diosku. Hondarribian bizi den errenteriar honek bere iritzia ditu baina ez prentsa bidez aireratzeko. Zerbait argitu digu ordea: ez du bere burua abertzaleen eta PSE-EEren arteko gobernu batean sailburu gisa ikusten.

■ Hala ere, EAEn ematen den historiari buruzko ikasgaia kalitatekoa dela uste duzu?

Ni ez naiz historialaria, eta ezin dut esan historia ikasgaia ondo ematen den edo ez; ezta eztabaida horretan sartu ere. Nik garbi daukat gure eskuduntzen arabera ondo erakuts daitekeela historia. Noski, ikusi beharko litzateke ere zer den euskal historialaria izatea. Ziur aski, historialarien artean izango dira historian zehar gertatu izan direnak modu batera eta bestera interpretatzen dituztenak. Nire iritziz, hemen, gure herrian gertatu dena, zientifikoki ezagutu behar dugu. Gero interpretazioak daude eta bi historialarik, nahiz eta leku berean hezituak izan, interpretazio ezberdina emango diote gure historiari. Ez dut uste, halaber, ikuspegi bakarra ematea ondo dagoenik, edo hala behar duenik. Helburua herri honi gertatu zaiona zientifikoki agertzea izan behar da; herri

honen sorreraz geroztik zer gertatu den eta bere historia nola gauzatu den erakustea. Gero, noski, zientifikoki ematen dena bakoitzak nola ulertzen duen dago. Baina guk ditugun eskuduntzen % 55ekin egun badago gure historia zientifikoki emateko aukera.

■ Bestalde, elkarriketa hitza agertu da berriz ere testuinguru politikoan. Zuk zein elkarriketa mota hobesten duzu?

Euskaldunok dugun gatazkak edo beste edozein herri batek izan dezakeen gatazka bi eratara gaingintzeko posibilitate daude. Bat, alde batek irabaziz, eta hori egurra ematen lortzen da. Eta bi, elkarriketaren bidez. Gatazkatik irtetzeko eta arazoak soluziobidean jartzeko, bigarrena lehenesten dut nik. Elkarriketa behar-beharrezkoa da. Arazoa da, ordea, elkarriketa nola gauzatzen den, hori, berez, korapilotsua baita.

Elkarriketak hemen dauden sentsibiltate ezberdinak hartu behar ditu, bai abertzaleen arteko ezberdintasunak edo euskal abertzale edo abertzale espainolen artekoak. Kontuan hartu behar dugu anitzak garela, planteamendu ezberdinak ditugula etorkizunari buruz. Egoera nor-

JOSEBA OLALDE

■ "Elkarriketak aurrebaldintzarik gabekoa behar du".

malizatu bat lortu ahal izateko adostasun batera iritsi beharko dugu, alde bakoitzak beste aldeak noraino eman dezakeen kontuan hartuz. Halaber, elkarriketak politikoak izan behar du, ez dut dudarik. Hemen bi motako gatazka ditugu edo dugun gatazkak bi perfil ezberdin ditu. Alde batetik, Espainiako nahiz Frantziako estatuekin harremanak garatzerakoan agertzen diren sentsibiltate ezberdinak

bere osotasunean irtenbide bat emateko elkarriketa beharrezko horretaz ari, baikik eta politikoen arteko eguneroko elkarriketa ezaz. Eta hau bai behar dugula zuzendu aurrerapausoak eman nahi badiugu. Hauxe baita lehen urratsa elkarriketa politikoari heldu ahal izateko. Ikuspegi honetatik garrantzitsua litzateke, abertzale ez den munduarekin harreman askoz ere leunagoak izatea. Ez dakit

horrek gobernu akordio batera eramane behar gaitzakeen, baina oso da inportantea gaur egun dagoen eten politikoarekin bukatzeko.

■ Urte bat luze joan da EAko idazkari nagusi kargua utzi zenuenetik. Zauriak itxi al dira EAren baitan?

(Irriak) Dimititu nuenean esan nuen orduan baino ez nuela hitz egingo nire dimisioari buruz. Eta hitz hori bete egin dut. Denok ezagutzen ditugu EAko azken kongresuan eman ziren emaitzak eta gehiengo bat atera zela. Gehiengo horrek planteatu duen estrategia ez da bakarrik gehiengo horrena, baizik alderdi osoarena. Beraz, nirea barne. Ni Hezkuntza Sailburu lanetan ari naiz, besterik ez... (Irriak). Egia ●

◆ MIKEL ASURMENDI

□ "Guk mugak ditugu geure hezkuntz sistema geure erara antolatzeko. Ba ote dago hobeto egiterik, ordea?"

daude, eta aldi berean, euskaldunon arteko harremanak eta ikusmoldeak garatzerakoan ditugun perfil ezberdinak daude. Denon arteko elkarriketa behar da, aurrebaldintzarik gabeko elkarriketa honek alderdi politikoek duten ikuspegi politikoak mahairatzea ekarri behar du.

■ Zein aurrebaldintzarik gabe, kasu?

Elkarriketa gauzatzeko lehen premisa baldintzarik ez izatea bada, ez dut uste arazoa elkarriketa demokratikoa izatea edo ez izatea denik. Kontua da besteen jarrerak onartzea. Esate baterako, elkarriketa mahaian esertzeko ez da euskal

Amaitzeaz dagoen ekitaldia onuragarria izan da enpresa gehienentzat, baina batez ere banku eta aurrezki kutxak, energia enpresekin batera, izan dira benetan golkoa bete dutenak. Espainiako Estatuko 5 finantza erakunde handienek bilioi bat pezetako mozkina gainditu dute.

BANKAKO HANDIEK HANDITZEN JARRAITZEN DUTE

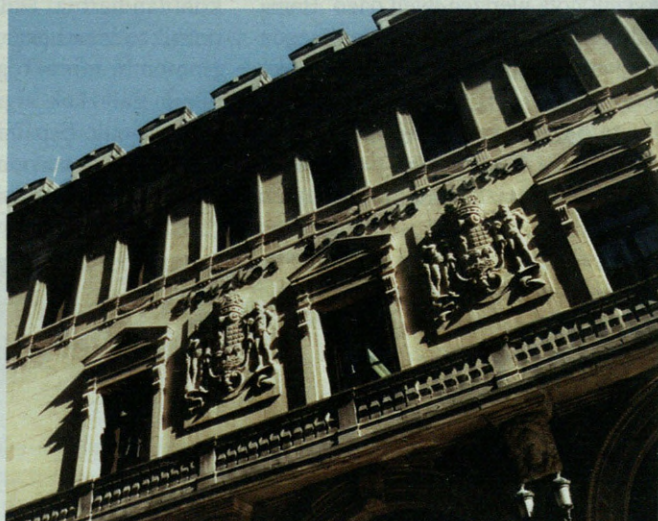
ALBERTO ELOSEGI

ALBERTO ELOSEGI

ALBERTO ELOSEGI

ALBERTO ELOSEGI

Badira datu objektiboak, 2000ko ekitaldia ixtear dagoen garai honetan, dagoeneko, eta esan daiteke urte hau beste hainbat bezalaxe- bankako handien urtea izan dela. Historian lehen aldiz bankako bost handiek bilioi bat pezetatik (4.000 milioi libera) gorako mozkinak izango dituzte. Hala ondorioztatzen da bost finantza talde han-

diek, hau da, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Banco Santander Central Hispano, Banco Popular, La Caixa eta Caja Madridek, urtarritetik irailera izan dituzten emaitzen datuak ikusita. Epealdi horretan 751.610 milioi pezetako (30.064 milioi libera) mozkina izan zuten, eta horrek %26,8ko igoera adierazten du aurreko urtearekiko, eta 9 puntuko aldea 1999ko irailean izan

zuten gehikuntzarekin alderatuz.

Urte honetako azken hiruhilekoan, itxierarako bi aste geratzen direnean, talde horiek beraiek beste 300.000 milioi pezeta inguru irabaziak izango dituzte. Hego Euskal Herriko finantza talde handien kasuan (banka, aurrezki kutxak eta sozietatearen egoitza Euskal Herrian duten kreditu kooperatibak), lortutako mozkinen kopuruak %20tik

■ 600.000 milioi pezetako irabaziak

Espainiako Estatuan finantza erakundeek aurten izandako mozkinen igoera izugarria euskal bankara eta kutxetara ere iritsi da. Aurtengo mozkinen gehikuntza %20tik gorakoa dela kalkulatu behar da. Hortaz, iraila arte eman diren datuak kontuan izanik, euskal bankaren eta kutxen irabaziak 600.000 milioi pezeta (24.000 milioi libera) ingurukoak izango dira, iazko 415.000 milioi pezetan (16.600 milioi libera) ondoan.

Aipa ditzagun euskal finantza sek-

torea osatzen duten banku eta aurrezki kutxak. Beheko koadroan ikus daitekeen lez, ondoko hauek dira 1999an 315.490 milioi pezetako mozkinak izan zituzten bankuak: BBVA, Banco Vasconia, Banco Guipuzcoano, Bankoa eta Banco Vitoria. Aurrezki kutxei dagokienez, honako hauek dira 1999an 97.000 milioi pezetako mozkinak izan zituztenak: BBK, Kutxa, Euskadiko Kutxa, Nafarroako Aurrezki Kutxa, Caja Vital, Caja Rural Vasca eta Caja Rural Navarra ●

FINANTZA SEKTOREAREN IRABAZIAK 1999an

Aurrezki Kutxak eta Kreditu Kooperatibak	Mozkina (milioitan)	Bankuak	Mozkina (milioitan)
BBK	34.580	BBVA	290.481
Kutxa	21.810	Banco Vasconia	18.966
Euskadiko Kutxa	17.509	Banco Guipuzcoano	4.018
Nafarroako Aurrezki Kutxa	15.000	Bankoa	754
Caja Vital	5.697	Banco Vitoria	1.271
Caja Rural Vasca	1.501		
Caja Rural Navarra	1.000		

gorako gehikuntza izango du iazkoarekin alderatuz.

ETA ASKOZ GEHIAGO IZAN ZITEZKEEN. Finantza talde handi horiek lortuko dituzten irabaziak askoz handiagoak izan zitezkeen, zeren finantza erakundeek kaudimen-gabeziatarako zuzkidura edo hornidura handiagoak egin behar izan baitituzte urtearen azken bi hiruhilekoetan, Espainiako Bankuaren berankortasunari buruzko zirkularra indarrean jarri izanaren ondorioz. Zuzkidura horiek, bere osotasunean, ehunka

■ **Bankak eta aurrezki kutxek bilioi eta erdi pezeta baino gehiago irabaziko dute aurten**

mila milioi pezetakoak izan daitezke.

Egia da finantza erakunde guztiak ez direla tamaina berekoak eta, beraz, beren finantza-datuak ez direla berdinak. Horrela BBVA eta BSCH izango dira mozkinen ehuneko handiena bereganatzen dutenak. Orain arteko datu ofizialak

irailera artekoak bakarrik izanik, esan dezagun epe horretan BBVAk eta BSCHk banka handiaren mozkinen %71 bereganatu zutela (533.724 milioi pezeta), eta, gutxi gorabehera, horrela izango da urtearen amaieran.

Iraila bitarteko mozkinen kopururik handiena BSCHk bereganatu du, 105.936 langile eta 9.620 bulegorekin, 273.178 milioi pezetako mozkin garbiak lortuz. Ondoren BBVA dator, 110.077 langile eta 8.921 bulegorekin, 260.546 milioi pezetako mozkin lortuz. Hirugarrena La Caixa da, 22.176 langile eta 4.515 bulegorekin, 103.722 milioi pezetako irabaziak eskuratuz. Banco Popularrak, sozietatearen egoitza Nafarroan duen Banco Vasconia bere taldearen barruan sartzen delarik, 11.902 langile eta 2.058 bulego izanik, 60.737 milioi pezetako mozkin izan zuen. Azkenik, Caja Madrid dugu, 10.830 langile eta 1.714 bulegorekin eta 53.427 milioi pezetako irabaziekin.

Bankak soilik, handiek eta txikiak, orokorrean, 600.000 milioi pezeta irabazi zituen iraila bitartean, %29,2ko igoera izanik joan den urteko garai horrekiko. Horrek esan nahi du, ekitaldiaren amaie-

ITZULPEN ZERBITZUA

eskuira

SERVICIO DE TRADUCCION

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

Bezereen beharretara egokituz,
Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiara,
Katalana, Portugesa, Galegoa...

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskuira@euskalnet.net • www.eskuira.com

■ Maileguen biribiltzea bankaren alde egiten da beti

Bankak eta aurrezki kutxek negozioa egiteko bide ugari dute. Oso erraza eta onura handiak ematen dituen bat interes aldakorrek maileguen biribiltzea bere alde egingo dela ezartzen duen klausula da. Biribiltze horren ezarpenak areagotu egiten du bezeroen maileguen kostua, eta urtean 45.000 milioi pezetako (1.800 milioi libera) onura eragiten die finantza erakundeei. Horrela adierazten da Bankuko Zerbitzuen Erabiltzaileen Elkarteak (AUSBANC) egin eta duela gutxi argitaratutako txostenean. Elkarte horren iritziz klausula hori "fedea onaren aurkakoa eta gehiegikeria" da eta epaitegietara jo du horren aurka. Aldi berean, kontsumitzaileak animatu nahi dituzte, hauek ere bide horretatik abia daitezen.

Horrela, milaka pertsona ari dira bere maileguan prezio gehigarri bat ordaintzen, kontratuetan sartzen den eta finantza erakundeei %0,25 goraka biribiltzeko ahalmena ematen dien klausula horren ondorioz, batez ere hipoteka maile-

guetan. AUSBANCek adierazitakoaren arabera, 20 milioi pezeta (800.000 libera), %5,76 interes tasarekin, 20 urteren buruan ordaintzeko hipoteka-mailegua egiten duen bezeroak, biribiltze klausularen ondorioz ordainduko duen %6ko interes tasagatik, kontratuaren amaieran 603.462 pezeta gehiago ordainduko ditu.

Gorakako biribiltzearen klausula bidegabetzat, ezlegez-kotzat eta okertzat jo ondoren, AUSBANCeko arduradunek diote biribiltze hori, beti, mailegu emailearen alde adosten dela eta inoiz ere ez hartzailearen alde, eta horrek, batez beste, 0,11 puntuko garestitzea eragiten duela hipoteka maileguetan.

Horregatik, AUSBANCek gutun eredu bat egin du mailegu hartzaileentzat, maileguetako gorakako biribiltze horren klausula Kontsumitzaileen Babeserako Lege Orokorren arabera gehiegikeria dela arrazoituz, eta horrelako klausularik ez ezartzeko eskatuz, aldi berean, jarduera horren ondorioz finantza erakundek bereganatu dituzten zenbatekoak itzultzeko ere eskatuz.

Finantza-zerbitzuen erabiltzaileen alde aritzen den elkarte honek jarria du salaketa bat aurrezki kutxa baten aurka, epaitegiek gehiegikeria eta zuzenbidearen aurkako jokabidea dela erabaki dezaten, beren ustez Kontratazioarako Baldintza Orokorren Legea urratzen duelako. Halaber, elkarte honek mailegu kontratuetan biribiltze klausula ezabatze eskatu du, gaur egungo teknologi baliabideekin inolako justifikaziorik ez duelako, hamartarrak erraz kalkulala baitaitezke.

Pentsa daiteke bankak eta aurrezki kutxek jarduera horrekin jarraitzen badute, euroa iristen denean ere biribiltzea finantza erakundeen alde erabiliko dela. Zentzu horretan guztiz txalogarria da bankuetako zerbitzuen erabiltzaileen elkarte hori egiten ari den lana ●

ran Bankaren eta Aurrezki Kutxen mozkinak bilioi eta erdi pezetatik gorakoak izango direla.

Zertan oinarritzen da mozkin igoera hori? Aztertzaileek diotenez, arrazoi bat baino gehiago dago. Batetik bankako negozioek izan duten hedatze garrantzitsua, interes tasen igoerak lagunduta, BSCH eta BBVAren kasuan oso loturik Hego Amerikan egin duten apustu estrategikoarekin, dagoeneko, herrialde haietako lehen tokian kokatu direlarik. Ikusi besterik ez dago kreditu-inbertsioaren zenbatekoa 1999ko iraila bitartean lortutakoa baino 16 bilioi gehiagokoa dela, hau da, %29,7ko igoera. Bestalde, nabarmena da bankako handiek, eta batez ere BSCHk eta BBVAk enpresa industrial eta estrategiko handietan

(energia, telekomunikazio eta abarretan) duten partaidetza. Ezin da ahaztu ezta ere, interes tasen igoera eta guzti, pasiboaren ordainketak beheraka jarraitzen duela.

Espainiako Bankaren Elkarteak (AEB) dioenez azken hilabeteotako irabaziak finantza eragiketen ondorio dira, mozkinaren %25 bereganatuz. Zentzu honetan, dirudienek, dolarren gorabeherak onerako izan dira bankako handien mozkinak areagotzeko. Eta, beti bezala, AEBk iragarria du datorren urteak ez duela zertan hain ona izanik, zeren 2000ko mozkinetako asko balore merkatuan egindako salerosketen arrakastaren ondorio izan baitira, eta beti ez dela horrela gertatzen. Baina, gero, beti gertatzen den bezala, berriro izugarri gora egi-

ten dute bankako handien mozkinak. Horrela gertatuko da 2001ean ere.

Azkenik, esan beharra dago finantza sektoreak 2000. urte honetan negozio handia egin badu ere, badiela beste sektore batzuk ere, esate baterako energiaren sektorea, ez direnak oso urruti ibili. Espainiako Estatuko lau enpresa elektriko handienek, beraiek bakarrik, 500.000 milioi pezeta inguruko mozkinak izango dituzte, eta horien artean aurkitzen dira Iberdrola euskal enpresa eta hau bere baitan hartu nahi duen Endesa. Enpresen egoera orokorra aztertzen duen lan batean ageri denez, 2000. urtean mozkinak gora egin dute Espainiako Estatuko enpresen %74ean, eta eraikuntzaren sektorea da aurreikuspen onenak dituenen ●

◆ DANIEL UDALAITZ

Euskaldunok eguraldiaz asko hitz egiten dugula esan ohi da. Horretaz jabetzeko, igogailuan bizilagunarekin eskuarki zertaz jarduten dugun pentsatzea besterik ez dago. Oraingoan neguko eguraldiaz arituko gara, erabiltzen ditugun hitzez eta haiek duten esanahi aniztasunaz.

EGURALDIAREN ABERATSA

DANI BLANCO

■ Ekaitza izendatzeko bestelako hitzik erabili izan da, kasurako hodei esaten diote Gabirian.

Neguko atarian, begi bistakoak dira gaurko gizarteak izan dituen aldaketak, baina zergatiak aldatu arren, eguraldiari begira jarraitzen du oraindik euskaldunak. Lehen baserriko, itsasoko zein artzain-lanari lotuta eguratsari arreta ematen bazitzaion, gaur asteburuari begira egiten da gehiago. Ez du garrantzirik galdu alabaina, eta horren adierazle da euskarak meteorologia kontuan daukan aberastasuna. Herri-hizkeran txertatutako esamolde, sinesmen eta ohituretatik euskal meteorologoen eguneroko lanean behar duten hizkuntza jasoraino, bata

bestearen iturri, badago non ikertua urtarokontuotan. Negutik bertatik hasita.

Jon Albisu meteorologoak dioskunez, ohiko langintzetan oso garrantzitsua izan da eguraldia, termino asko toponimoetatik hartu ohi baitira. "Aralar aldean adibidez, esango dizute Puterri eta Alborta artean azaro eta ilbeltza bitartean garai batean, haizea honela edo horrela sartzen bada, euria dakarrela. Oso eremu lokala ezagutzen zuten, egunerokotasunetik hartzen dira erreferentziak". Joxe, orain urte batzuk ezagutu zuen 85 urteko artzaina dauka hizpide Albisuk: "Hark esango zizun, hego-haizearekin adibidez,

ardiak jaisten ikusita, zeru urdina egonda ere, bi ordura euria egingo zuela. Txindurriak mugitzen, haizea nondik datorren ikusita". Animaliek mendebala adibidez igartzen dutela uste du, "baina hori demostratu beharra dago".

Azaroaren 30ean aurkeztu zuen Pello Zabalak "Naturaren mintzoa" liburua. Albisuk herri jakinduria eta meteorologia zientifikoa uztartu beharraz diharduela, Zabalaren lana klasiko bihurtuko dela argi dio. 500 orrialdetik gorako liburu mardulean, baserritik eguraldiarekiko zein lotura izan dugun, bizidunekin, animaliekin, naturarekin, esaera zaharretan

ALBERTO ELOSEGI

DANI BLANCO

idatz du eta klimatologia sartu du, hila-
bete bakoitzean egutegi modukoa eginez.

█ EKMEn zubererazko terminologian dihardute lanean, gero Euskal Herrirako eredu izan litekeen hiztegia osatzeko

KRISTAUTASUN AURREKO OINARRIA. Egutegi kristaua ez eze, "zel-ten aspaldiko zuhaitzen egutegia ere kontuan hartu dut, ukitu kristauaren azpitik ospakizun horiek baitauzkagu sarri, santuen bizkar ezarritako esaera zaharretan ere", adierazi du Zabala irrati esatariak. Azaroaren 1ean hiru egunez ospatzen zuten zeltek, elizari ondo zetorkionez, Erromak X. mendean onartu zuen baina Frantzia iparraldean eta herrialde germanikoetan-eta bi mende lehenago egin zuten. Maiatzaren bataren pean ere antzekorik ei dago, "ohiturak daude sarnarik eta gaixotasunik ez izateko, gauza fuertekak jan behar direla. Ez ohiko gaztainak bakarrik, esne asko-eta, hor esaera asko daude, 'maiatzean ere txindurria esnedun izaten da' adibidez"; eta Gotzon Garateren atsotitzen liburua dakar hizpide Zabalak.

Durungaldean frakazar dabilela esan

ohi da trumoi entzutean. Ukitu mitologi-ko nabarmena duten berbak hodei eta eki ere ba omen dira. "Guk ekaitzari San Pedro bola jokoan dabilela esaten diogu", dio frantziskotarrak. Andoni Aizpuruk ere Goierriko esaera hori dakar hizpide, beste batzuen artean: "Ostadarra gero ikasi dugu guk. Erromako zubia, izan da beti, eta erauntsi 'borraska' esateko hartu badugu ere, guretzat zaparrada baino gehiago den hori da, haize-boladekin-eta". Tximista esateko erabiltzen diren oinazkar, oinaztu eta antzeko hitzak eta hodei, eki eta bestelakoak, sasoi bateko ikusmoldearen aztarnak ere badira.

TERMINOLOGIA ARAZOAK. Euskal Herri osorako lanean aritzean, eguraldiaren aberastasun horrek arazoak ere badakartza. Gabirian gaztelaniazko *nube* lainoa da eta hodeia, ekaitza. Lainoari behe-laino esaten diote eta *bruma* esateko lanbro hartu badute ere, haienez euriarekin lotzen da. Arazoa nabarmena da beraz, ez baita gauza berari desberdin esatea, hitz berdinak esanahi ezberdinak dituela bai-zik.

Oraintsu sortutako Euskal Herriko Klimatologia eta Meteorologia Elkartean (EKME) lan handia daukate esku artean. Terminologia hutsunea dagoela dio Jon Albisuk, hitzak modu desberdinean erabiltzen dira. "Garaia da bilketa egiteko eta ez

dagoena sortzeko". Junes Casenave buru, zubererazko terminologian dihardute lanean, gero Euskal Herrirako eredu izan litekeen hiztegia osatzeko. Izan ere, zaharrenek gordetako esaera asko eta asko egunik egun galtzen dira.

Hala ere, handia da euskararen aberastasuna oraindik ere, "lehen eguneroko

lanari zegokion, eta gaur asteburuari begira, baina oraindik ere oso garrantzitsua da", adierazi du Albisuk. Eta negu inguruan, inuitek (eskimalek) dituzten 60 berbatik gora izan ez arren, elurra adierazteko ere zenbat era dauden aipatzen du Pello Zabalak: "Ekaitzarekin bada, litro ugari dakartza, maluta handiak dira, ze elurra sortu txiki-txiki sortzen da. Baina hotz handiagoa bada, udan kazkabarra bezala, elurra pin-porta potoloetan dator; batzuetan kaxkabikoa da, bi kolpe ematen dituelako, bestetan kono baten moduan, bestetik lanbroa dagoenean elur hautsa, oraindik formatu gabe, bestetan bustiengo baina kristala beharrean hautsago...

Euskara sailaren babeslea:

Donostiako Udala

euskararen
donostia

p a t r o n a t u a

hori guztia erortzearen arabera, gero behean jarrita, auskalo!".

Andoni Aizpuruk euri eta izotz moten artean ere zenbat berba dauden aipatzen du. "Badago izotz zuria, gaua oskarbi dagoenean, hau da normalena gurean; bestea, izotz beltza, ikusten ez den hori, oso arriskutsua da". Hainbat bitxikeria ere aipatu du: "Izotza eta elurra baino gehiago denean horma esaten diogu, baina kasu horretan bakarrik erabiltzen dugu. Bestea pareta da, badakigu zer den batuan esaten dugun horma ere, baina beste kasuan erabiltzen dugu". Eta esanguratsua da erdialdeko euskalkietan desagertutako berbei zelan eutsi dieten Euskal Herriko bazterretan: Nafarroa Beherean erabiltzen den babazuza (txingorra, kazkabarra), Iztuetak bildua, abazuza da Bizkai-k mendebaldean, eta erdibidean beste inon ez darabilte hitz hori.

TRADIZIOAREN ABERASTASUNA.

Azalpen zientifikorik gabe izan arren, hizkuntzak berak adierazten du ulertu eta azaldu egiten direla fenomeno meteorologikoak: "Batzuetan hotz handia egiten du eta gauerako ikusten da ihintza. Bestetan gauez sortzen da goizez ihartuta dago, hortik antzigarra daukagu. Antzigarra edo lantxurda berriz, fenomeno desberdinak dira, desberdin sortuak eta azalpen zientifikorik gabe ere hizkuntzak bereizten

dituenak", dio esatari eta meteorologo ezagunak.

Esan bezala, kristautasunak antigoaleko esaera eta ohituren gainean moldatu du egutegia. Zabalaren esanetan, orain-tsu arte gehienek santuen arabera antolatzen zituzten etxeko lanak eta baita naturaren eta fenomeno meteorologikoen azalpena ere. Gabon edo eguberriei dagokienez, "igartegunak ziren. Egun bakoitzari begiratzen zitzaion gehiago hurrengo hilabeteak nolakoak izango ziren jakiteko. Eguberri egunez eguraldi ona eginda, Pazkorako kontuz! Gure aurrekoari asko axola zitzaion negua negu izatea eta ez beste" ●

♦ URTZI URRUTIKOETXEA

Arturoren kaiera

HEZKUNTZAREN ERREFORMA

Euskal Herriko Gurasoen Elkarteak, Sortzen-Ikasbatuaz eta Ikastolen Elkarteak, batetik, eta Hego Euskal Herriko 250 ikastetxetatik gorako zuzendariak, bestetik, euskarazko irakas-kuntzaren aurka PP, UPN, PSOE eta UA alderdiek egindako eraso salatu dute. Lehenengoez euskal eskolaren ezaugarriak biltzen dituen adierazpena plazaratu dute eta bigarrenak heziketa kalitatezko eta propioarekiko konpromisoa berretsi dute kaleratu duten agirian.

"GOIENKARIA" ASTEKARIA SORTU BERRI DA

Abenduaren 1ean kaleratu zen Debagoieneko aldizkari berria: "Goienkaria". 24 orriko aldizkariak egunkari formatua du eta Goiena Komunikazio Zerbitzuak Kooperatiba Elkartearen biltzen diren euskara elkartearen ekimenez abiatu dute. Bi zati nagusi izango ditu aldizkariak. Lehenen bilarako informazio orokorra jorratuko dute eta bigarrenen kultura, aisialdia, denbora-pasak eta agenda, besteak beste.

LUIS VILLASANTE EUSKALTZAINBURU OHIA ZENDU DA

Euskaltzaindiaren lehendakari izana, Gernikan jaio zen 1920an Villasante fraide euskaltzalea. Filosofia eta teologia ikasketak egin zituen eta teologia eta euskara irakasten aritu zen Arantzazun 1978 urtea bitarte. 1970ean euskaltzainburu hautatua izan zen eta euskalkiak baztertu gabe, euskara batuari lehentasuna ematea onetsi zuen. 1988an lehendakari izan utzi zuen, erlijio lanei denbora gehiago eskaintzeko. Erlijioaren gaineko lan eta euskal klasikoaren azterketa andana utzi dizkigu.

ZALANTZAK ARGITZEKO ZERBITZUA

Euskaltzaindiak euskaraz sor daitezkeen zalantzak argitzeko Jagonet zerbitzua jarri du martxan, Eroskiren laguntzaz. Joxe Ramon Zubimendi arduradun izango duen zerbitzuak lau atal izango ditu. Besteak beste, aurretik egindako kontsultak eta "Plaza Barria" eztabaida foroa izango dira topa daitezkeen berrikuntzak.

U r r e a

■ Ibainetek, Oarsoaldeko Informatika eta Telematikarako Euskal Guneak, "Informatika Euskaraz Oarsoaldera" egitasmoa abiatu du. Urtarriletik aurrera elkartegintzan eta irakaskuntzan aritzen direnei, bai ikasle eta irakasleei, oinarriko formakuntza informatikoa eskainiko diete, talde bakoitzaren alorrari egokitu.

■ Dia % autozerbitzuak Gabonak direla-eta atera duen iragarki orria iritsi da gure eskuetara. Bertan, hitz bakan batzuk izan ezik, guztia gaztelania hutsean ageri da. Euskaldunak merkatu potentzialetik kanpo ote gaude? Ez al ditugu Gabonetarako elikagaiak erosten? Erantzun mordoa zor zaigu, euskaraz jakina.

I k a t z a

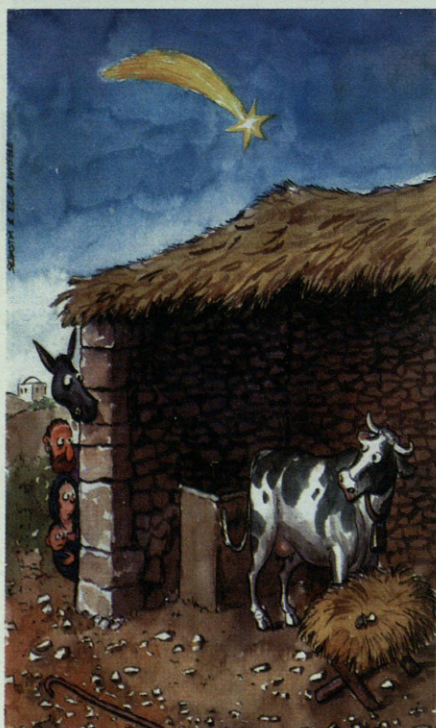

ZER EGIN DIE BEHIE

Behi eroen alarma piztuta dago Euskal Herrian. Frantziako krisi berriak eraginda, Iparraldean neurri bereziak hartu dira azken hilabeteotan. Espainiako lehen kasuen agerpenak, aldiz, Hegoaldean izan du eragina. Nahasmendu honetan gauzak argitu asmoz, egungo egoeraz gain, gaixotasun honen arrazoiak bilatu ditugu iraganean, pentsuak izan duen eragina aztertu dugu eta gizakiari ekarri dizkion ondorioak ere ditugu mintzagai.

Testuak:
Mikel Asurmendi
Pello Zubiria
Nagore Irazustabarrena
Iosu Etxaniz

EL TEMPS, SEBASTIA & EL GAT INVISIBLE

Behi eroen gaitza (Behien Entzefalopatia Espongiformearen gaitza) Britainia Handian detektatu zen estrainekoz 80ko hamarkadako amaieran. Frantziako lehen kasua 1991. urtean agertu zen ostera. Gaitza Europako hainbat estatuetara hedatuz joan zen harrezkero. Pertsonon osagarrian eragin gaitza duen eritasun hilgarri honek larrialdi gorriaren alarma piztu zuen berriz ere 1997an. Frantses saltoki handietako harategietara iritsi zen krisia eta psikosia era kezagarrian. Azaroan, berriz, behikiak beste krisi handi bat jasan du. Aldion gaitzak Europako Batasuna osatzen duten estatu guztiak ukitu ditu ordea, Espainiako estatua barne, Galizian detektatu baitzen lehen behi eroa.

Goi-instituzioak, ekoizleak, saltzaileak eta kontsumitzaileak erne eta arretatsu jarri ditu molde berriko izurri honek.

AZAROA BEHIEN EZAROA.

Urriaz gero zabaldu zen eritasun honen agerraldi berri bat Frantzian. Izurria urte hasieratik antzematen hasi zen eta 86. behi kutsatua aurkitu zuten. 1991z geroztik 166 behi izan dira izurri honek jotakoak. Orotara, prebentzio gisara, 9.500 behi hil dituztelarik. Frantziako ekonomiaren zat kolpe gaitza izan da, behikiaren izen handiko ekoizle baita estatu hau. Konparazione, Hungariak frantses behikiaren inportazioa debekatu zuen eta Errusiak frantses behikiaren kopuru erosketa gutxitu zuen. Jean Galvany laborantza ministro frantsesaren lehen neurria etorri zen: behien elikadurarako erabilitako irin guztiak debekatu zituen. Ordura arteko irinetan % 0,3 animalia gantz zeraman eta hutsean geratu zen. Confederation Paysanne sindikatuak aspaldi eskaturiko neurria zen alabaina. Neurriak, alta, ez zuen Buffalo Grill erretegi kate handiko 207 ostatueta menuetatik behi saihekiak kentzea eragotzi. Frantziar ekonomian garrantzi itzela du abelgorriak.

Politikoez ez zuten irinen baliabideak etetea era berean ikusi ere. Chirac presidentea berehala debekatzearen alde agertu zen eta Jospin lehen ministroa aurka. Politikoen arteko lehiak areago handitu zuen gizartean zegoen psikosia.

KONTSUMITZAILEAK ERNE.

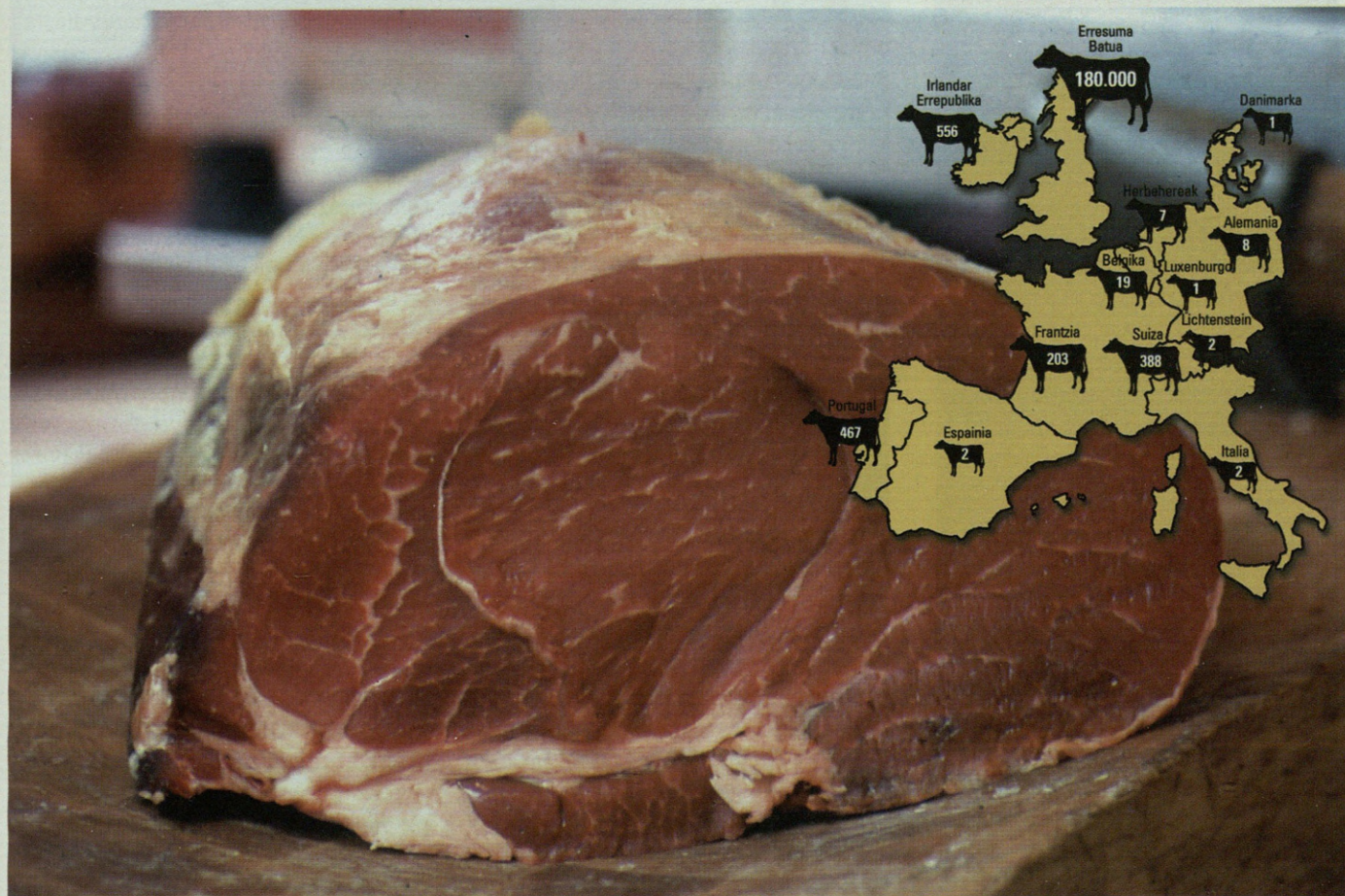
Ipar Euskal Herriko hainbat udalek behikia eskoletako menuetatik kentzeko agindua eman zuen. Espainiako Gobernuak, artean, Frantziako eta Irlandako behikia inportatzea debekatu zuen. Osasun eta Kontsumitzaileen Babeserako Europako komisarioak, David Byrne, erabakia kritikatu zuen. Eusko Jaurlaritzako Nekazaritza Elikagai Politikako Asier Albiñu zuzendaria kexu

□ Frantziako politikoez ez zuten irinen baliabideak etetea modu berean ikusi (...) eta areago handitu zen gizartean zegoen psikosia

agertu zen erabakiaren berri jaso ez zuelako. EHNEk haragiari buruzko politikarik eza azpimarratu zuen.

Kontsumitzaileen konfiantza berreskuratzeke lehen neurriak hartu zituzten Europako Batasunako 15 herrialdeetako nekazal ministroek. Bat, urtero sei milioi behi ingururi analisiak egitea. Bi, 1998ko uztailaz geroztik sortu abereei analisisa egitea. Lionel Jospinek "azterketarik gabe behi erorik ez dago eta probarik egingo den herrietan gaitza agertuko" zela gantzigatu zigun. Biharamunean agertu zen izurritearen lehen aztarna Galizian. Espainiako Gobernu Nekazaritza ministroaren izena ezagunago egin zitzaigun harrezkero. Miguel Arias Cañetek arriskua beti dagola baieztatu zuen, baina neurriak hartuak zirela eta behikia lasai jateko adierazi zuen. Hitzek haratago joanez, 350.000 behi aztertzea adostu zuten espainiar ministroak eta autonomia erkidegoetako nekazal sailburuek. EAEn, 13.000 buru aztertzen ari dira. Behien errausketa arautzeko dekretu bat ere onartu zuen Espainiako Gobernuak. EHNE eta ELB sindikatuek protesta ekin tzak burutu zituzten Euskal Herrian. ELBk frantses gobernuak proposatu laguntzak ekoizle handiei egokituak direla eta ez

EGIZARTE ERO HONEK?

ALBERTO ELOSEGI

tipiei salatu zuen. EHNEko kideek EBko politikari leporatu zioten behi haragiaren krisia eta gurean jaten den okela osasuntsua dela erakutsi zuten prentsaurrean txuleta probatzeko eskainiz. ENBAk eratu mahai-inguruko hizlariak kontsumitzaileari informazio osoa ematearen alde azaldu

ziren. J. J. Badiola, Zaragozako Albaitaritza Fakultateko buruaren iritziz Espainian behi eroengatik kezkatzeko arrazoirik ez dagoela dio, abereekin egindako irinaren ordezkia soja erabiltzen baita. Erran zaharra berritu dezagun badaezpada: dakienak daki, ez dakienak kasu!

PSIKOSIA APALDUZ DOA. Izurrite edo gaitz honek eragindako psikosia apaltzen ari da. Hendaiaiko udalak herriko eskoletan behikia ez emateko erabakia bertan behera utzi zuen hil honen 4an. Frantziako instituzioek oso hurbiletik jarraitzen dute afera, ekonomia eta

RESA GUIPUZCOANA, S.A.

GIPUZKOAKO KONTZESIONARIO BAKARRA

N-1 444. km.a
Billabona (Gipuzkoa)
Tel.: 943 69 04 00
(8 linea)

Arlo guztietan aitzindariak

KRONOLOGIA

1980.

Arrazoi ekonomiko ilunengatik, Erresuma Batuan HHLak (Haragi eta Hezur Irinak) ekoizteko prozedurak aldatu zituzten.

1985.

Apirila. BSEren lehen kasua Erresuma Batuan.

1987.

Epidemia-zainketa sare bat jarri zuten abian Erresuma Batuan.

1988.

Apirila. Nahiko berotua izan ez zen HHLak behiak kutsatu zituela jakinarazi zen.
Uztaila. Erresuma Batuan hausnarkari deribatuekin egindako HHLak debekatu ziren hausnarkarien elikaduran.

1989.

Uztaila. Europako Batasunak (89/469/CEE) 1988ko uztailaren 18a baino lehen jaiotako edo ustezko BSEdunetatik jaiotako behi britainiarren esportazioa galarazi zuen.
Abuztua. EBk sei hilabetetik gorako behi britainiarra esportatzea galarazi zuen. Erresuma Batutik etorritako HHLen debekua Frantzian, behien elikadurarako.

1990.

Uztaila. Epidemia-zainketa sare bat jarri zuten abian Frantzian.

1991.

Lehen BSE kasu klinikoa Frantzian.

1994.

Uztaila. Hilaren 27an Europako Batasunak hausnarkari guztien elikadurarako ugaztunetatik eratorritako irinak debekatu zituen arau baten bidez.

1996.

Martxo. Erresuma Batuan animalia espezie guztien elikadurarako debekatu ziren HHLak.
- Hilaren 20an gobernu britainiarrak gizakiaren transmisiorako aukera jakinarazi zuen.
- Hilaren 27an Europako Batasunak enbargoa ezarri zien haragi britainiarrei.

1997.

Urria. Gizakien transmisioaren lehen frogak.
Azaroa. Lehen kasua Belgikan. "Akatsez" bere hezurak irinetarako erabili zituzten.
Abendua. BSEa gizakiari transmititzeko arrisku gutxienekoa zuen idikia saltzeko debekua Erresuma Batuan.
Jatorri europarreko behi eta ardikiaren inportazioa debekatu zen EEBBetan.

1998.

Urtarrila. Arriskutsuak izan zitezkeen barruki eta hezur guztiak debekatu ziren Frantzian.
Ekaina. Ipar Irlandako haragiaren esportazioari berrekin zitaion.
Urria. Giza kontsumorako 2.200 behien azterketan BSEko kasu positibo bat agertu zen Suitzan.
Azaroa. Behi eta irin portugaldarrei enbargoa ezarri zien Europako Batasunak.

■ Nondik dator?

Brigitte Chamak doktoreak aztertu du gaitz hauen historia "Science" aldizkarian. Entzefalopatia espongiformea lehenbizikoz ardien dardara (scrapie) moduan deskribatu zen European, XVIII. mendean. Eta XIX.ean Australiar zabaldu zen, britainiarrek eramandako merino ardiekin batera.

1930ean Toulouseko Cuillé eta Chelle albaitariek demostratu zuten gaitz hau transmititu zitekeela, eta lehenbizikoz birusetan ezarri zuten jatorria, inkubazio epe oso luzea (bi urte artekoa) zuela erakutsiz. 1937tik ezaguna da burmuina gaitz honekin "zuloz" josia geratzen dela. Ardi batek zeukan gaitza beste bati pasaraztea lortu zuten lehenik, baina baita ahuntzei ere 1938an: espezie batetik bestera pasa zitekeela demostraturik zegoen.

Mundu Gerrak eten zituen ikerketak, baina Eskozian sortu zen izurri batek berrabiarazi zituen. 1954an, Islandian ere zabaldu zen izurriaren ondorioz, gaitz biriko eta garapen mantsokoa zela erabaki zuten Reikivikeko Institutoan.

Lehenago, eta gizakiei dagokienez, 1920an Hans-Gerhard Creutzfeldt-ek pertsona batean aurkitutako entzefalopatia kasu bat deskribatu zuen, ez espongiformea. Eta 1921an Alfons Jakob-ek beste bost marraztu zituen, horietatik bi espongiformeak.

1950ean, Carleton Gajdusek-ek "kuru" izeneko gaitz bat deskribatu zuen. Eta 1957an Ginea Berrian kuru gaitza zuten hainbat aborijen aztertu zuten. William Hadlow albaitari amerikarrak dardara duten ardien buruen antza dutela argitu zuen. Eta laister, hainbat frogaren ondoren, Gajdusek-ek gaitza txinpanzeei iraganaraztea lortu zuen.

Gaitza eragiten duen agentea aurkitzeak denbora gehiago eramane zuen.

Hasieran birus batez mintzo bazen, radiobiologistek erakutsi zuten hori baino tikiagoa behar zuela izan 60ko hamarkadan. Baina ikerketak garestiegiak ziren, eta epidemiologisten aroa arte itxaron behar izan zuten, urteen poderioz gaur "prion" hitzaz deskribatzen den izakia aurkitu arte. Bitartean, Gajdusek-i Nobel saria eman zioten. Gizon honek ikusi zituen Ginea Berriko biztanleak kanibalismoa egiten, eta ohartu zen gizonezkoek giharreak jaten zituzten bitartean emakume eta haurrek irensten zituztela muinak: hauek ziren infektatuak.

70eko hamarkadan, gizakian Creutzfeldt-jakob gaitza sistema neurologikoarekin zerikusia duten operazioen bidez kutsatzen dela demostratu zen. Eta 80koan, hainbat herritar kutsaturik hil zen, 60 eta 70eko hamarkadetan infektaturik zeuden pertsonen hipofisiak egindako hazteko hormona eman zitzaielako. 20 1989an, eta 34 1995ean. Hormona sintetikoa lortu arte tratamendu hori leku askotan debekatu egin zen, baina Frantzian ez, eta gaitza zabaltzen segitu zelako zenbait osasun arduradun epaiturik izan zen 90ko hamarkadan.

Behien entzefalopatia espongiformea 1986an azaldu zen lehenbizikoz Britainia Handian, eta ondoren egindako ikerketak erakutsi zuten aberekin egindako pentsua zegoela horren oinarrian. Baina 1989an Southwood zooloogo buru zuen batzordeak adierazi zuen ez zela probablea gaitz hori behitiki pertsonara igarotzea. Arditik behira pasea zen, baina inork ez zuen aztertu adibidez txinpanzera pasa ote zitekeen.

John Majorrek 1995ean "inongo arriskurik ez dago" zioen, baina 1996rako Creutzfeldt-Jakob gaitzaren forma berriaz kutsatutako hamar pertsonatatik zortzi hil egin zirela argitu zuen Dorrel ministroak ●

pertsonen osasuna baitago jokoan. Akitania osoan zabaltzen diren Champion saltoki handietako "Guyenne et Gascogne" kateko Indaburu arduradunak honela erran digu: "Krisia iragaiten ari da emeki. Guk

Akitaniako behi blonda arraza baino ez dugu komertzializatzen 1993az geroz. 1997an aste gogor bat jasan genuen. % 30 apaldu zen salmenta orduan eta aldi hone-tan % 8-10 apaldu da. Galerak zerbitzu

ALBERTO ELOSEGI

■ Pentsurik gabe arriskurik ez.

librean izan dira partikularzki". Harategi txikien kasua bestelakoa da, ordea. Hendaiako Arruabarrena harakileak bere salmentak igo ditu nabarmen. Errepublikako plazako bere saltegiaren Landesetako behi-haragia baino ez du saltzen, eta behi honen agiri zertifikatua ezarria du erosleen ageriko. Irungo San Juan plazan, berriz, Mikel Zabal harakileak Bordako zigiluko behikia saltzen du, ondo agerian dagoenez. Harategi hauetan kontent daude. Irageanean bezeria galdu zuten ekoizle-handiekiko lehian, eta berau berreskuratu dute hein batean. Euren hitzetan, behi eroen gaitza- ren ondorioz, kantitatea eta kalitatea ez dotozela bat frogatu eta kalitatea ordaindu

behar dela berretsi da. Irungo Txingudi merkatalguneko Al Campoko harakinari galdetu bestela. Azaroan behiaren salmenta %30 jaitsi zen. Kate honek 38 saltoki ditu estatuan. Berean da salmenta gutxienik apaldu eta Iparraldeko erosleek badute zerikusia honetan. Artean, saltoki handietan ardikia, txerrikia, untxi nahiz oilaskoen salmenta erruz igo da. Alabaina, behiakiak tiradizo handia dauka gurean. Txuleta handiak jatea gure ekonomia sendoaren erakusgarri izan da azken hamarkadetan. Neurriak hartzen hasiak dira jada. Eusko Jaurlaritzako Gabriel Inclan Osasun sailburua Elikadura Segurtasun eta Higienari Buruzko Kontseilua sortzeko aukera aztertzen ari da. EBko Nekazaritza Ministerioen Kontseiluak abereak elikatzekeo animalien proteinak (arrainenak izan ezik) erabiltzea debekatu du. Abere okelez eta hezurrez eginiko irina eta pentsuak debekatuta egongo dira urtarilaren 1etik aurrera. 30 hilabetetik gorako behiak hiltzea erabaki da, baldin entzefalopatia espongi-formearen frogak gaintitzen ez badute. Baina, zer egin digute animalia eder hauek mundu honetako jende gaixoen tratu zoro hau jasateko? ●

1999.

Uztaila. Europako Batasunak esportazio portugaldarren enbargoa luzatzea erabaki zuen.

Urria. Frantziak uko egin zion Europako Batasunaren haragi britainiarraren gaineko enbargoa altxatzeari, AFSSAren (Frantziako Elikagaien Segurtasunerako Agentzia) arrisku ohar bat dela eta.

Azaroa. Europako Zientzia Batzordeak ez zuen kontuan hartu AFSSAren oharra.

2000.

Otsaila. Larrialdiko neurri gogorak ezarri ziren Danimarkan, lehen kasu autoktonoa agertu ondoren.

Urria. Heste eta gantzen debekua eta test aleatorioak ezarri ziren Frantzian.

Azaroa. Suitzako bi kasu berri 96an bertan ezarritako neurrien akatsak agerian utzi zituzten.

- BSE kasu berri batek krisia ekarri zuen Frantziara; jangeletan behiaki debekatu zen. Hilaren 14an HHLa giza kontsumorako espezie guztien elikadurarako debekatua geratu zen.

- Hilaren 22an SBE lehen bi kasu (bat zalantzakoa) agertu ziren Espainiako Estatuan.

- Hilaren 24an lehen kasu autoktonoa agertu zen Alemanian.

HARTU ARGIA ASTERO

■ Urtebetean 46 ale

■ Euskal Kulturaren Urtekaria doan

■ Orain harpidetuz gero,
gure azokako opari bat zuretzat

■ Zure helbidean jasoko duzu merkeago

■ Gure azokako produktuetan deskontu bereziak

■ Zozketa eta eskaintza berezietan
parte hartzeko aukera

IKASLEENTZAT!

% 25eko BEHERAPENA
(ikasle txartelaren kopia bidaliz)

URTEKO HARPIDETZA (BEZa barne)

- Hego Euskal Herria: 16.400 pzta / 98,57 euro
- Ipar Euskal Herria: 780 libera / 118,92 euro
- Espainia: 16.400 pzta / 98,57 euro
- Beste Atzerriak: 21.100 pzta / 126,81 euro
- Airez: 33.000 pzta / 198,33 euro

Izena:1. deitura2. deitura:
N.A.F./N.I.F.:Jaioteguna:Helbidea:
Posta kodea:Herria:Herrialdea:Tel./Faxa:

Ordainketa mota (markatu x batez):

Bankuz ☐

Transferentziaz ARGIAren kontura ☐

(Bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)

Banku edo aurrezki kutxa:Titularra:

Titularren telefonoa:Titularren helbidea:

Entitatea ☐☐☐☐

Sukurtsala ☐☐☐☐

K.D. ☐☐

Kontu zenbakia ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

DATA:

SINADURA:

Ardiak, behiak eta gero gizakia. Katearen hasiera eta amaiera horrela da aditu batzuen ustez. Behiek belarjale izateari utzi zioten eta ardiek "scrapie" gaitza kutsatu zieten. Gizakiok behi haragia jaten dugunez gero, beste hainbeste gertatu zaigu. Behien Entzefalopatia Espongiformeak heriotzera darama gaixoa.

ARDIEK BEHIAK EROARAZI ZITUZTEN...

ALBERTO ELOSEGI

■ Abere pentsuak eta ardiak gaitza-
ren protagonistetako bi dira.

Scrapie" edo dardarakorra izeneko gaitza 1732an ardietan agertutako gaixotasuna da, kutsatutako animalien kirio-sistema eragiten duten proteina okerrekin lotua dagoena. Berez, gizakiarengana ezin da igaro gaixotasun hau eta horrela izan da bi mende eta erditan, baina egun batean norbait animalia belarjaleak haragijale bihurtzea bururatu zitzaion eta gaur egungo amesgaiztoari atea ireki zion.

Luzaroan animalia pentsuak haragiaren industriak zuen soluziorik gabeko arazoarentzat konponbide zoragarria zirudien.

Zer egin hondakinekin? Kopuru horiek erretzea ezinezkoa da. Batetik, izugarri garesti eta luze suertatuko litzateke eta bestetik, airea zeharo kutsatuko litzateke. Lurperatzea ere ez da egokiena lurra eta azpi-ko ura kutsatuko liratekeelako.

Erresuma Batuan mende honen hasieran, konponbide bikaina agertu zen: animalien hondakinak pentsu bihurtzea, beren animalia lagunek jan zitzaten. Ekuazioak garbia dirudi: animaliak hil, zati bat saltzeko eta bestea animaliak elikatzeko. Gainera, larrean ibiltzen den behi batek ongi gizentzeko hiru urte behar baditu, "haragijale" bihurtutako behiak 20 hilabete besterik ez ditu behar, eta bere esne ekoizpena ere askoz handiagoa da. Negozio biribila zirudien, baina gertatutakoa ikusita indus-

tria osoa hondamendira eraman lezakeen esperimentu arriskutsua suertatu da.

Pentsuak hainbat animalien hondakinekin sortzen dira eta noski, horien artean "Scrapie" delakoa jasaten zuten hainbat ardi ere izango zen. Gaitzak espezieen arteko hesia igarotzea lortu zuen eta 1985ean Eskoziako eta Ingalaterrako zenbait etxaldetan behien artean gaixotasun berria antzeman zen. Behien Entzefalopatia Espongiformea (BEE) izena hartu zuen gaitzak eta berehala ardi gaixoen gaitzarekin eta animalia pentsuekin lotu zuten.

Hortik aurrera elurrezko bola handitzen joan zen eta gobernua neurriak hartzen hasi ziren, nahiz eta gehienetan haragi industriaren mesederako izan. Ingalaterran dirutza izugarria mugitzen du sektore honek. Jateko haragia saltzea etekinen zati txiki bat besterik ez da, diru gehiena kosmetikan eta farmakologian erabiltzen diren animalia hondakinetatik lortzen dute. Nahiz eta zientifikoek arriskueta ohartarazi, animalia pentsuen debekua urte batzuetara heldu zen eta bitartean, beste hainbat animaliak gaitza hartzeko denbora izan zuen.

Azkenean, Britainia Handian pentsua debekatu zen, baina behiei ematen zitzaie-na soilik. Gainerako animalientzako pentsuak urte batzuk geroago debekatu ziren. Are gehiago, Britainia Handian behientzat

GAIXOTUTAKO BEHI KOPURUEN EBOLUZIOA EUROPAKO HERRIALDE EZBERDINETAN

Herrialdea	... - 1988	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	GUZTIRA
Erresuma Batua	446	2.514	7.228	14.407	25.359	37.280	35.090	24.436	14.562	8.149	4.393	3.235	2.157	1.163	180.419
Belgika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6	3	9	19
Frantzia	-	-	-	-	5	-	1	5	3	12	6	18	32	121	203
Irlandako Errepublika	-	-	15	14	17	18	16	19	16	73	80	83	91	104	546
Lichtenstein	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Luxemburgo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Herbehereak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	1	7
Portugal	-	-	-	1	1	1	3	12	14	29	30	106	170	100	467
Espania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Suitza	-	-	-	1	9	15	29	63	68	45	38	14	50	31	388
Danimarka	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Alemania	-	-	-	-	-	1	-	3	-	2	-	-	-	2	8
Italia	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2

Iturriak: OIE (Office International des Epizooties) / OVF (Suitza) / MAFF (Erresuma Batua) / DGV (Portugal)

■ Aitor Aranburu: "Baserritarron lana baloratu behar da"

Behi eroen gaiak toki asko hartu du azken asteotako prentsan. Gehiegi eta gaizki agian. Behi eroek eta honen antza duten gaitz guztiek izua sortzen dute jendearen artean. Sakonean, gizakiak eskrupulorik gabe abere eta landareengan egindako esku sartzeen ondorioak dira gaixotasunok. Behi belarjaleak kanibal bihurtu ditugu. Hala ere, eta gaur egungo salerosketa merkatu zabala dela eta, kasu isolaturen bat egon badaiteke ere, Euskal Herrian ez dago epidemiarik.

Egoera honetara iristeko erantzunkizun handia du administrazioetatik bultzatutako nekazaritza politikak: gure ekoizpen kostuak gora doazen bitartean, orain dela 20 urteko prezioetan ari gara haragia ekoizten. Nekazaritza politika horren ondorio dira, momentu honetan aipatzen ez badira ere,

gaur egun ere txekor hazkuntzan erabiltzen diren hormona, antibiotiko, kortikoide eta bestelako estimulagarriak. Horrenbeste aldiz eskatu dugun nekazaritza politikaren aldaketa gertatzen ez bada, etorkizunean ere, eskandalu eta gaixotasun

berriei aurre egin beharko diegu. Arazo horiek sustraitik behar dute konpondu: elikadura, manejoa... eta ondorioz prezioak.

Hala ere, kontsumitzaileari haragia jateko esan nahi diogu. Euskal Herrian egiten den haragia kalitate onekoa da, eta identifikatutako haragia, edo konfiantzazko harakinarena erosteko deia egiten dugu. Dena dela, bertako baserritarren lana eta euren ekoizpen eredu naturala baloratu egin behar da. Lana ondo egiten duten nekazarien funtzioaz jabetu, eta

denon artean, hauek beren baserrietan jarrai dezaten esfortzu bat egiteko balio behar lukete horrelako kasuek ●

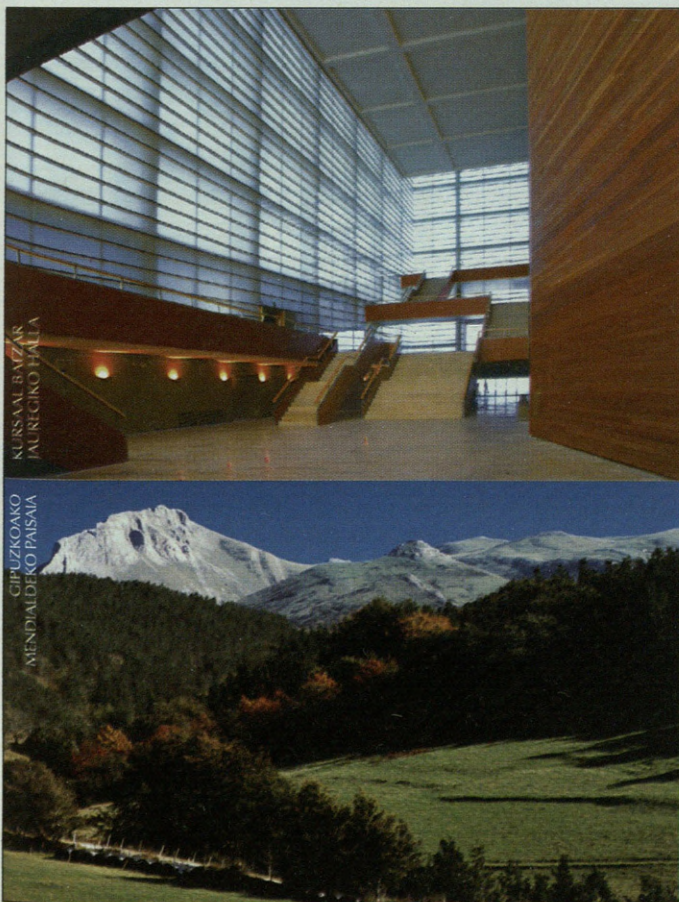
DANI BLANCO

■ EHNEko Aitor Aranburu.

debekatu zirenean, pentsu ekoizleak Europan saltzen hasi ziren. Ez zuten esan behientzako pentsua zenik eta txerri, oilas-

ko eta bestelakoentzat saldu zuten. Baina noski, Europako ganaduzaleek bazekiten zertarako ziren pentsuok eta askotan

behiak elikatu zituzten jaki horrekin. Kontinente osoko osasun publikoa eta haragi industria arriskuan jarri zen ●

KURSAAL BAZAR JAURIGIKO HALLA

GIPUZKOAKO MENDIALDEKO PAISAJA

KURSAAL

batzarrak egiteko leku berezia

ETA
GIPUZKOAKO
batzarren ondoren aisialdiaz
gozatzeko inguru paregabea

**DONOSTIA
SAN SEBASTIAN**

CONVENTION BUREAU

Reina Regente, 10 . 20003 DONOSTIA - SAN SEBASTIAN
Tel.: 943 481 466 . Fax: 943 428 122
e-mail: bureau@donostia.org . <http://www.ssconvention.com>

...ETA ORAIN GIZAKIA ZOROAREN PARE

Gaitza Europa osora zabaldu denean benetako neurriak hartzen ari direla dirudi. Urtarriletik aurrera animala pentsuak debekatuko dituzte. Baina inork ez daki alferrik galdu den denbora honetan gaixotasunak sortutako ondorioak zenbaterainoak diren. Gainera, okerreña etortzeke dagoela uste da.

1994an kutsatutako gizakien lehen kasuak agertu ziren. Creutzfeldt-Jakob-en gaitza, ordura arte nagusiek bakarrik jasan zezaketen gaixotasun degeneratibo eta hereditarioa gazteengan agertzen hasi zen. Espezieen arteko zorigaitzeko katea amaitu zen: ardien "scrapie"tik, Behien Entzefalopatia Espongiformera, eta honetatik gizakien Creutzfeldt-Jakob-en gaitz berrira. Zientifikoei berehala gaixotasun berria behi zoroekin lotu zuten bitartean, 1995ean lehen heriotzak gertatu ziren, batez ere Britainia Handian.

Sendatu ezineko gaitz hilkorra da eta gaitza harrapatu eta bost, hamar edo urte gehiagora ager daiteke. Pentsuen debekua-
ren ostean jango duguna egoera onean egongo den ala ez, ez da kezka nagusia, duela bost urteko hanburgesa hura edo iazko txuleztatza kutsatuta ote zeuden ala ez baizik.

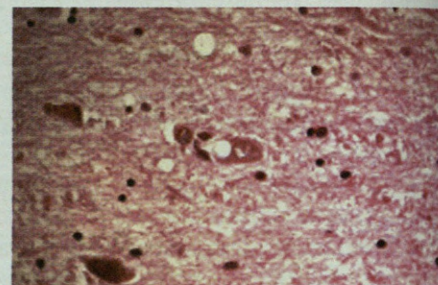
Gaixotasuna sortzen duen agente kutsakorra ez da birus edo bakterio bat, "prio" misterioitsu eta heterodoxoa baizik. Honek hiltegi-tako ohiko desinfekzio metodo guztiak baino indar handiagoa du eta horregatik, haragi zati batetik bestera igaro daiteke. Gizakiaren organismoan ez du inolako erreakzio immunologikorik sortzen eta beraz, ezin da odolean antzeman.

Prioia nerbio sistemara heldu eta zabaltzen hasten denean ez dago berau geratuko duen ezer. Gaitza sabeletik gorputz osora nerbio sistema hau erabiliz hedatzen da, proteina arruntak eraldatuz, motelago hasieran eta gero eta azkarrago denborak aurrera egin ahala. Biktimaren garuna bizitzarik gabeko belaki masa bihurtzen da eta ondoren, heriotza dator.

Gizakiengan gaixotasun honek dituen lehen sintometako asko, "Human BSE Foundation"aren arabera, Alzheimerrarena edo beste gaitz neurologiko batzuenak bezalakoak izan daitezke, hala nola, memoria hutsuneak, ordura arteko gizarte

aktibitateak baztertzea, norbere itxuran interesa galtzea, umore aldaketa nabariak, solasteko zailtasuna... Hortik aurrera oreka galtzea edota haluzinazioak etor daitezke, lo egiteko gogo handia, ezpain, begi eta buruaren mugimendu dardarakor inkontzienteak, ingurukoak ez ezagutzea... Gaixotasunaren azken fasean, jateko eta edateko ezintasuna dator, koma antzeko egoeran. Hemendik aurrera, artifizialki elikatuz, bizitza luza daiteke, baina, orokorrean, biktimaren heriotza lehen sintometatik 18 bat hilabetera heltzen da, nahiz eta kasu batzuetan geroago gertatu. Gaixotasuna gizakien artean ez da egunero harremanetan kutsatzen eta horrelako kasu bat soilik odola edo organoak emanez gerta daiteke. Oinazeari dagokionez, sufrimendu psikologikoa fisikoa baino askoz larriagoa da.

Stephen Churchill, 19 urteko mutila, lehen biktima izan zen 1995ean, baina jadanik "Behi Zoroen Gaitzak" 80 heriotza inguru ekarri ditu, ia guztiak Britainia Handian. Gaitza daukatenak eta gaixo ez daudela uste dutenak berriz, asko dira, eta hori da larriena. Askotan gertatzen den bezala, oraingoan ere iraganak etorkizuna baldintzatuko du ●

■ Entzefalopatia Espongiformea gaitza gizakiaren garunean.

■ Jean Marie Oçafraín: "Behi eroa laborantxa industrialaren kenka txarraren erakuslea da"

Behi hazkuntzak ezagutu duen krisarik haundiena iragaiten ari da mementoan. Berriz ere laborariak hunkituak izanen dira, dirua galduko dute eta batzu desgertuko dira, ofizioa utziko dute. Bainan okerreña da haragi janez jendeak pozoinatzen ahal direla. Laborantxa arrunt gaizki doala krisa hunek zinez erakusten dauku.

Badu orain 20 urte laborantxa politika berdina daukagula. Hots laborantxa industrialak bultzatzen duena, beti eta kabale gehiagorekin, ekoizpen gehiagorekin eta prezioak apalekin. Laborariak ez du hauturik, jarraitu behar du bizitzeko mozkinaren ateratzeko.

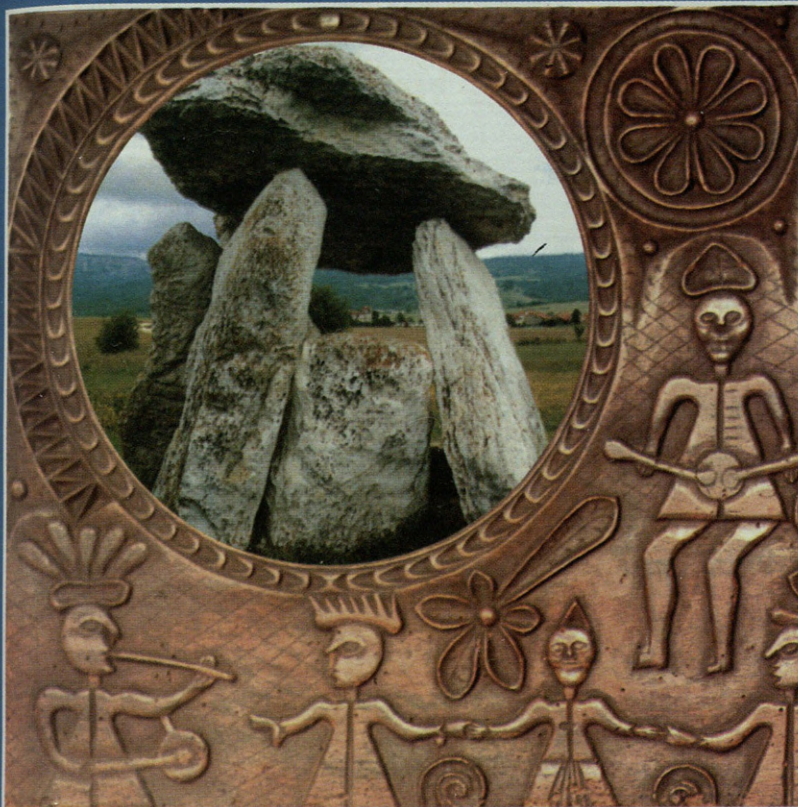
Behi haragi krisak erakusten du ere laborariak ez direla hobendun. Lehenik bazka saltzaileek ez dute sekula argiki idazten nola egiten diren bazkak, zer motako produktoak nahasiak diren, etab. Nola pentsa daiteke bakarrik belar jalea den behi bati haragia (kabale irinak) janaraztea? Eta gaur, jitez aldatuz egin produktoak (transgenikoak) nola onartu ez dakigularik zoin den irriskua?

Laborantxa industrialak bertze kalteak ekartzen ahal ditu, edozoin sailetan. Laborariak eta gizarteak bertze laborantxa galdegin behar dugu: laborantxa iraunkorra. Kalitateko ekoizpenak egin, etxalde ttipi eta artekoak bizirik atxikiz, ura eta ingurumena zaindaz, gizarte osoaren galdea delakotz.

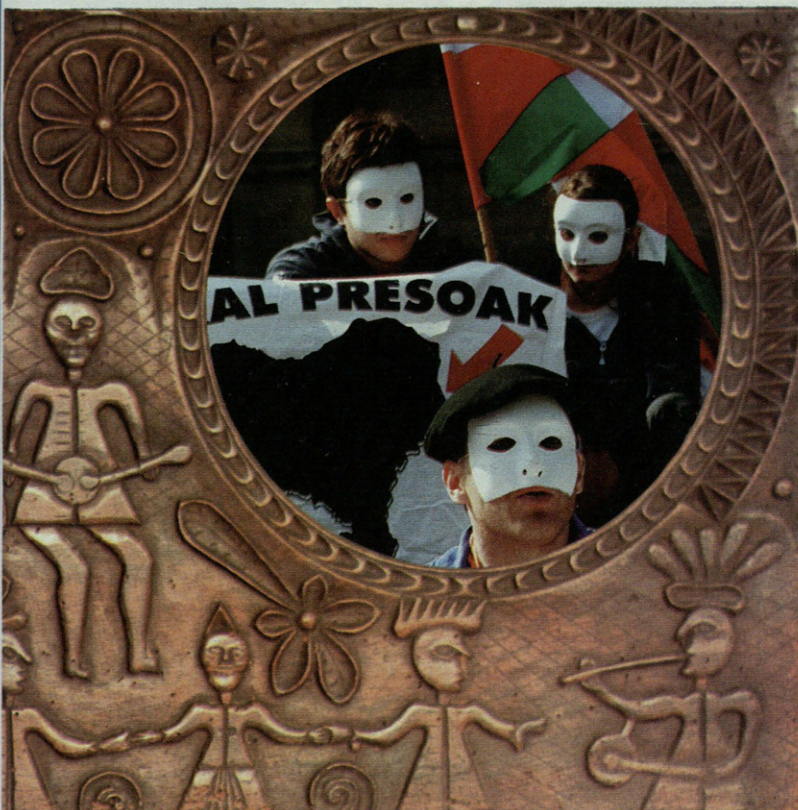
Euskal Herrian laborantxa hori badago. Kalitateko haragia egiten dugu bainan guri dagon ekoizpen horren ezagutaraztea sor marka (jatorrizko izendura) edo kalitate ezaugarri bati esker ●

■ ELBko Jean Marie Oçafraín.

**EUROPAKO HERRI ZAHARRENARENTZAT,
MUNDUKO NAZIOEN ARTEAN, BEREZKO
LEKUA ALDARRIKATZEN DUĞU !!!**

**BASANDERE
ARGITALETXEA**

*
Kultura eta herri
mugimendutik sortutako
proiektu nazionalaren alde...
*

BASANDERE proiektua jaio da.

Arkeologia, hizkuntzalaritza,
populazioen genetika edo
mitolôgiatik abiatuta, gure
lurraldearen antolakuntza,
teknologia berrien eragina,
globalizazio ekonomikoa,
kontsumismoa edota
ekofeminismoa . . . gai hauek guztiak
eta beste hainbat gure lan-taldeek
ikertu eta zuretzat, era erraz eta
atseginean, dibulгатuko dituzte.

BASANDERE ARGITALETXEA

Bermingham 1 - Pral. eskubia
20002 Donostia
Tel. / faxa : 943 453852
Posta elektronikoa:
basandere@euskalnet.net

* Lau liburu argitaratuko dira urtean zehar.

* Liburu bakoitzeko argitalpen bakarra egingo da eta banaketa egiterakoan harpidedunak lehenak izango dira.

* Harpidetza egiteko aukera ez galdtu, beraz, %20ko deskontuarekin.

* Gainera, harpidetza eginez gero, lehenengo titulua (Alizia Stürtze egilearena, hain zuzen) prezio erdian jasoko duzu.

* Ez galdu aukera hau eta gurekin harremanetan jarri.

Josune Bereziartu

“Haitza pertsonala da, zure buruarekin lehiatzen duzu”

P E R F I L A

Ume izateari utzi zionean maitemindu zen mendiarekin. Tentatu du geroztik grabitatea, tentatu ohiko bizikera, eta Record denak hautsiz inor baino. Altuago egon bada ere, hankak beti lurrean ditu. Ihesbide eta inprobisazioaren giltzak mosketoitik Zintzilik daramatza. Moda baino gehiago, Eskalada gizarte honen ikur izan daiteke: lanpostuetako Rankinean gora egin nahiaren kirol. Eskalatzaileek, berriz, Euren burua dute gainditzeko arerio Bakar. Eta gainera Ezin profesional izan! Neska eskalatzaileak, gizonen artean ere bidea Urratu behar izan du. Gizonek idatzitako historian, agian Sokasalto deituko zaio bere jardunari. Baina, bitartean, Oinatzak uzten ditu haitzetan. Ikusteko, bere bidea Jarraitu besterik ez da egin behar.

Testuak:

Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre

Fisikako klasea menderatzeko hasi al zinen grabitatearen legea hausten? Nola hasi zinen eskalatzen?

18 urterekin edo hasi nintzen, eta hasieran aitzakia bat zen lagunekin aste-burutan mendira joateko... Eskalatzen ez bazenuen ere ez zion ajolarik, garrantzitsuena toki berriak ezagutzea zen, mendira joan, eta batez ere lagunekin egotea. Eskalatzailen artean oso harreman bereziak egiten dituzu eta naturarekin ere bai. Mendiak oso sentibera egiten zaitu, eta gauza txikiak apreziatzen dituzu. Gero 19 urterekin Rikardo ezagutu nuen (eskalatzailea, nire mutil laguna), eta grina gehiagorekin, serioago hartu nuen. Eskalatzera asteen zehar joaten hasi eta Sputnik bat bezala igo nintzen.

■ **Hasierako urte haietatik hona nola aldatu da eskalada?**

Oso polita izan da prozesua. Gu hasi ginenean oso gutxi garatuta zegoen eskalada, tira, orain ere ez dago oso garatua. Orain badaude rokodromoak, baina lehen ez. Espainiako Estatuko lehen tabloia, edo bulder sala Rikardorena izan da. Frantziarrak izan dira eskaladako aitzindariak, eta handik ekarri genuen ideia. Guk ikertu dugu nola zaindu, nola entrenatu. Beraz, ez da kirola bakarrik izan, konnotazio asko izan ditu: zu zara erantzule, eta zerbait lortu nahi baduzu, jarri itzazu zerorrek bitartekoak. Ez beste kirolekin bezala, entrenatzaileak esandakoa egiten dena, kirolariak zergatia ulertu ere egin gabe.

■ **Zergatik egin zitzaizun eskalada erakargarri?**

Nik beti egin ditut taldeko kirolak: futbola, saskibaloia, eskubaloia... Denetik probatu dut, baita goma ere! Eta arre-ta piztu zidan, bakarka egiteko kirola delako. Zu zara gauza guztien arduradun bakarra. Zu zara dena. Eskalatzea puzzle bat bezala da: pieza guztiak jarri behar dituzu bere lekuan. Lehenengo hanka

edo eskua igo... Uneoro ongi pentsatu behar da zer bide den egokiena, gutxiago nekatuaraziko zaituena. Gainera eskaladan lehia zeharkakoa da: zure buruarekin lehiatzen duzu.

■ **Ez dagoela lehia zuzenik diozu. Entrenatzerakoan ondoan 'pike sanoa' izatea ez al da motibagarri?**

Noski baietz. Hori karakterraren araber da. Niri asko gustatzen zait musika-rekin eta bakarrik entrenatzea. Asko.

Baina ulertzen dut batzuentzat garrantzitsua dela ondoan beste bat izatea. Nik bakarrik entrenatzen dut, baina niretzat Rikardo oso garrantzitsua da. Zeren beti ez dut motibazioa goian izaten. Gol-

peak ere jasotzen dira, eta berak animatzen nau jarraitzera. Gainera niretzat erreferentzia bat ere bada eskaladan.

Niretzat entrenamendua dibertsio bat da. Ihesbide bat behar dut nekatuta egoteko. Energia gehiegi pilatzen bazait, jasan ezina naiz.

■ **Motibazioa nola mantentzen duzu?**

Ni berez naiz nahiko konformagaitza, beti nahi dut gehiago eta hobe. Bide bat egiten dudanean askotan dudant jartzen dut egindakoa: "Bai, egin dut baina oso erraz", edo "indartsuago sentitu nahi dut". Niri ez dit balio esateak "honek hau igo du". Nik neure buruarekin badut nahikoa, besterenarekin pentsatzeko nago, bada! Gainera nire kasua agian pekatua da:

harroputza izan gabe, baina jakin egin behar da lortutakoaz gozatzen. Askotan, esaerak dioten bezala, arrakasta une labur bat zait eta porrota amaigabea.

■ **Bideak eginda-**

koan xarma galtzen al du?

Noski. Hori ume txikiak egiten dutena bezalakoa da. "Hori ez jan" esaten badizu amak, jan egin nahi duzu. Baina lasai jan badezakezu ez du graziarik.

■ **Nola lantzen dituzu bideak?**

Lehendabizi pauso bakoitza lantzen da banaka. Mugimendu bakoitza nola egiten den kontrolatu, zer modu den egi-

BERE HITZETAN

▼
"Ez naiz munduko eskalatzailerik onena, baina, agian, baliteke osoena izatea"

Euskaldunon Egunkaria, 00-01-07

▼
"Ez dakit zergatik baloratzen diren hain gutxi 6.000 metro inguruko mendietan egiten diren eskalada konplikatuak. Pentsatzen dut errazagoa dela 8.000 metrotik gorako mendiek duten zailtasunari erreparatzea, aditua ez den jendearentzat behintzat"

Euskaldunon Egunkaria, 00-04-07

▼
"Himalayako irudiak ikusten ditudanean inbidia ematen dit, baina himalayismoa ez da nire kirola, beste hainbat kirol ez diren moduan"

Euskaldunon Egunkaria, 00-04-07

▼
"Kirola berez konpetizioa da, eta hori ez da txarra. Konpetitiboak garelako, konformagaitzak garelako motibatzen gara entrenatzeko"

Euskaldunon Egunkaria, 00-04-07

▼
"Nire helburua ez da inorekin konparatzea, ez neska eta ez mutilekin, interesatzen zaidana da nire burua superatzea"

<http://www.saclimc.co.za/news.html>

▼
"'Honky mix' bia oso luzea da, pentsatzeko denbora ematen du eta hori psikologikoki gogorra da. Mugimenduero, beste saiakeratan nola sentitzen zinen pentsatzeko joera duzu, eta zeure burua soltura gutxiagorekin ikusten baduzu urduri jarri eta gaizki eskalatzen da"

<http://www.saclimc.co.za/news.html>

■ "Eskalada puzzle bat bezalakoa da; pieza guztiak bere lekuan jarri behar dituzu".

teko errazena ikusi, eta bideari trikimailu denak atera. Trikimailu eta mugimendu denak asimilatu dituzunean, fisikoa landu behar da. Errekuperaketa, deskantsuak dauden tokietan azido laktikoa jaistea lortzea... Eta ateratzen ez zaizun pausorik badago, tabloian pauso berdintsuren bat sortu eta landu. Adibidez, bideak 60 mugimendu baditu eta 58. mugimenduan erortzen bazara beti, tabloian bidea bat asmatzen dugu 68 mugimendukoa eta azken mugimendua izan dadila beti erortzen zarenaren antzekoa. Bidea geroztik gehiago lantzean, mugimendua asimilatu egiten da, eta geroztik errazagoa da igotzea.

■ **Eskaladan nolakoa da hobekuntza, progresioa?**

Eskalada oso kirol kuriosoa eta esker txarrekoa da. Pertsonen behatz markak bezalakoa da: haitzen erosioa dela eta, ez daude bi bide eta bi helduleku berdin. Beti ari gara mugimendu berri bat probatzen. Zuk enkadenatzen duzunean 8c bat edo 7a bat, zer esan nahi du, jada 7a guztiak enkadenatu behar dituzula? Ez, ezta gutxiagorik ere. Askotan gertatzen da 7a egin, eta hurrengo bi asteburutan 6c batean erortzea. Eta esaten duzu, "pauso bat aurrera eta bi atzera eman ditut?". Horre-

gatik esan daiteke eskalatzaile bat neur-tzen dela duen esperientziarengatik, eta ez duen curriculumarengatik. Konpletoa izatea da kontua: hainbat bidea gradu batekoak, toki eta modalitate ezberdine-takoak... Nik uste ni oso orekatua naizela, eta hain zuzen hori da bilatzen du-dena. Ez zait gustatzen espezializatzea. Zuk daukazun bertuteak potentziatu egiten dituzu entrenamenduan, baina eskaladan aurreratzeko batez ere zure akatsak zein diren ikusi behar duzu, eta horiek landu. Hori gogorra da, baina garrantzitsua ere bai. Landuta 8c+ egiten badut, gai izan nadila bistaz 8a+ egiteko. Bada jendea landuta 8b+, eta bistaz 7b egiten duena. Eta hor alde handiegia dago.

■ **Irakurri dugu amerikarrek ia dena landuta igotzen dutela. Zuek zergatik ematen diozue garrantzia bistaz egite-ari?**

Askoz zailagoa delako. Arrakasta eta porrota bereizten dituen arrastoa oso mehea da bistaz ari zarenean. Oso ongi eskalatu arren erori egiten banaiz, ni beti geratzen naiz erori izanarekin, ez ongi eskalatu izanarekin. Landutako bideetan beti duzu zure burua engainatzeko aukera: ez dut egin bigarren saiakeran, ez dut egin hirugarrenean, baina beti dut beste aukera bat gehiago egiteko. Baina bide batean bigarren aldiz saiatzea, jada ez da bistaz egitea.

Gainera hori lotuta dago gure bizike-rarekin: beti dago zerbait planifikatuta, baina Rikardo eta bioi inprobisatzea gustatzen zaigu bizitzan. Eta bistaz eskalatzea ere horixe da, inprobisatuz igotzea.

■ **Zer baldintza fisiko eta psikologiko**

B E R T S O A

Doitua: Haizea dator iparraldetik

**Bistaz omen da tentagarria
mendiko perfil zorrotza
"Arnes" estuka bidea ireki
neurtuaz pauso bakoitza
Esku zailduak laztantzen dute
paretaren taktu hotza
Sentibera ta era berean
harrizkoa du bihotza**

Jexux Mari Irazu

**"Antzinako
dinosaurioek' bere
garaian eskaladaz
bizitzeko modu bat
bezala hitz egiten
zuten, beste esanahi
bat ematen zioten"**

dira onenak eskalatzeko?

Fisikoki indarra oso garrantzitsua da, baita erreperitorio gestuala esaten dena ere. Erreperitorio gestuala da buruaren ganbara ezkutuan eduki behar den teknika hori. Ongi mugitzen jakitea, hori da teknika. Geroztik eta bide gehiago egin, orduan eta gehiago zabaltzen da zure mugimendu asimilatuen gama. Baina oso garrantzitsua da aspektu psikologikoa ere, batez ere bidea teknikoan. Mugimendu bat astoen eran egin beharrean, hanka bat era batean edo bestean jarrita, azken mugimenduan beharko duzun energia hori aurreztu dezakezu. Gainera beti dago erorketa arriskua; nahiz eta erorita ere ez den minik hartzen, batzuk psikologikoki asko baldintzatzen ditu erorketak. Motorrarekin zaudenean (hanka dardarka jartzean) hori kontrolatzeko burua hotz izatea oso polita da, eta indarra izatea baino garrantzitsuagoa agian.

■ **Txapelketetan ere bestela bezain ongi ibiltzen al zara?**

92tik 97a arte Euskal Herri eta Espainia mailan dena irabazi nuen. Ez neukan ezer gehiago lortzeko eta motibaziorik gabe geratu nintzen. Gainera giro txarra zegoen hemengo txapelketetan, gaizki antolatuta zeuden... Munduko Kopan berriz, hain ona ez nintzenez, askoz gehiago motibatzen ninduen eta horako prestatzea pentsatu nuen. Lortu nuen Munduko Kopan finalera sartzea: 98an 8. geratu nintzen, 99an 7. eta aurrean 8garren. Lehen 10en artean sartzea niretzat oso lorpen ona zen, horra joaten dire-

**"Marka pribatuek
geroz eta gutxiago
bultzatzen dute lehia.
Karisma, laguntasun
konnotazioa... bilatzen
dute orain"**

- **Jaio:** Lazkaon, 1972an.
- **Bizi:** Ordizian.
- **Eskalatzailea.** Bizibidez Mapfreko agente komertziala.
- **Lorpenak:**

Eskaiatutako bideak (saiakerekin landuta gero igotakoak):

8b+ zailtasun mailako 9 bide igo ditu.

8c mailako 3 bide igo ditu.

8c+ mailan, berriz, munduan lehen emakumea eta bigarren eskalatzailea (gizon zein emakumeen artean) izan da *"Honky Mix"* bidea igotzen (Oñati, 1998).

Bistazko bideak (lehenengo saiakeran igotakoak):

8a zailtasun mailako 15 bide igo ditu.

8a+ mailako 3 bide igo ditu. Berak du Espainiako Estatuko emakumeen errekorra, eta mundu mailan 3. emakumea da maila hori igotzen. Bide hauen artean *"El gran engaño"* (Kanpezu, 2000) dago, gaur arte bistaz Josunek bakarrik igo duena.

Bulderra (tabloide, rokodromoa):

7c+ mailan 2 bide igo ditu: *"Alta"* (Fontainebleau, Frantzia, 2000) eta *"Frankenjura"* (Alemania, 1999).

8a mailan bide bat ireki zuen Larraonan (Nafarroa, 2000). *"Berezi"* izena jarri zioten. Orain arte beste eskalatzaile batek bakarrik egin du. Gainera Josune izan da bulderrean 8a egin duen 3. emakumea.

"Hanka dardarka jartzean hori kontrolatzeko burua hotz izatea oso polita da, eta agian indarra izatea baino garrantzitsuagoa"

Konpetiziotan erabiltzen den teknika eta haitzetakoa guztiz ezberdina da. Rokodromotan heldulekuak kanporantzakoak dira, eta haitzetan barrurantzakoak. Rokodromoko eskalada dinamikoa da, salto gehiago eta abar egiten dira, heldulekua bistan dagoelako eta badakizulako nora zoazen. Haitzetan geldiago joaten da, dena arakatzen, kantu hona den edo ez eta nola heldu pentsatzen...

■ **Eskalada "mutilen kirol" izan da...**

Bide bat hor dago denentzat, neska eta mutilentzat. Askotan atera dute aldizkarietan 8c+ egin duen lehen emakumea naizela. Eta ez, gizon-emakumeen artean *"Honky Mix"* bidea igo duen bigarrena naiz. Niretzat polita da lehenengo ema-

nek konpetizioa bakarrik lantzen baitute, aitzetan ez dira aritzen. Ni gehien motibatzen nauena, berriz, haitza da. Pertso-

nalagoa da, zure buruarekin duzu lehia...

■ **Zer alde dago haitzetan edo rokodromoan eskalatu?**

DANI BLANCO

■ **"Entrenatzea dibertsio bat da niretzat. Ihesbide bat behar dut, energia gehiegi pilatzean, jasanezina naiz".**

DANI BLANCO

■ "Eskaladan zu eta bidea bakarrik zaudete. Zure buruarekin lehiatzen da".

kumea izatea, baina nire urguilu pertsonalerako garrantzitsuagoa da esatea bigarren igoera izan dela, orokorrean. Mutil asko saiatu dira hori egiten, eta belarriak jaitzita joan behar izan dute. Ez dago matxismorik agerian, baina ezkutuan pixka bat bai. Neska batek bide bat egiten duenean, errespetua galtzen zaio bide horri. Gizon batek gradu altuko bide bat egiten badu, beste gizon batek esango du, "jo, eskalatzaile hori oso ona da, eta ni nola saiaturiko naiz!". Neska batek egitean

ez da dudatan jartzen bideak gradu hori duenik, baina bai pentsatzen dela "neska batek egin badu, nik zergatik ez?".

Pentsamendu hori bera dute frantziarrak beste herriekiko. Kirol eskaladan frantziarrak izan dira aitzindariak. Uste zuten beraiek zituztela biderik zailenak eta beste herrietako bideak oso erraz egin behar zituztela. Errespetu hori galduta zuten.

■ **Eskaladan gizon eta emakumeak maila berean daude?**

Emakume eta gizon onena hartuta,

"Kopa guztiak zakarrontzira bota nituen"

fisikoki beti alde egongo da, diferentzia muskularra dagoelako. Indar frogetan beti desabantaila izango dugu guk. Baina teknikoki alde hori jan daiteke. Eta batik bat errekuaratzeko gaitasuna ongi landuz gero, bide luze eta erresistentzia eskatzen dutenetan parekatuago ibiliko gara.

■ **Zu eskaladan zarena izanda, hemen ez zara hain ezaguna... Neska zarelako edo eskalada ezaguna ez delako?**

Eskaladagatik. Eta hala ere nahiko harrituta nago, espero baino ezagunagoa bainaiz. Baina adibidez EEBBetan ni oso ezaguna naiz kaleko jendearen artean. 'Out side' magazinak munduko 25 kirolari onenen artean hautatu nau. 10. postuan jarri nau, eta 24-25. postuan Lance Armstrong jarri du. Hemen, berriz, Armstrong jainko bat da ia. Egia da baita ere amerikarrak nahiko mitomanoak direla.

■ **Eskaladatik bizi daiteke?**

EEBBetan agian bai. Han kirol denentzat beste mentalitate bat dute. Baina Europan... Marka pribatu eta esponsorretatik lortzen duzu gastuak berdintzea, baina ez biziitzea. Kirolgi fundazioari asko zor diot, jaso dudana beka bakarra berak eman didalako.

■ **Nola dago hemengo harrobia?**

Jende asko hasten da, baina jarraitzen dutenak oso gutxi dira. Eskalada baino gehiago bulderra da modan jarri dena. Erosoagoa delako, eta berarekin lotuta

BIZITZAREN PASARTEA

Hemendik berandu irten ginen Riglos (Huesca) haitzetara. Bidean kotxea izorratu zitzaigun, eta tailerrera joan behar izan genuen. Han beste kotxe bat utzi ziguten, eta Riglosera iritsi eta eskalatzen basterako 16:00ak izango ziren. Udaberria zen, oraindik eguna asko luzatu gabea, eta 20:00etarako iluntzen zuen. Gure mailarako bide erraza da baina oso luzea (200-250 metro izango ditu), eta guk uste baino denbora gehiago eskatzen du. Azken bi igoerak ilunpean egin genituen, ezer ikusten ez zela. Iritsi ginen goraino, budrierrean lotuta eramandako zapatilak jantzi, eta beheko bidea hartu genuen. Ilunpean erdi galduta ibili ondoren iritsi gara kotxera, eta giltzak falta! Ezin genuen lebioa hautsi, kotxea garajekoa baitzen. Lagunei eskatutako linternekin gora igo behar izan genuen goizeko 01:00ak aldera. Ez genituen bi linternak piztu, izan genuen egun txarrarekin pilarik gabe geratuko ginenaren beldurrez. Puntara iritsi eta hantxe aurkitu genituen.

dagoelako jazteko moda bat, hitz egiteko moda bat... Snowa, skatea edo surfa bezalakoa da. Haitzetako eskalada "antzinako dinosaurioek" pratikatzen dute gehiago. Bere garaian bizitzeko modu batez hitz egiten zuten, beste esanahi bat ematen zioten.

■ Lehiaketen mundua nola dago?

Atzeraka doa. Marka pribatuak geroz eta gutxiago ari dira lehia bultzatzen. Geroz eta gehiago bilatzen dute haitzetako eskaladak duen laguntasun konnotazioa, karisma... Interesgarria da hori. Lehiaketa hotzagoa da, bestean harremanak sakontzen dira... Gainera lehiaketen mundua oso materiala da, diruagatik lehiatzen da, eta kito. Eta dopatu behar bada jendea dopatu egiten da. Horrek ez du zerikusirik natura eta eskalada berez denarekin. Beste muturreko adibidea da eskalada libre: eskalada libre Yosemiteen sortu zen (EEB-Betan). Zergatik? Eskaladaren purutasunagatik: "Ez naiz baliatuko inongo laguntza artifizialez. Bide hau nire bitartekoekin bakarrik igoko dut behetik goraino". Hori da atzean duen filosofia. Hor ez dago ez lehiarik, ez

ARGAZKI ZAHARRA

Katua bere atzaparrak
irinetan sartu berri.

ezer. Beti egon dira tirabirak lehiaketa eta bestelako eskalatzaileen artean, eta lehiaketetakoak prestigioa galtzen

ari dira pixka bat.

■ Zuk ez diezu, beraz lehiaketei garrantzia gehiegirik ematen...

Kopa guztiak zakarrontzira bota nituen.

■ Zer?

Horrelaxe da. Gauzak momentuan egin eta bizi ditut. Pasatutakoa pasa da.

■ Zer arrisku maila du eskaladak?

Materiala erabiltzeko moduaren eta duzun kontzientziaren arabera da arriskua. Berez eskaladak ez du arriskurik. Sokak oso prestatuta daude, aszensoreak anklatzeko erabiltzen diren seguruekin ibiltzen gara... Ez dut sekula entzun soka bat eten denik.

Kirol eskaladan gertatu diren istripu gehienak despisteengatik izan dira, eskalatzaileari soka lotzea ahaztu zaio-lako. Gero beste gauza bat da eskalada alpinoa.

Badut pasadizu bat: nire ondoan eskalatzen ari zen batek behetik aseguratzen ari zitzaionari esan zion: "Ezin dut gehiago, heldu!". Behekoak tinkatu zuen soka, bestea zintzilikatu egin zen eta lurreraino jausi zen, korapiloa erdi eginda zuelako, bukatu gabe ●

Eskualdeko informazio guztia

astero, zure eskura.

GOIENKARIA, DEBAGOIENeko ASTEKARIA

PUBLIZITATEA JARTZEKO: 943 71 23 91

Goiena
Komunikazio Zerbitzuak

E Z P A

PRINTZA

IRAKURLEAK
SALBATZAILE

Hasier Etxeberriak Durangoko Disko eta Liburu Azokaz hausnartu zuen "El Mundo"n:

"(...) Kontua da, Durangoko Azoka dela modurik kaskarrrena liburuak ganoraz ikusi eta erabakitzeke. Horretarako ez da, beraz. Zertarako da, bada, Durangoko Azoka? Besteak beste urteroko zeremonia ero bat errepikatzeke eta ikaragarritzko kultur ekoizpena bageneuka bezala funtzionatzeko. Bani-tatea goraltzetik ere badu zerbait Durangokoak. Baina idazleak gero eta gutxiago dira bertara hurbiltzen. Zergatik hori? Seguru asko ez delako patxadarik egoten irakurleekin mintzatzeko eta publizitate hutsa egitea ez delako egile eskubideekin ordaintzen. Ene aburuz horixe luke hurrengo erronketa-ko bat Durangoko Azokak, idazleak irakurleen eskura jartzea, eta ez soilik, liburu argitaratu berriei mintzatzeko. Gehiago ikusten dut nik, irakurritako liburuei buruzko iritzi trukaketagune bezala. Baina hori, zutik eta mostadore baten atzean, zarata artean eta irrifarre betiereko bat ezpainetan egotea baino gehiago izan beharko litza-teke(...)

Ez du balio hitzaldi areto batek ere, idazlea hizlari eta gainerakoak entzule. Hori baino konplexuagoa da. Literatura salbatuko bada, ez du Azokak salbatuko, ez eta idazleek ere. Literatura irakurleek salba lezaket, salbatzekotan. Eta eurak dira Durangon deskuidatue-nak (...).

ERREALITATEAREN ITXAROPENA

LAUROGEITA hiru idazleren, artistaren eta argazkilariren lanak bildu ditu Elkarrik argitaratu berri duen liburuan. "Errealitatea, itxaropena" izenburupean elkarbizitzaren arauen oinarritzko akordioa lortzeko xedea du liburu honek. Parte hartu duten 24 idazleen artean, Bernardo Atxaga, Pako Aristi, Arantxa Urretabizkaia, Espido Freire edo Itxaro Borda bezalako euskal idazleak daude. Baina euskaldunak ez direnek ere idatzi dute bertan. Hortxe ditugu Antonio Gala, Rosa Montero, Manuel Vázquez Montalbán edo José Saramago. Artista eta argazkilarien artean, Eduardo Chillida, Jorge Oteiza, Dora Salazar, Nestor Basterretxea, Cristina Iglesias, Alberto Schommer, Juantxo Egaña, Carlos Cánovas, Alfredo Aldai edo Isabel Azkarate aipa daitezke. Hitzaurrea bera Juan José Ibarretxe lehendakariak idatzi du. Guztira, 200 orrialdek osatzen dute lana eta 7.300 pezetatan salduko da (292 libera inguru).

■ Oscar Wilden idazlearen erretratu bat.

WILDE-REN MENDEURRENA

EHUN urte bete dira -azaroaren 30ean- hil zela. Baina Koldo Mitxelena Kulturuneak berpiztu egin nahi du. Horretarako, eta Begoña Del Teso zine kritikariaren agindupean, hamaika ekitaldi antolatu da abenduaren 4an hasi eta 29a arte. Oscar Wilde idazle irlandarraren lilura hainbat artisten ispilutan islatu nahi du "Oscar Wilde ispi-luetan barna" ekimenak. Horretarako, ipuin kontalariak, antzerkigileak, hizlariak eta abar pasako dira Donostiatik. Lehenengo ekitaldiak dagoeneko iraganda, abenduaren 14an Itziar Zubizarretak "Cantervilleko mamua" ipuina kontatuko du, 19an Anartz Zuazuak "Dorian Gray bere hitz eta islatan" antzerkia egingo du, 20an Jose Mari Carrerek "Wilde el bolchevique" antzerki mitina eskainiko du gaztelaniaz, 27an Ana Pimentak "Danse pour moi. Salome." lana antzeztuko du

H I T Z B I T A N

• Pernando Barrenak eta Joan Mari Belokik esanak dira hauek "Euskaldunon Egunkaria"n eta "Gara"n: "Boteretsuek, ekonomia eta politikaren hariak mugitzen dituzten indarrek, euskara traba nahiz etsaitzat hartua dute (...) Euskarak gizartearen eguneroko dinamikan eremu eta funtzio berririk eskuratzen ez zuen bitartean lasai zeuden, aurrera egiten ez duen hizkuntzak atzera egiten baitu".

• Agus Hernanek honela zioen euskal musikaren inguruan "Gara"n: "Egia da ez dela

L A K

EMAKUME BATEK ESAN DIT

Hogeita bederatzi idazlek parte hartu dutela Txalapartak kaleratu berri duen "Gutiziak" izeneko lanean. Itxaro Borda, Enkarni Genua, Arantxa Iturbe, Mariasun Landa, Miren Agur Meabe, Lourdes Oñederra, Jasone Osoro, Ixiar Rozas eta Ana Urkiza dutela izena hauetako batzuek. Eta Emakume Idazleen Lantaldearen ekimenez gutizia bana kontatu dutela. Gainera, "Andra" egunkari formatoko hilabetekaria datorren urtarilean izango dela lehen aldiz kaleratuko da. Emakumeek gidatu eta idatzitako agerkari honek emakumeek bultzatutako ekimenei komunikabide indartsuek eskainitako arreta eskaxa orekatu nahi dutela. Eta horretarako 15.000 ale banatuko dituztela.

frantsesez eta 29an amaitzeko, bideo proiektzioa eskainiko da, Luis Fernando Ruperezen iruzkinekin. Ekitaldi guztiak arratseko 19:30etan izango dira.

BAIONAKO MUSEOA ZABALTZEAR

DATORREN ekainean irekiko dute Baionako Euskal Museo berria. 1989an itxi zituen bere ateak Dagurretenia etxean kokatua zegoen museoak. Eta joan den urtean hasi ziren honen berrikuntza lanak. Guztira, 62 milioi libera (1.550 milioi pezeta) gastatu dituzte honen 4.000 metro koadro berritzen. Ekainetik aurrera, laborantza, arrantza, musika eta dantzaren inguruko margoak, irudiak eta tresnak izango dira ikusgai.

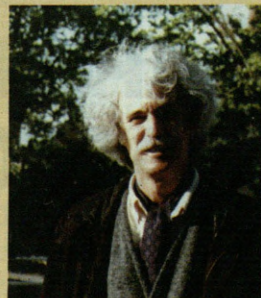
ISASIREN CD-AK

ANDRES Isasi konpositore bilbotarraren

lan guztiak lau CDtan jaso ditu Aus Art Record disketxeak Bizkaiko Diputazioaren laguntzaz. Laugarren lana Euskadiko Orkestra Sinfonikoak grabatuko du, eta bertan Isasik orkestrarako burutu zituen obrak bilduko dira.

■ EOS Isasiren lanak grabatzen.

■ Joan Mari Irigoien.

IZENAK

Joan Mari Irigoienek "Lur bat haratago" bere azken lana aurkeztu berri du Donostian. Bere 650 orrialdeek euskaraz inoiz idatzitako den eleberririk mardulena bihurtu dute dagoeneko. Gainera, Axularrek "Gero"n erabilitako hizkuntza bera baliatu du idazleak eta XVII. mendeko Nafarroan kokatu du istorioa.

Jose Miguel Corral iruindarrak irabazi du Nafarroako Pintura Saria "Jardin" lanarekin. Ondorioz, datorren urtean Nafarroako Museoa bere erakusketa paratuko dute.

Ramon Saizarbitoria hiru narrazio eta bi eleberrirekin osatu du "Gorde nazazu lurpean" izeneko lan berria.

Unai Iturriaga gailendu zen Getxon jokaturako Bizkaiko Bertsolari Txapelketako azken finalaurrekoan. Bilboko finalean izango da beste zazpi bertsolariekin batera.

■ Unai Iturriaga.

mugimendu bat bakarrik (...) Baina egungo errealitatean jai gehienetan betiko talde seguruak behar dituzte".

- Xabier Etxanizek zera zioen "Euskaldunon Egunkaria"n: "Gabezien artean, haur txiki-kientzako liburuak falta zaizkigu, batez ere, ilustrazioa dutenak".
- Lourdes Bedia Lourvier's-eko antzezleak esanak dira hauek "Goienkaria"n: "Gaur egungo gizartean telebistan iritien diren pertsonaiak, adibidez, nahikoa karikatura dira karikatutzat gabe ere. (...) Adibidez, zelan karikatutzat Tamara bat?"

Aritzak laukoteak hamabost urte daramatza kantagintzan. Robles-Arangiztarrek "Mixel Labeguerieren kantak" izeneko bi CD gehitu dizkiote beren erreperatorioari. Kantari eta politiko polemikoaren kantu guztiak bildu dituzte, ezezagunak ziren pare bat barne.

LAPURDIKO ARITZAK LAUKOTEAK LABEGUERIEREN OBRA ONDU DU

Aritzak kantari laukotea, Iker Robles-Arangiz eta bere hiru seme-alabek (Gorka, Naia eta Koldo) osatua da. Robles-Arangiztarrek bizkaitarrak dira jatorriz, eta seme-alaben kasuan Lapurdiko Bezoiztarrek. Aritzak orain hamabost urte plazaratu zen. Laukote honek autore ugariaren kantuak interpretatzen ditu, ahotsa duela tresna nagusi. Bost disko argitaratu ditu dagoneko. Robles-Arangiztarren azken emaitza "Mixel Labeguerie'ren kantak" da. Hogeita bi kantu bildu dituzte bi CDtan.

MIXELEN LAGUNA. 1980ko uztailaren 28an zendu zen Mixel Labeguerie. Mende erdi honetako euskal musikari, kultur egile, eragile eta politiko esanguratsuen Ipar Euskal Herrian. Hogeigarren urtemuga kari, asko izan dira haren gorazarrez eginiko ekitaldiak. Aritzak taldea da, berriz, Labeguerieren musika altxorra bilatu, landu eta bildu duena. Ikerrek eman digu ekimen honen berri: "Mixel Labeguerie Arboti herrian ezagutu nuen duela 40 urte. Nahiz bere kantu zenbait ezagunak diren, banekien berak etxeko magnetofoi batean grabatuak utzi zituen kantuak bazirela, ezezagunak edo inork kantatu edo grabatu gabeak bazirela alegia". Iraganerako jauzi egin dugu baitezpadan, 1960ko irailaren 1ean, Nafarroa Behereko Arbotin Euskaltzaleen Biltzarra ospatu zen egunera. Labeguerie erakunde

honetako lehendakaria zen orduan. Soroak izeneko laukote bizkaitarrak abestu zuen jai hartan. Txabi Soroazabal gitarrajoleak eta Alatz, Ugutz eta Iker Robles-Arangiztarrek osatua. "Bilbotik etorri ginen. Gu, anartean, Bizkaian baino ez ginen ezagutuak. 300 pertsonen aitzinean kantatu genuen, bazkarian. Berehala eztabaida hasi zen. Zenbaitek 'Gure kantuek euskal kantuen eraberritze bat

genuen. Pentsa zein garai zen! Mixelek garai hartan ez zuen gitarra jotzen, pianojolea zen. Geroago emango zituen gitarraz abestutako kantu mitiko haiek".

Frankismo garai gogorrena etorri zen gero. Soroak-eko kideren batek erbesterako bidea hartu zuen eta taldea desagertu zen. Aldian-aldean igo dira eszenatokira. Joan den urriaren 15ean, Kanbon, Mixel Labeguerieri eginiko omenaldi eguna kari, azken aldikotz.

■ "Mixelen musika ez zela inoren interesekoa erran ziguten".

ekartzen zutela' zioten. Mixelek 'Soroak ez, zuek sorroak zirezte, hots, bibelarrak. Kantu berriak ekartzen baitituzue' erran zuen jende guztiaren aitzinean".

Bertako agerkarietan aipatuak izan ziren biharamunean. Batzuk beren kantu moldearen alde agertzen ziren arren, beste batzuek "Soroak herexek dira"edo "euskal kantuen lurperatzaileak" bezalakoak idatzi zituzten. Honela diosku Ikerrek: "Euskal kantua salbatuko bazen gitarraz kantatu behar zela pentsatzen

zigun Peyok. Mixelek Grunding handi batean, zinta handietan, utzi zituen kantak entzun genituen", dio Ikerrek.

Mixelek bostpasei aldiz grabatu zuen kantu bakoitza, ordea "Mixelen ahotsa entzun bitartean hitz guztiak kopiatu nituen. Anartean, Mixel Itzainak Labeguerieren liburua egin zuela-eta inprentara eramateko unean bera ikustera joan nintzen. Itzainak agertu hitzak eta nireak ea berdinak ziren egiaztatu genuen. Berak ezagutzen ez zituen kantu pare

RUBEN PLAZA

■ Naia lan berri bat ari da lantzen.

■ Gorka, lehen tenore ahotsa.

■ Koldo, bigarren tenore ahotsa.

baten hitzak sartu zituen liburuan. Bilduma osatua dago eta kontent gaude”.

Laukotearen hasierako asmoa, CD bikoitza euskarri bakar batean osatzea eta Mixelen heriotzaren urtemugarako karrikaratzea zen. Gauzak txukun egitekotan lan gehiegi zela ohartu ziren eta bi aletan bildu dituzte kantua: iaz lehen bilduma eta Mixel Labeguerieri egin omenaldi egunerako bigarrena. Mixelen musika erreperitorioa osatua eta finkatua utzi dute: “Baiki. Bestela jendeak bai hitzak bai doinuak bere gustura ematen ditu. Horrela, Mixelen kantu eta hitzen bilduma osatua geratu da. Guk, melodia aldetik, bere musika errespetatu dugu hala ere. Labegueriek kantu herrikoiak egin zituen, oso poeta ona zen gainera. Eguneroko hitz xumeekin bertso politak utzi zituen. Bakarrik kantatzen zuenez, neurri batzuk luzatzen zituen, horregatik bere musika landu behar izan dugu”.

Hogeita bat dira Aritzak-ek ondu dituen kantuak. Lehen CDan, Ezpeletako Ezpela abesbatzak parte hartzen du “Haurtxo haurtxoa” kantu ezagunean. Peyo Labegueriek “Bortz iturri” -istripuz zendu zen Beñat anaia zaharrari eskainia- kantua abesten du. “Maritxu” izenekoan, Mixel Labeguerieren beraren ahotsa eta Aritzak laukotearenak elkarrekin emanak dira. Bigarren CDan, Mixelen kantu mitikoenean, “Gazteri berria”n, Etxamendi eta Larralde, Anje Duhalde, Pantxoa Carre eta Maialen Errotabehere kantarien laguntza izan du Aritzak-ek: “Mixelen kantuak bere garaiko kantariak abestu zutela, hurrengo belaunaldiak eta oraingo gazteak ere kantatzen

dutela erakutsi nahi izan dugu. “Loa, loa” kantua oso polita geratu da. “Make-to” izeneko ezezaguna da, bere ahotsari beha atera dugu melodia. Elizako erreto-reen inguruan idatzitako kantua da eta doinua halakoxea du. Mixelek musika espirituala maite eta landu zuen. ‘Bortz iturri’ kantua Mixelen semea -Peyo- kantatzen animatu genuen. Koldok eta Gorkak lagundu diote ahotsetan. “Maritxu” kantu ezezagunean Mixelen ahotsa sartzea berezitasun bat izan da. Mixelen ahotsa hartara betiko geratu delarik”.

RUBEN PLAZA

ARITZAK

Mixel LABEGUERIE'ren KANTAK (1)

■ Iker-goikoen aita-ahots baxua.

ARITZAK

Mixel LABEGUERIE'ren KANTAK (2)

BESTE KOLORE BATEZ. Laukotea oso pozik geratu da erreperitorioa osatu izanarekin: “Duela 40 urte, Mixelekin gertatu ginenean bezala, orain bere omenaldian, Soroak taldeak berriz ere abestean, garai hartan egiten genituen akorde disonanteak errepikatu ditugu. Mixelen kantuak errespetatu ditugu, baina lau ahotsetan egitean, ezin izan ditugu berdin egiten ahal. Mario Gasisen konponketak funtsezkoak izan dira beste kolore bat emateko, kantu bakoitzari kolore bat eman baitio berak. Haren melodia errespetatuz betiere, jakina”.

ILDO ETA MOLDE BEREAN. Duela 15 urte abiatu bidean jarraitzen du Aritzak-ek, hots Euskal Herriaren alde kantuz. Alta, lan hau burutzeko bidean oztopoak aurkitu dituzte, antza. Lehen CDan, lagundu dietenei eskaini “eskertze-ko” hitzak irakurtzea baino ez dago. Bestalde, badago dioena Aritzak-ek lantzen duen kantu mota sobera modernoa dena. Ez dela benetako euskal kantua, landuegia dela hots. Naiak honela dio: “Aitak duela 40 urte gauza bera entzun zuen, eta egun berdintsu gabiltza. Lana hasi genuenean Mixelen musika ez zela inoren interesekoa erran ziguten batzuek. Omenaldi egunean han zeuden horiek denak lehen lerroan”.

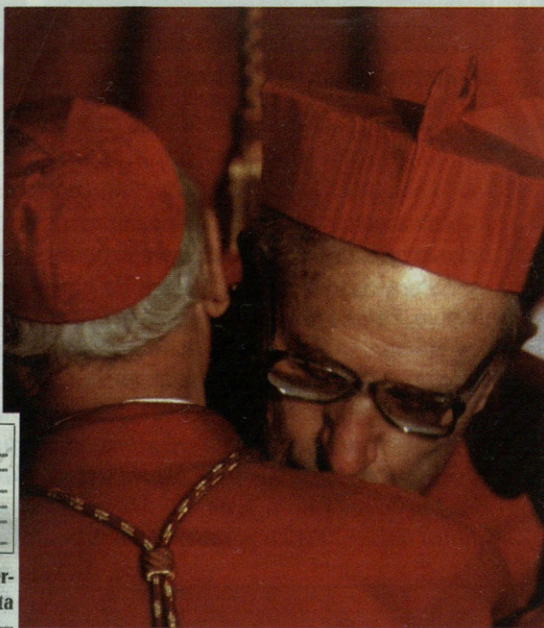
Naia bere proiektua ari da lantzen, martxoaren 10ean Hazparnen taularatuko duena. Hitz berriak eta aire irlandarrak tarteko: “Bizitzaren zikloa biltzen duen ekitaldi bat da. Sortzetik hasita, bizialdi oso baten garapena agertzen duena. Nihaurek landuriko hamabost kantu emanen ditut agerraldian zazpi musikarirekin, Edu Murumendaraz eta Eli Alberdi dantzariak tarteko. 30 urterekin bakarlari gisa emenaldi berezi bat eman nahia sentitu dut”. Heldu den urtean 20 urte beteko dira Naia taulen gainean ari dela kantari ●

◆ MIKEL ASURMENDI

*Sexuaren nagusitasunak eta norberaren interesek menperatutako gizartean
Elizari zaharkitua gelditzea egozten zion astekariak, errealitatea ikusi gabe.*

Elizak, biziberritzeko premia

Lizenak berak adierazten zuen zer-bait: ZERUKO ARGIA. Asteka-rian lan egiten zutenei nondik zetorkien argitasuna ziurtatzerik ez dudan arren, alegia goitik ala leku lurtiarragoren batetik, Kaputxinoen babesean kaleratzen zen eta horrek bazuen eragina, noizean behin besterik ez bazen ere. 405. alean, "Seminario Eguna"ri azala eskaintzen zionean, kasu. Halere, kristau fededunen bilku-

zitezkeen, apika, "eta beharrezkoa Elizan apaizgoa" aldarrikatzen baitzuen. Eta nago, idatzi eta berehala, artikulua en egileari ere zalantza moduko bat sortu zitzaiolekoan: apaizgoa bai, baina nolakoa?

Izan ere, bost lerro beherago, haxe zioen: "Baiña bai mundua eta bai gizadia aldakorak ditugu". Horren jarraian, baina, serio ardura-tzen zuen hausnarketa zetorren: "Eli-zak ere gizadiaren eta munduaren une eta aldi jakifei lotua egon behar du ibillian doan mundua eta gizadiaren salbatzaille izan dedin. Orregatik Eli-zak ere jira-biran aurrera dijoan iza-diaren gurpillean jira-biraka ibilli behar du. Ez du geldirik egon behar. Garaiean garaikoa eta tokian tokikoa izan behar du. Berdin apaizgoa erabil-tzeko neurri eta erak ere".

Horrek beste ondorio batera zera-
man: "Beraz, aldatzen joan berko du apaiz-
kerak ere. Garaiean garaiko eta tokian toki-
ko kristauen kezka, arazo eta bizitzari
erantzun behar die apaizak". Nolakoa
behar zuen berak amesten zuen apaizgoa?
"Kristauen burruka, ezin, iritzi, jokabide
eta bizitzarekin bat egiñik dagon apaizkera
berri bat. Aundi-maundikeriak, jauntxo-
erik, erosokeriak, eta bereizkeriak bazter-
turik kristauekin bat egiñik biziko dan

ra izan behar omen duen horren egitekoan ez zetozen denak bat Eliza ofizialarekin!

NOLAKO APAIZGOA BEHAR DA?

Aipatu berri dudan artikulu horren lehen adierazpena, erlijio katolikoan sinesten duen orok izenpetuko zuen duda askorik gabe: "Beharrezkoa dugu Eliza", zioen. Komeriak, bigarren baieztapenarekin hasi

■ Urtekari-71

Letamendia, 1970-XII-6

Pena handia bada ere gizonaren oroimena eta materia grisa aintzizako uholdean bustirik kizkurtu, herdoildu, gutxitu eta pobretu zenez gero gauzak apuntatu behar izaten ditugu ahatz ez dakizkigun: "Aspirinak erosi behar ditut; 4etan letra-kobratzailea etorriko da; bihar Tolosako biltzarra; Maribelen telefonoa: 17452; eta abar". Apuntatzeko papertxo bera txikia delarik,

sarritan, edozein lekutan ahazten zai-
gula da txarrena, eta orduan erreme-
dioa gaitza baino okerragoa izaten da.
Baina honelakorik gerta ez dadin
gizon jakintsu batek urtekaria asmatu
zuen, edo almanaka (euskeraz Al-kan-
dora, A-zoka, eta Al-biste hitz garbiak
baldin badira, Al-manaka ere maho-
metarrei prestamotan eskatzea libre
dateke ene uste apalez). Eta urtekariak
handixeagoak direnez gero ez ditugu

horren erraz galtzen. Urtekariak ateratzea aspaldiko ohitura da euskaldu non artean, zeren, duela laurehun urte euskaldun progresista batek "urtekari-72" argitaratu zuen oraingo "Urtekari-71" hau baino lehenago. 1572an Leizarragak atera zuen lehen urtekaria euskaraz: "Kalendrera -zion- bazko noiz daten, ilhargui berriaren eta letra Dominicalaren eçagutzeko manerarequin" (...) ●

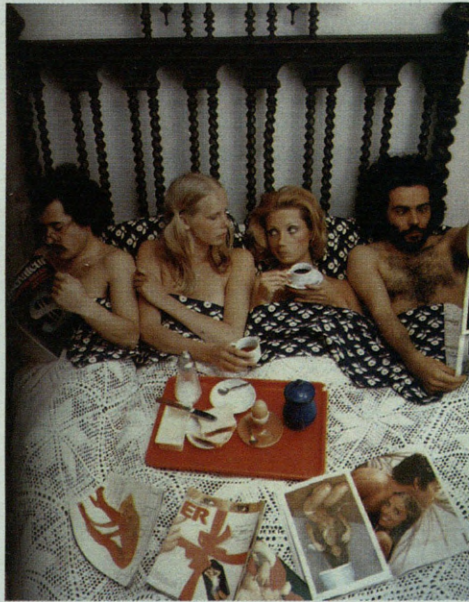
apaizkera berria. Kristauengandik urbil, senide eta kideko, izango dan apaiz berria".

ELIZ AGINTARIAK, ZERTARAKO?

Ez zebilen gutxi eskaka aurrekoa! Bada, "Eliza bizia da" saileko Arostegitar Jok-ek, gehiago eskatzen zuen oraindik. "Kardenalak... Moseñoriak... Kalonjeak... zertarako" zen bere galdera. Eta eskerak berak ez ei zeukan aginterik jaun horien etorkizuna erabakitzeke, bestela ofizioz aldatu beharko zuten-eta!

"Kristau erria ez da artalde uts, artzaiak beren txistu joaz, zakurra xaxtuz edo makilla astinduz arat eta onat eramateko" gogorarazten zuen. "Jainko Erriak ba du zer esana Elizako arazoetan". Eta bere burua Jainko horren parte joz, adorez ekiten zion Elizako agintarien jokabidea kolokan jartzeari. "Parrez ari naiz", aitortzen zuen, poz haren arrazoiak segidan azaltzeko: "Ondoren idatziko ditudan orain urte batzuk esan banituan... Beldurtuta geldituko zan nere Gotzaia... Ez zidan, etziran entzun ere egingo... Burutik naastuta nengoela eta Santagedara eramateko erabakiko zuan eta ni, an, zoro etxean, seigarren edo zazpigarren kapillau izango nintzan. Gaur...? Badauka gure Gotzaiak aurreko lanik nere tentelkeriak irakurtzen denbora galtzeko. Baiña irakurriko balitu? Geienez, irripartxo bat...? Behar bada, algara...? Ez dakit. Gauza aundirik ez behintzat". Gogoetokin lasaitu eta gero, hara non hasten zaigun makilazoka! Luzea zen idazlana, beraz, pare bat adibide eskainiko dizkizuet. Hona, lehena: "Kardenal berriak... zertarako ordea? Daudenak ere alferrik ez ote daude gaur eguneko Elizan...? Kardenal izate ori desegintzea, ez ote da obe? Gaur-eguneko giroan Zertarako dira Kardena-

lak...?". Jerarkia guztiarentzat zuen egurra, antza. Hor doakizue agindutako bigarrena: "Ta... Kalonjeak...? (Kanonigoak)? Zertarako gaurko egunean? Gotzaiaren Senadu omen dira. Gaur behintzat ez. Kanonigoak, elkargoa (colegialmente) bezala, noiz izan dira Gotzaiaren Kontsejulari, Pastoral gaitan batez ere?" eta hainbat hutsune gogoratu eta gero, hauxe esaten

■ "Edozein experimentu zilegi da (...)"

zien: "Kalonje maiteok. Zertarako zaituztegu gaureguno Elizan? Il dan giro baten gogoangarri? (...) Kalonje maiteok, bakar-ka lan aundiak egingo dituzue noski, baiño elkargo bezala, Gotzaiaren Senaduko bezala, Zer eginkizun betetzen dezute gaureguno Elizan? Kalonje Jaunok, zuetako batek, gai oetaz argi piska bat emango balit, benetan eskertuko nioke" ●

◆ PILAR IPARRAGIRRE

■ Sexoareen erasoa Europar zehar

Sorondo-Barrena, 1970-XII-6

Guzia sexo mailetara erakar behar honek gorabehera aski sortzen du Europako kapitalista nazio gehientsuenetan. Hona hemen batzuek: 1. Heziketaren eta familieren arazoa. Heziera moldeen haustea gauza garbia da. Maila guzietako estudianteen burrukak hor daude ezaugarri. Ezkontza erakundearen sendotasuna zalantzan dago. Lehen-go familia moldeak erori dira, baina berririk ez da sortu eta ez da erraz asmatzen zer izanen den familia Europar hemendik hamar urtetara.

2. Gizarte moralaren oinarriak zartatuak: Gero ta gehiago bakoitzaren iritzia ari da lege bihurtzen. Norberaren atseginaren denean helburu, zail da ikusten on edo txarraren beste neurri biderik.

3. Pertsona nolanahi erabili ahal izatea. Sexo kontuan gizarte eta ohitura lokarriak etenez, guzia abere mailara bihurtzen da. Edozein experimentu zilegi da. (...)

4. Pertsona elkarpiden nortasun eza. Bestea, laguna, norberaren atsegin-bide bihurtzen dira. Pertsonak, ondo ala gaizki datozkigun zerbait besterik ez dira. Honek, norbera bakarkeria batetara darama.

5. Bizitzari norakorik eta zertakorik ez ikustea. Era guztitako atsegiñak probatzez probatzeak hustasuna eta etsipena ditu ondorio (...) ●

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde!

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Saia

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

Hezkuntzaren boterea

Madrileko politikariek Hezkuntzaren sistema egokiena ote den sarritan jarri izan dute zalantzan, ez omen da behar bezain ondo irakasten Euskal Herrian. Honen aurrean jakin beharrekoa suertatzen da hezkuntza boterean dagoenarentzako beti izan dela oso tresna baliogarria, azken finean boterearen jarraipena ziurtatzen baitiete beren eskoletako ikasle hasi berriek.

Hezkuntza beti izan da errejimen autoritarioen oinarri garrantzitsuetako bat, Franco eta Hitlerren errejimenetara begiratzea besterik ez dugu hau baieztatzeko. Gainera gaur egun ere Madrildik euskal irakaskuntzari ematen ari zaizkion astindua ikusirik, beraien boterea edo pentsamendu bakarra eskolen bidez ezarri nahia gero eta garbiago ageri zaigu. Zergatik ote?

Unibertsitate mailan ere gertatzen da antzerakorik. Espainiari buruzko irakasgaiek balio akademiko handiagoa izan ohi dute Euskal Herriari buruzkoek baino, zergatik? Euskal Herrian bizi garen unetik ez al genuke gure Herriko jakintzetan sakondu behar besteetan egiten dugun legez?

EUSKARAREN erabilpenari dagokionean ere maila akademikoan nahiko murrizta dela esan dezakegu oraindik. Euskara alde batetik zein bestetik egurtzen ari diren une hauetan, unibertsitateak apustu sendoa burutu beharko lukeela iruditzen zaigu arlo honetan, azken finean goi mailako ikasketak euskaraz aurrera eramateko gaur egun dugun tresna bakarrenetarikoa baita. Euskarak duen garrantzia izanik, jakintza gisa bederen, EHUK bere gain hartu beharko luke Euskara sendo mantentzeko ardura, beste zenbait elkarte edo erakundek hartzen duten gisara.

Hau horrela izanik, unibertsitatean irakasgaien aldetik dauden gabeziak betetzen saiatzeko sortu zen taldea dugu Laia, Euskal Herriaren inguruko jakintzetan apur bat sakontzeko asmoz. Ikasleen artean sorturiko taldea dugu, baina gure nahi beretsuak dituen edonorentzat irekita dagoen taldea da.

Laiaren helburu nagusia jartzen zaizkigun oztopo akademikoak alde batetara utzi eta interesgarri zaizkigun gaietan sakontzea izango litzateke, hau da, Euskal Herriari buruzko jakintzetan. Beharrezkoa iruditzen zaigu geroa oraindik eraiki gabe duen herri honetan jendearen jakin nahia asetzea, beste herrialdeetako ikasgaiekin batera gureak ere baliogarri suerta daitezkeelakoan.

Hau horrela izanik, hasteko Euskal Herriaren historiari buruzko ikastaro bat antolatzea erabaki genuen, nahiz eta beste arlo batzuk lantzeko asmoa ere izan aurrera begira. Historia oinarritzko gaia zela irudituz itzaigun, ondorengo ekinaldietan beste arlo batzuk jorratzerakoan kontuan hartu beharreko gaia.

Olatx Aranguren
LAIako kidea

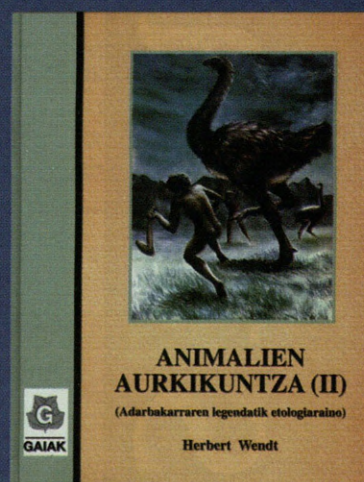
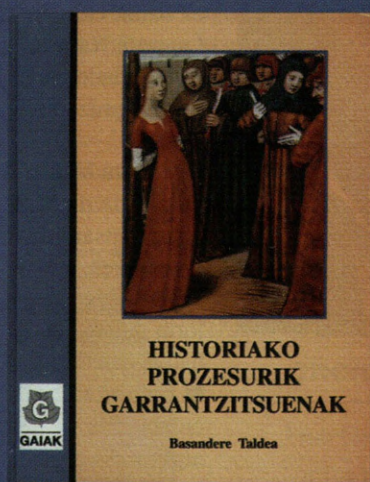
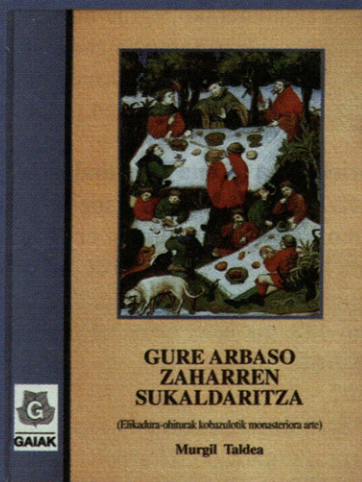
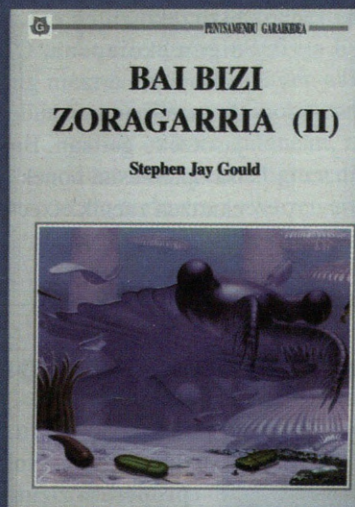
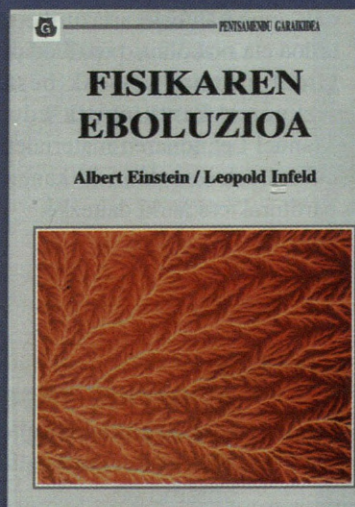
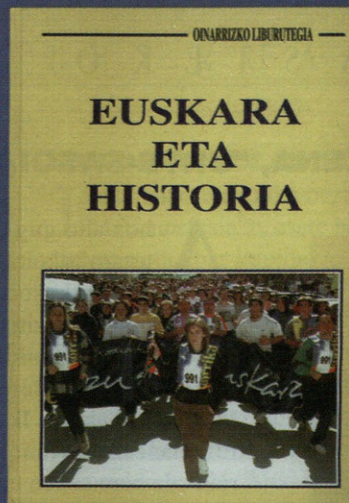
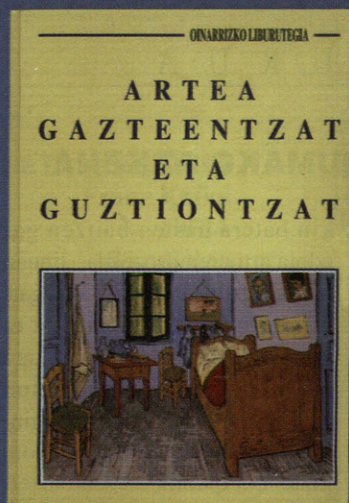
“Historiak Madrilgo hainbat erakundetan sortu duen zalaparta ikusirik, garbi dago beraientzat tresna baliogarria dela Espainiaren handitasuna lau haizetara zabaltzeko. (...) Oraindik ez dute ulertu lurralde bakoitzaren ezberdintasunak aberasgarriak direla”

AZKENALDIAN Historiak Madrilgo hainbat erakundetan sortu izan duen zalaparta ikusirik, garbi dago beraientzat tresna baliogarria suertatzen dela Espainiaren handitasuna lau haizetara zabaltzeko. Espainia bakarra hartzen dute kontuan, bere menpean hartzen dituen nazionalitate ezberdinak zanpatu nahian, hauen Historia ahanzi nahian. Oraindik ez dute ulertu lurralde bakoitzaren ezberdintasunak aberasgarriak direla, pertsonen arteko ezberdintasunen gisara, iritzi ezberdinek ez digutela beldurrik eman behar, baizik eta gauzak beste ikuspegi batetatik ikusteko lagungarriak direla, beste nazioenganako begirunea areagotuz, gizabanako bakoitza aberatsagoa bilakatuz.

Beraz, bada garaia begirune eta askatasun osoz utz diezaguten

Euskal Herriaren berezitasunak ikasten, Madriletik inposaturiko hezkuntza eredua eta testu liburuak alde batetara utziz. Bada garaia geure kabuz ibiltzen hasteko, geure kabuz haziak ereiteko, jaso beharreko uzta jasotzen hasteko.

Guzti honen aurrean Laiak antolaturiko ikastaroetan parte hartzeko deia luzatzen dizuegu eta zuen ekarpenak gustura jasoko ditugula adierazi. Bitartean saia gaitetzen jakinminaren lurrak laiatuz, egindako lanaren uzta jasotzeko itxaropenean ●

GAIK

Kultura Euskaraz,
Eguberritako oparirik ederrena!
ARGITALDARIA

A S T E K O L I B U R U A

UDAZKENA, "URTE-SASOIAK" BILDUMAKO AZKENA

PINPIRIN ETA FLORIAN

Askoren artean
ELKARLANEAN
70 orrialde
2.595 pezeta
104 libera

Ahoz aho guganatu diren urtaro bakoitzari lotutako gure arbasoen ohiturak betirako galdu ez zitezen, "Urte-sasoiak" deritzan bilduma plaza-ratzeari ekin zioten Ikastolen Elkartek, Labayru Ikastegiak eta Elkarlaneanek. "Pinpirin eta florian" da bere azken emaitza: CD bat, 30 minutuko bideo-zinta eta gidaliburu honen bidez Euskal Herrian ia atzo arte udazkena bizitzeko zuten era irudikatzen digun ekoizpena. Orokorrean, baserri eta artzain giroa islatzen du, uztaroan baikaude, hots, uzta jasotzeko garaian. Baina ez pentsa oparotasun honek geldialdirik ekartzen zuenik etxeetara, berare-

kin batera hasten baitzen garia edota artoaren prozesua, linuaren lana eta pena, mahats edo sagarren egin beharreko ardoa edo sagardoaren zera. Lana ugari zuten, bistan da, baina umorea beste hainbeste, eta aipatu eginkizun horiei lotutako kantu, kontakizun eta ipuinik ez zen bazterretan falta. Horren guztiaren adierazgarri da "Pinpirin eta florian": kantu barregarriak, bala-dak, ume-kantuak, artazuriketak, ardoa eta txakolina, txerribodak... Gidaliburuan, besteak beste, Azkueren kantutegitik edota Manuel Lekuonaren materialetik aukeratuak izan diren 15 kantuen partiturak ere aurki daitezke.

▼ Egileari Galdezka

"la galduta zeuden kantuz osatua dago CDa"

Anje Duhalde

AUTOK BAYO

■ Euskal kantu zaharrak geureganatzea ez da zuk ohiz egiten duzun lana. Nola sentitu zinen "Pinpirin eta florian" egitea proposatu zizutenean?

Asko poztu nintzen. Izan ere, niri asko gustatzen zait udazkena, nire iritziz guk dugun urte sasoiarik ederrenetarikoa baita, ederrena ez bada. Gainera, hau proposatu zidatenerako, egina nuen jada Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Baztan aldeko kantu batzuen bilketa, esan nahi baita baneukala burugibelean horrelako proiektu bat, sekula gauzatzen ez zena. Beraz, poz-pozik hartu nuen proposamena.

■ Erraza izan al da kantu horiek ziren bezala jaso ahal izatea? Oso zaila da ahozko ohituraren herri honetan "a capella" edo ahots hutsarekin kantatzen ziren kanta batzuek beste era batera eskaintzea. Beste hainbat jendek egin du jadanik hori, eta nire apustua izan da nolabait bide horietatik aparte ibiltzea. Ez dakit lortu dudan. Lorpen batzuk izan dira, nik uste, baina oso zaila da hamabostetik hamabost ondo egitea.

■ Laguntzailerik izan al duzu?

Noski! Eta partaidetza handia izan duen pertsona bat nahi nuke aipatu, Angel Unzu donostiarra. Izugarritzko ekarpena izan da berea, batez ere musika aldetik. Nik aspalditik lan egin izan dut Angelekin, baina ez kantu tradizionalen inguruan. Lana proposatzerakoan, asko azpimarratu nion kantuak berak izan behar zuela lehentasuna, eta nire ustez oso ondo ulertu zuen hori. Dena den, oso zaila da jada izaera luze bat duen lan bati beste tonu bat ematea, baina behintzat saiatu gara, saiatu. Eta kantu pare bat kenduta, ia galduta edo ahaztuta zeuden kantuz osatua dago CDa.

LIBURUAK

METAMORFOSIA

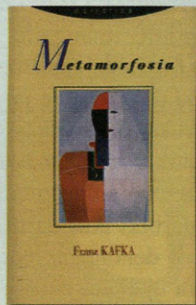
Franz Kafka

HIRIA

126 orrialde

1.650 pezeta

66 libera

RUFINO IRAOLAK EUSKARATUTAKO KAFKA

Idazle gutxi da Kafka bezain garratz gizartearen akatsen aurka egin duenik. “Metamorfosis”n, esate baterako, familia, lan-baldintzak, jauntxokeria, saldukeria eta abar kupida gabe salatzen ditu. Bakar-bakarrik, mundu osoaren aurka bere pertsonaien bidez altxatzen den idazle handi honen lan hau aurretik ere euskaratua izan zen, nahiz orduan, Xabier Kintanak 1970. urtean argitaratu eman zuenean, “Itxura aldaketa” izenburupean agertu. Oraingo bertsioa, berriz, Rufino Iraolarena da. “Kafka nirea” dela esaten du itzultzaileak liburuaren hitzaurrean, absurdoaren bidez benetan gertatzen dena azaltzeko duen zorrotasunagatik autore horretaz “maitemindua” sentitzen dela aitortuz. Dena den, ez da “Metamorfosis” idazle zaldibitarrek Fran Kafkaren obratik euskaratu duen lan bakarra, “Legearen aurrean” opuskuloa ere itzulia baitu.

TXEPETXA ETA

SUGEA

J. M. Elexpuru/ Jon

Zabaleta

ELKARLANEAN

67 orrialde

790 pezeta

31 libera

ADISKIDETASUNA SENAREN AURKA DOANEAN

Etxeko gaztetxoenei zuzendutako narrazio gazi-gozo hau Juan Martin Elexpuruk idatzi eta Jon Zabaletak marraztua izan da. Ezinezko adiskidetasun bat deskribatzen zaigu bertan, alegia txepetxa eta sugearen artekoa, txori txiki potolo moko-zorrotz eta buztan-zuta horrek kontatua. Habia uzteko garaia heltzen zaionean, mundua ezagutu eta adiskide asko egiteko gogoz sutsu da txepetxa. Egiten dituen lagun berrien artean, ordea, sugetxo bat dago. Oso ondo doaz elkarren arteko harremanak ezagutu eta berehala, gure txepetxa sugearen bizkarrean jarri eta biak poz-pez erreketa bazterretik pasiatzen duten bitartean. Ahaztu zaizkio txoriari amaren gomendioak, hau da, sugeari txepetxak ez diola begiratu ere egin behar, bestela bereak egin duela, eta begi-begika ere jolasten du harekin. Baina halako batean, sugea gose da...

TIGRE BIRTUALA

Josu Lartategi

AIZKORRI

60 orrialde

675 pezeta

27 libera

JAUN GRISAREN BIZIMODU BIKOITZA

Aizkorri argitaletxearen Hegan bilduma euskara ikasten ari direnei zuzendua dago. Liburu bakoitzean agertzen den istorioa maila zehatz baterako moldatzen da -adibidez “Tigre birtuala” Euskaltegiko 5. mailan eta Batxilergoko A ereduko lehen mailan dabiltenetan pentsatuz idatzia izan da-. Gainera, hiztegitxo lagungarri bat eta irakurketa lantzeko ariketak ere eskaintzen dira bertan. @ dugu istorio honetako protagonista. Bizimodu erabat grisa darama... harik eta arratsaldeko 18:00etan aske izateko baimena jaso eta programa informatiko birtual bati lotzen den arte: errealtate birtual horretan nahi bezain beste abentura eta emozio bizi ahal ditu. Hala ere, bera ordenagailu zentralari lotutako izaki bat besterik ez denez, ezin du “beste” errealtatean, benetako bizitza baino pozgarriago zaion horretan, nahi duen denbora igaro.

PROFESIONALTASUNA

**Zure begiak
esku
onetan.**

Profesionalik
onenek eta
teknologiarik
berrienek
bakarrik ziurtatuko
dizute ondo
egindako lana.

**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Herrain, 4 - DONOSTIA

LIBURUAK

GABRIEL ARESTI

Angel Zelaiaeta

SUSA

252 orrialde

2.500 pezeta

100 libera

MAITATUA BEZAIN ARBUIATUA IZAN ZEN POETAZ

Poeta, antzerkigile, hiztegigile, itzultzaile, editore... izan genuen Gabriel Aresti, orain dela 25 urte betirako joan zitzaigun idazle bilbotarra. Pentsatu eta sentitzen zuena suharki defendatzen jakin zuen pertsona dugu Gabriel Aresti, kosta ahala kosta barruan zeramana besteoi islatzen saiatu zen gizona, eta bere izateko era horrengatik, lagun handiak lortu zituen bizitza honetan... baina baita arbuiatu, zokoratu eta iraindu zuenik ere, Angel Zelaiaetak berridatzi duen biografia honetan garbiki ikus daitekeen bezala. Gabriel Arestiren zenbait poema ikur bihurtu da denontzat, haren hizkuntza ereduak hurrengo belaunaldiak eta euskara bera markatu zituen, bere adimen kementsuak obra mugari eta zabala utzi digu. Esatea dago, ahoberokerietan erortzeko arrisku handirik gabe, literaturari eskaini ziola bere bizia, "Harri eta Herri" zela.

GASTRONOMIA PALEOLITIKOTIK HASITA

Amerikako paleontologorik ospetsuenetakoa da Stephen Jay Gould, Harvard Unibertsitateko irakasle eta idazlan ugariren egile dugun gizona. "Bai bizi zoragarria"n, Jose Ramon Etxeberriak euskaratu eta Gaiak argitaletxeak oraintxe plazaratu duen lan honetan, Kanadako Mendi Arroksuetan nahiko gora joanda dagoen Burgess Shalen aurkitutako Kanbriar aldiko gorputz biguneko animalien azterketa ikertzen du, eta horren ondoren, eboluzioari buruzko iritzi harrigarri bezain iraultzaileak aldarrikatzen ditu. Stephen Jay Gould, eboluzionista sutsua izanda ere, ez du bat egiten eboluzionista ortodoxoen iritzi askorekin. Bere ustez, eboluzioaren norantza ez dago determinaturik, eta bere ibilbidea ez da batere lineala izaten. Horren ordez, "eboluzio suntsipena" edota "kontingentzia" kontzeptu berriak sortu ditu.

AKEGGAK ADAGGAK OKEGGAK DITU...

Zer egin, "eggeak" esaten jakin ez, eta zure txakurra Rasputin deitzen bada, zure logopeda Rosa eta zure aitak kirrimarroa zarela esaten badu? Ikastolako beste haurrei ahalik eta muturrekorik galantena ematen saiatu, has-teko. Baina nola zuk ere nahi baino egur gehiago jasotzen duzun, beste bide bat aurkitu beharko duzu. "Egge"rik ez duten esaldiak soilik erabiliko dituzu, hara! Ederki kostata, baina lortzen duzunean, beste arazo txiki batzuei aurre egin beharrean zara, ordea, irakaslea "aggia" zarela esaten hasi delako, eta zure gurusoak alaitu ordez kezkatu egin direlako bere seme "erremereak" hiztegi oso aberatsa duela jakitean. Zorionez, ikaskide berri batek aterako zaitu zuletik: Zzuzzana Zzegurola Zzarazuak! Baduzu lagun on bat, "zegg" axola dio nola esaten dituzun "eggeak"? Zortzi urtetik aurrerako guztientzat.

NIK ERREMERRE HITZ EGITEN DUT. ETA ZER?

Anjel Lertxundi

/Jokin Mitxelena

ELKARLANEAN

31 orrialde

850 pezeta

34 libera

DISKOAK

M. ARTIEDA

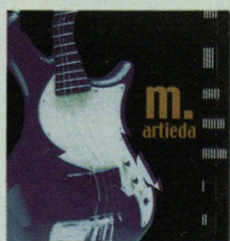
Mikel Artieda

ELKARLANEAN

17 kanta

1.675 pezeta

67 libera

BAXUJOLE BATEN MAJIA JOSTARIA

Nafarroako Beran jaioa den Mikel Artieda musikariaren lehen CDa dugu haxe. Eskusoinua joz eman zituen lehen urratsak musika munduan. Baina 1980an, era autodidakta batean, baxujole bilakatu zen, proiektu ugaritan parte hartuz, Zaldibobo eta Tapia&Leturia taldeekin izandako partaidetza kasu. Diskoan topatuko dituzuen 17 musikak konposizioak bata bestetik oso

ezberdinak izan arren, gauza asko dauzkate amankomunean: adibidez, den-denak baxu elektriko batekin grabatuak izan dira, baina horrengatik ez pentsa CD hau "baxu disko" bat denik. Intuizioa izan da kantu guztien iturria. Musikariaren erraietatik sorturiko doinu abstraktoak dira, xamurrak bezain sakonak, eta aparteko mundu bat osatzen dute, koloretsua, jostaria.

FINALA

- *Igor Elortza*
- *Oihane Enbeita*
- *Arkaitz Estiballes*
- *Iratxe Ibarra*
- *Unai Iturriaga*
- *Aritz Lopategi*
- *Juanjo Respaldiza*
- *Fredi Paia*

abenduak

17

domeka

BILBO

arratsaldeko 17:00etan

Euskalduna Jauregian

Bizkaiko
Bertsozale Elkartea

BBK
Bilbao Bizkaia Kutxa

GETXO, abenduak 16
Bertso saioa
Algortako Bertsolari Eskolaren 20. urteurrena ospatzeko ekitaldian Lizaso, Egaña, Peñaagarikano, Iturriaga, Elortza, Jon Maia, Irazu eta Oihane Enbeita ariko dira bertsoetan.
Getxo Antzokia
17:30

ZARAUTZ, urtarrilaren 19a arte
Haur ipuin lehiaketa
Haur eta gaztetxoentzako literatura suspertu nahirik, XIX. Xabier Lizardi lehiaketa antolatu du Udalak, Gipuzkoako Foru Aldundiko Kultura Sailarekin batera.
Argibide gehiagorako
943 130 960 telefonora deitu.

DONOSTIA, abenduak 17
Antzerkia
Zine mutuari omenaldi bezala, "Madame et mosieur" clown, dantza eta musika nahasten dituen ikuskizuna izango da ikusgai.
Lugaritz Kultur Etxea
20:30

MIARRITZE, abenduak 15
Zinema eta dantza
"Cine danse" zikloaren barnean, mende hasieratik gaur egun arte dantzak Frantzia bitzikatone garrantzitsuenak ikusi ahal izango dira "Diaghilev ou Le Confluent de Arts" filman.
Koliseoa
21:00

BILBO, abenduaren 31 arte
"Bilbao Hiria" lehiaketa
Beraien lana "Bilbao Hiria" 13. Pop-rock lehiaketara aurkeztu nahi dutenak gogoan izan dezatela hilaeren amaieran agortzen dela epea.
Informazio gehiago
944151306 telefonoan

OTSAGABIA, abenduak 16
Mendi Zikloa
Mendi Zikloari amaiera emateko, Robert Landaburuk aterako argazkiak ikusteko parada izango da "Zuberoa, mendia eta kultura" izeneko emanaldian.
Kontsultategia
19:30

GASTEIZ, abenduak 14 eta 19
Zinema euskaraz
Murielen ezkontza" (ostegunean) eta "Kementsua" (asteartean) filmak ikusteko aukera izango da.
Samaniego IV aretoa
20:00

USURBIL, abenduak 17
Pailazoak
Takolo, Pirritx eta Porrotx pailazoan "Parrandan" lanaren aurkezpen emanaldira hurbiltzen direnak jakingo dute zer den ongi pasatzea.
Oiardo kirodegia
16:30 eta 18:30

DONEZTEBE, abenduak 16
Kantu emanaldia
Tafalla eta Agoitzeko kanporaketetan sailkatutako bakarleri, bikote eta taldeak izango dira Nafarroako Euskal Kantu Txapelketako finalean.
Bordatxo dantzalekua
16:30

MAULE, abenduak 15
Kantu emanaldia
Kantuketan programaren barnean, Georgian bizi diren txetxehar emakumez osaturiko Da makhkan Aznach taldearen kontzertua izango da entzungai ostiralean.
Andurain jauregia
21:00

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Agitarapen honen edizioko laguntzaile:

gizarte-ekintza
obra social

Berrikuntzak !!

Dagoeneko salgai :

BAB DUO
"Bi Piano"
- Klasikoa -

2000 Kantuz
"2000 Kantuz"
- Mendebaldeko abesti onenak -

UNHE
"Mugak zabalduz"
- Jazz-Folk -

A. CENDOYA
"Piano"
- Klasikoa -

XABIER EUZKITZE
"Argitzaletan"

Berrikuntzak !!

Dagoeneko salgai :

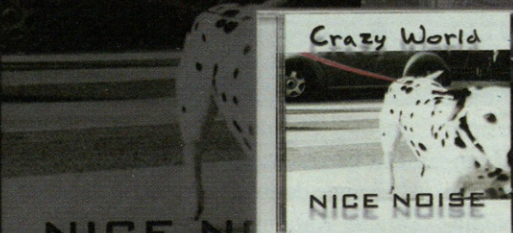
ASGARTH
"Etorkizunaren Sustraia"
- Euskal Heavy Melodikoa -

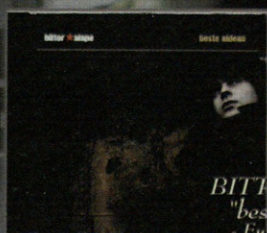
NORA EZEAN
"Nora Ezean"
- Euskal Heavy Melodikoa -

kontsumHILTzen
"KontsumHiltzen"
- Euskal Heavy-a -

NICE NOISE
"Crazy World"
- Classical Rock -

BITTOR ALAPE
"beste aldean"
- Euskal Rock-a -

Euskal Telebista Gabonetako programazio berezia prestatzen ari da. Euskarazko katean, besteak beste, Felix Iñurrategiri eskainitako omenaldia eta EITBren historiako Iparragirre sarien banaketa ikusgai izango dira.

HATOR URTE BERRI HATOR

ETB-1eko Gabonetako programazio berezia abenduaren 2lean hasiko dela esan genezake, gau horretan Tolosan ospatuko den EITB Trikiti Txapelketaren finalaren soinu eta irudiak izango baititugu.

Hiru egun berandua go jadanik Gabon Gaua dugu gainean, eta hori gure pantailan arratsaldetik nabaritu da. Horrela, Olentzero Bilbora arratsean nola helitzen den grabatu eta gauean eskaintzeko asmoa dute ETBko arduradunek. Honen ostean, "Euskal Herria Lau Hai-zetara"k orain arte helikopteroz grabatutako eta eskainitako hainbat paraje berrerakutsi eta hemendik aurrera (igandero) ikusiko ditugun aurrerapen bat egingo digu. Azkenik, beste urte batez gure herriko pertsonaia ezagunak "Hator kantari hator"ka hurbilduko zaizkigu.

Eguberri Egunean protagonista Felix Iñurrategi izango da, batetik bi

anaiek grabatutako dokumental sailaren lehen atala ikusgai izango dugulako, eta honen ostean, Felixi eskainitako dokumental omenaldia pantailaratuko dutelako.

Abenduaren 26an, berriz, ikusgai

31 bezperak aurtengo erreposoa egiteko balio izango digu, urteko berrien bilduman. Eta informazioaren ostean, abenduaren 31n, festa giroa, "Sorginen Laratza"ko lan taldeak prestatu digun Urte Zaharreko Jaiarekin.

Milurteko berriaren mahats eta ajeen ondoren, Urte Berri Egunean Mr. Bean-en atal berri batekin barre egiteko parada izango dugu, eta hurrengo egunean, aldiz, "Kontaidazu" ipuin kontaketa ikusgai.

Urtarrilaren 4an, Iparragirre Sari Banaketaren txanda izango da, kontutan hartuz aurtengoan EITBko historiako saiorik onenak izango direla hautagai.

Gabonetan zehar, arratsaldeetan Asterix-en luzemetraiak, "Nire Lagunik Onenaren Ezkontza" (abenduak

27), "Bakarrik Etxean" (urtarrilak 3), "Printzesa ezkongai" (urtarrilak 7) filmak eta Euskal Futbol Selekzioaren norgehiagoka ere ikusteko parada izango dugu ●

■ Aurtengoa "Hator kantari hator" izango dugu Gabon gauean.

izango duguna "Izar Berri Bila" berezia izango da, eta handik bi egunetara, Inuzenteen Egunean, "Barre Plusa" delakoa, "Barre Busa"ren edizio berezia, jende nagusiarentzat.

Txori Batek Esan Digu

■ ETB-2KO GABONETAN ZIRKO ETA ZINEMA NAGUSI

ETB-2k ere programa bereziak pantailaratuko ditu egun berezi hauetan. Besteak beste, Gabon Gauean "Le Cirque du Soleil" zirko ospetsua, eta Gabonetan zehar "A Casa por Vacaciones", "Secretos del Corazon", "Hombres de Negro", "Fantasmas del Pasado" edo "Strip-Tease" bezalako filmak izango ditugu ikusgai ●

■ FUTBOL GEHIAGO, GUTXI DUGU IKUSGAI-ETA

Espainiako Liga, Errege Kopa, Europako txapelketak, Kontinente artekoa, lagun artekoak, udako "patxangak"... Argi dago futbol gutxi ikusten dugula, eta horregatik "La 2" Espainiako Bigarren B mailako partidak eskaintzen hasi da ostiral arratsaldero, hemendik 2004. urtera arte. Laster haurren arteko norgehiagokak izango ditugu ●

■ "DOCUMENTOS TV"K BI SARI IRABAZI DITU

"La 2"ek eskaintzen duen "Documentos TV" dokumental saio interesgarria berriz ere saritua izan da. Batetik, "El viaje de Ibrahima" Afrikari buruzko atalak Kataluniako Telebista Korporazioaren "Actual" saria jaso du, eta, bestetik, Emakumearen Institutuak etxeko bortxakeriaren aurkako "O mia o de nadie" delako atala saritu du ●

BASANDERE

ARGITALETXEA

EUSKAL HERRIA: AÑO 1000, AÑO 2000 (Historia, economía, ecología y cultura)

1000. urtean Euskal Herriak estatu
diferentzial bezala goreneko maila lortu zuen.

Gaur egun, mila urte beranduago,
berreraikuntza nazional, sozial nahiz
kulturalerako baldintza eta erronka berriak
sortzen ari zaizkigu. Bederatzi adituk, era errez
eta atseginean, iragana aztertuko dute
geroaldiarekin lotzeko. Jose Luis Orella

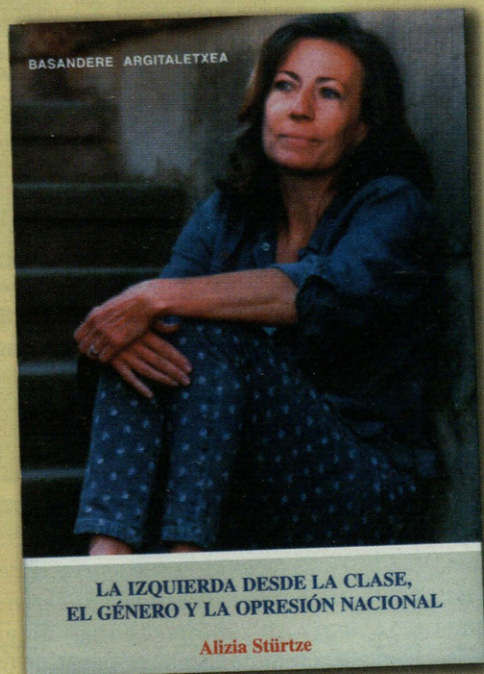
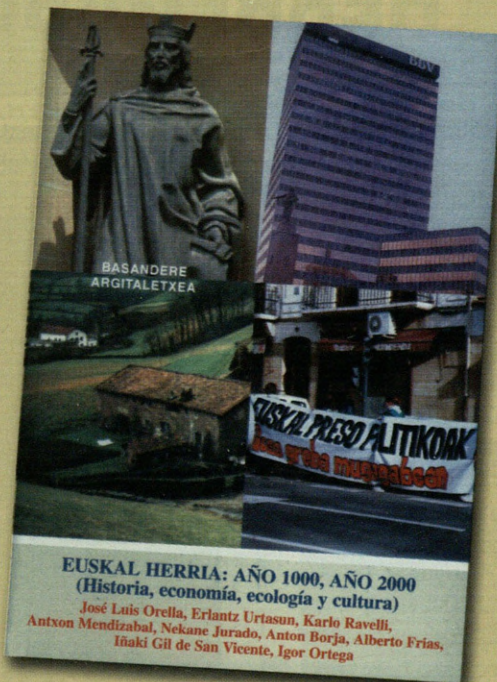
(historiatik) Erlantz Urtasun (hizkuntzatik),

Karlo Ravelli (teoria politikotik),

Antxon Mendizabal, Nekane Jurado eta Anton Borja
(ekonomiatik), Alberto Frias (ekologiatik),

Iñaki Gil de San Vicente (kulturatik)

eta Igor Ortega (gazte mugimendutik).

LA IZQUIERDA DESDE LA CLASE, EL GÉNERO Y LA OPRESIÓN NACIONAL

Ideologia et baloreak. Hezkuntza,
kultura eta alienazioa. Ezker abertzalea
eta erresistentzia. Inperialismoa eta nazioarteko
ekonomia. Feminismoa. Euskal Herria,
berezko baloreak eta euskara.

Zientzia eta teknologia berriak. Erlijioa eta mitoak
... Alizia Stürtzek azkeneko urteetan komunikabide
desberdinetan idatzi dituen 200 artikuluen bilketa,
gaika sailkaturik, eta euskaldun askorentzat
erreferiantzal bihurtu direnak, jadanik kalean eta
harpidedunentzat %20ko deskontuarekin!!

BASANDERE ARGITALETXEA

Birmingham 1 - Pral. eskubia • 20002 Donostia

Tel. / faxa : 943 453852

Irratian ere usaintzen dira Gabonak, eta gehienak saio bereziak prestatzen ari dira milurteko berriari ongi etorria emateko, besteak beste, Donostiako Herri Irratia.

HERRI GABONAK UHINETAN

Donostiako Herri Irratiaren Gabonetako saio bereziak sei multzotan banatuko genituzke, hots, euskal kultura, haurrentzako programazioa, sukaldaritza, musika, kirolak eta erlijio kutsukoak.

“Txinpartak” euskarazko saioak 2000. urtean euskal kulturen gertatutakoei errepaso egingo die, abenduaren 26 eta 29aren artean. Laxaro Azkunek zuzentzen duen saio hau gauero dugu entzungai, 21:00etan.

Haurrei zuzendutako euskarazko saio bereziak ere izango dira, abenduaren 22a eta urtarrilaren 4a bitarteko (jaiegunak ezik) arratsaldeetan. Bertan, umeei lehiaketa, ikasketa eta opari banaketetan parte hartu ahal izango dute.

Gabonetako sukaldaritza Gabon Gau eta Urte Zahar Gau bereziak arratsal-

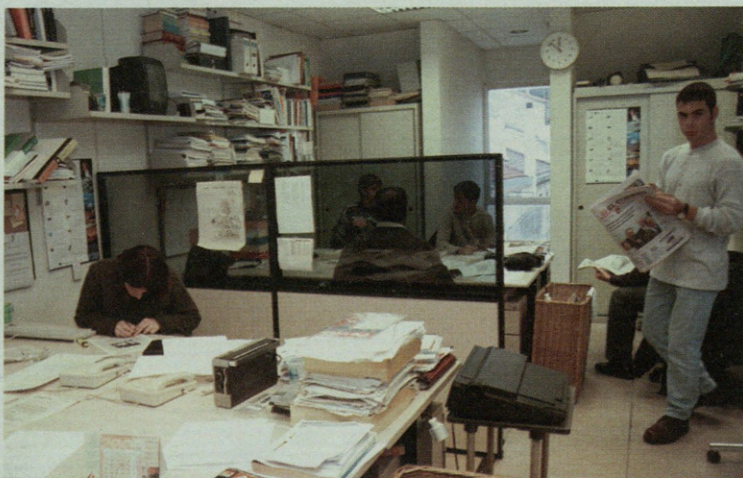
den zailtasunak argituko dituzte. Menu bereziak eta aholkuak ere eskainiko dituzte.

Erljio saioei dagokienez, berez jaiok erlijioarekin zerikusi zuzena baitute, Herri Irratiak Gabon Eguneke eguerdian meza berezia eskainiko du Donostiako Artzain Onaren Katedraletik.

Musika saioak Gabonetan zehar tartekatzen joango dira, gabon kantak abestuko dituzten koroen entzunaldiekin.

Kirolei dagokienez, abenduaren 26, 27, 28 eta 29an “El Rebote” saioak urteko unerik interesgarrienak gogoraziko dizkigu, hala nola, Sidneyko Olinpiar Jokoak, entren-

tzaile aldeketa Realean eta Felix Iñurrategiren heriotza ●

■ Gabonetan, saio bereziak eskainiko ditu Herri Irratiak, hala nola, haurrentzako saioak, sukaldaritza, urteko errepasoa...

deetan jorratuko dute. Bertan, sukaldari profesionalek deitzen duten etxeakoandre-

Aurpegia

DANI BLANCO

Gorka Setien
*Molotoff Irratian “Hamaiketoff”
magazinan esatari*

**“Hasi berria izan arren
irratigintza betidanik
izan zait erakargarria”**

ohartzen”.

Horrela, jende gaztearekin ibiltzen ohituta dagoelako, oso ondo konpontzen da lan-taldearekin. Lankide hauekin eguneroko magazina burutzen du 11:00etatik 13:00era eta herriko gaiekin hasi eta orokorragoekin ere aritzen da: “Zailena irratiazen erritmora eta gaiak tratatzeko modura egokitzea egiten zait, egunero gai berriak aurkitu eta era egokian tratatzea alegia” ●

Izatez donostiarra baina orain irratia dagoen herrian, Hernanin, bizi da eta 42 urte dituen arren inguratzuten duten gazteekin oso ongi konpontzen dela adierazten digu: “Adina ahaztuz, irratigintzan hasi berria naiz, nahiz eta mundu hau betidanik erakargarria suertatu zaidan; denbora libre a nuen ez hemen lan egitea proposatu zidaten, baietz esan nuen eta oraintxe hasi naiz irratia zer den

Bagak

■ **EMAKUNDEREN SARIA
DURANGO IRRATIARI**

Durango Irratiak eskaintzen duen “Gu Geu” saioak Emakunderen saria jaso du. Emakumeen inguruko irratia hau duela zazpi urte sortu zen, eta orduduan astero gizartearen erdiak pairatu behar izaten dituen hainbat arazo jasotzen du: langabezia, tratatu txarrak, base-riko andreen legezko bazterketa... Honexegatik, “emakumeen egoera eta baldintzak era hurbil eta ulergarrian zabaltzeagatik” alegia, Emakunde komunikazio arloko saria ematea erabaki du. Durangoko “Uriberri” aldizkariaren (irratiazen enpresa berekoa) “Emakumeak” atala ere saritu dute ●

声高らかに言いなさい

ANARI

"habiak"

FERMIN MUGURUZA

"FM99.00Dub Manifest"

LISABÖ

"Ezarian"

BETAGARRI

"Freaky-festa"

ANESTESIA

"Ultra-komunikatzen"

SELEKTAH KOLEKTIBOA

"Selektah Kolektiboa"

JAUKO BARIK

"Jauko Barik"

DUT

"Askatu Korapiloa"

RUPER ORDORIKA

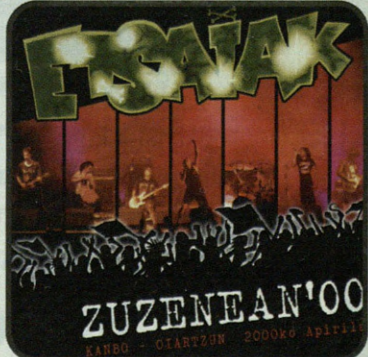
"Gaur"

JOXE RIPIAU

"Bizitza triste eta ederra"

ETSAIAK

"Zuzenean '00"

GORA HERRIAK

すべての国々万歳

HECHOS CONTRA EL DECORO

"Línea de Fuga"

FREE MUMIA ABU-JAMAL

Mumia askatu!(2cd)

Ihesi

Testua eta argazkiak
Iosu Etzaniz

Euskal Herria ezagutz

Aralar Mendilerroa. 150 km • 3-5 egun *San Migelek babestutako natur altxorra (III)*

Harrizko errege-erreginak

Oraindik Aralargo
ikuskizunak
txundituta gaituela,
Nafarroako Sakana
zeharkatuz
Gipuzkoarantz
zuzenduko gara,
bertako Goiherri
alde hobexego
ezagutu asmoz.
Tartean, bai nafar
zein gipuzkoar
zonaldeak
mendean hartu
edota zaintzen
dituzten bi
menditzarrekin
egingo dugu topo,
bata zein bestea
ezin ikusgarriago
agertzen
zaizkigula:
Sakanaldeko

■ Beriaín mendiko zilueta nafar lurra zaintzen du.

Beriaín "itsasontzia" eta Goiherriko Txindoki lerdan bezain beldurgarria. Tartean, noski, hainbat herri interesgarri.

Qorkli

FABRIKATZAILE

Gasezko aparailuentzat segurtasun osagaiak.
Segurtasun ekipamendua.
Segurtasun balbulak.
Berogailuentzat erregelaketa balbulak.
Lau bidetako balbulak.
Berogailuentzat osagaiak.
Iturgintzarako osagaiak.
Motorizatutako balbulak.
Gasentzat balbulak.
Galdaraentzat osagaiak.

Qorkli, s. coop.

Tel. (Nal.943) (Intl. 34 - 43) 80 50 30
Fax (Nal. 943) (Intl. 34 - 43) 80 51 85
Ctra. Zaldibia, s/n - Apdo.62
20240 ORDIZIA (Gipuzkoa)

Ordizia ALTZARIAK

1933an erregistratutako marka

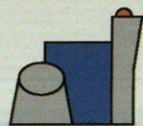
diseinu eta selekzioa

Logelak, egongelak, jangelak, gazteentzako gelak,
sukaldeak, gortinak, edredoiak
lanparak, koadroak, sarrerak, sofak
eta mota guztietako apaingarriak.

erakusketak:

Mallutz 2 (autobia ondoan)
Egutera Bidea 6

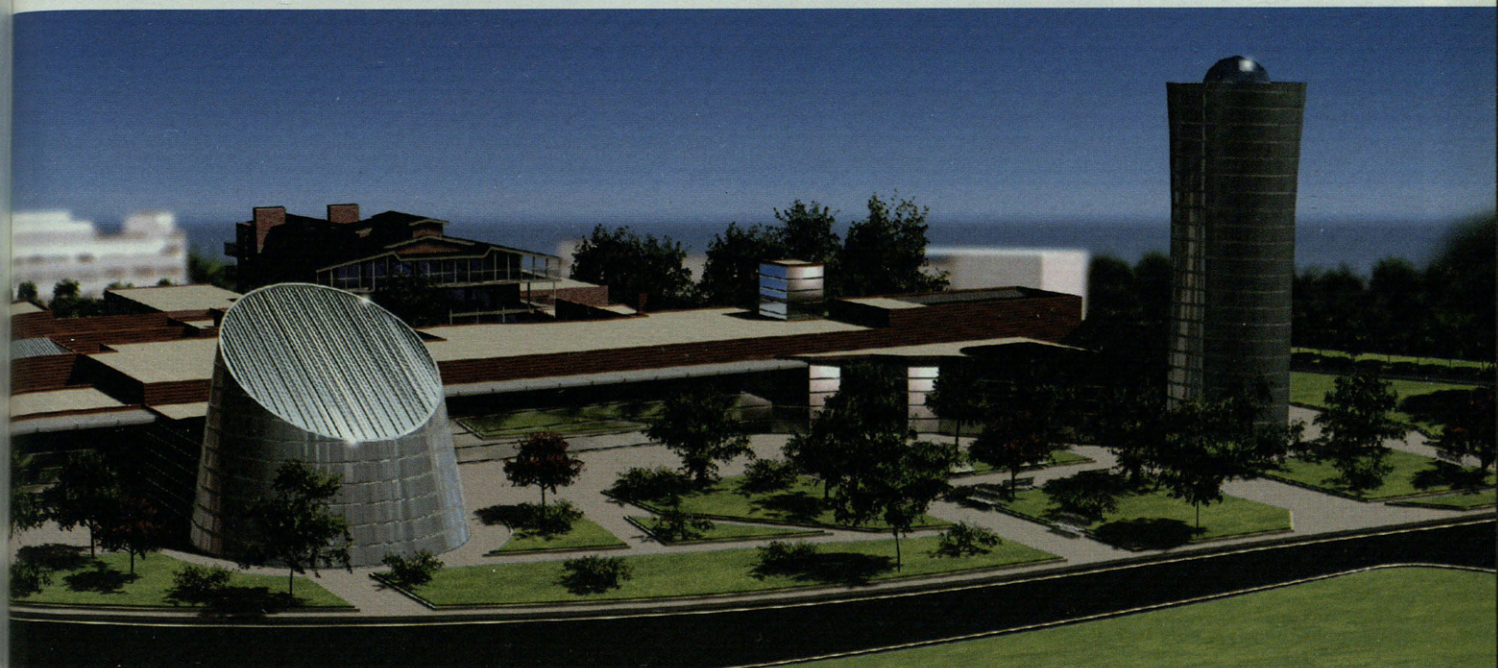
Telefonoak: Bulegoa: 943 882 350 - Erakusketa: 943 885 350
Fax: 943 888 814 - E-posta: m.ordizia@mueblesordizia.com
Apartado 46, 20240 ORDIZIA (GIPUZKOA)

miramon

ZIENTZIAREN KUTXAGUNEA
KUTXAESPACIO DE LA CIENCIA

**ZIENTZIAK BADU DAGOENeko
GUNE BAT DONOSTIAN.**

Miramon. Zientziaren KutxaGunea

***kutxak, bere Gizarte-Ekintzaren bitartez,
Miramon.Zientziaren kutxaGunea sortu du.
Zientzia denon eskumenera jartzeko leku bat. Hobeto
ulertzeko. Beste begirada batez begiratzeko.
Eta, batez ere, atsegingarria ere badela frogatzeko.
Laster, denok ahal izango dugu gune hau gozatu.***

- 156 esperimentu elkarrengatik.
- Gaikako 10 erakusketa iraunkor.
- Planetarioa.
- Behatoki astronomikoa.
- Aldi baterako erakusketak.
- Aparkalekua eta bertaratzeko bide egokiak.

kutxa

zuri esker

SAN MIGELERA ERAMAN GAITUEN BIDETIK, elizara iritsi aurretik (300 metro lehenago) eskuinean beherantz doan bide bat ikusiko zenuten. Seinalizaturik ez dagoen arren, hormigoizko plakez egindako bide horretxek zuzenduko gaitu Uharte-Arakilera. Beti zuzen eta beherantz goazela, tarteka bista ikusgarriak eskainiko dizkigu, Beriain mendiaren itsasontzi itxura esaterako.

SAKANA

Bidea Uharte-Arakilgo (Zamartzeko Andra Mari eliza, Erdi Aroko harritzko zubia eta San Joan Bataiatzailea eliza bisitatu daitezke) sarreran bertan bukatzen da, errepide orokor zaharraren ondoan. Errepide honetatik oso hurbil N-240 autobide berria pasatzen da. Bertan Gasteizerako norabidea hartuko dugu (bestela Iruñearantz goaz). Tartean, gure ezkerraldean berriz ere Beriain mendia dugu, bailara osoa mendean hartzen duen errege itzela.

Autobidea ibilbidearen 77,5 kilometroan utziko dugu, Etxarri-Aranatz irteeran. Kilometro eta erdi geroago, Urbasa eta Aralar artean pribilejiatuki kokatutako herri honetako sarreraraino aile-

gatuko gara (Jasokundeko eliza bisitagai).

Orain, herriko Kale Nagusia, parke atsegina eta trenbide batzuk zeharkatu ostean, Beasainera bide ederrean Gipuzkoan barneratzera goaz.

GOIHERRI

Gipuzkoako sarrera den Lizarrusti mendatearen igoera zein jaitsiera politen ostean San Gregorio auzo ataundarra aurkituko dugu, eta pare bat kilometro geroago San Martin, Ataungo erdigunea. Herriko auzuneak zeharkatzen dituen kale errepidea 10 kilometro ingurukoa da, bertakoen esanetan Ataun "Europako herririk luzeena" bihurtuz. San Martinen, elizaz gain, Iturriko plaza- inguruko eraikinak (XVI.-XVII. mendekoak) aipa ditzakegu; Murkoondon berriz, Sara, Joxe Miel Barandiaranen etxea.

5 kilometro geroago Lazkaoa desbideratuko gara, ondare historiko bikaina zaindu duen herria sigi-sagean zeharkatuz. Lazkao Txiki bertsolari maitatuaren jaioterrian hurrengo monumentuek aipamen berezia merezi dute: San Migel parrokia (XVI. eta XVII. mendekoak), XVII. mendeko Lazkanotarren jauregia (armari eta zutabedun aurrealdeak), Maizpide Euskaltegiaren aurrealdeak, Benediktarren monastegia eta hurbileko Santa Ana monastegia.

Industriagunea zeharkatu eta errepidera itzuli ostean berehala Beasainen sartuko gara, zubi pare baten azpitik eskuinera. Loinazko San Martinen jaioterrian Igartzako monumentu multzoa

■ **Lazkao herriak bere bertsolariari eskainitako oroigarria.**

Igartzako monumentu multzoa (Beasain)

Ordutegia:
astebukaera eta jaietan 11etatik 14etara
eta 16etatik 19etara

Turismo informazio bulegoa:
Peategi kalea (Belengo ermita)
Telefona: 943 16 40 85
igartzako@teleline.es

BEASAINGO UDALA

■ Igartzako monumentu-multzoa: Jauregia, Belengo ermita eta zubia.

Euskadi
PAIS VASCO
Atsegin handiz

**ORDIZIAko
UDALA**

Nagusia, 24

Tel.: 943 885 850

Faxa: 943 882 421

~ e-mail: ordizia@udal.gipuzkoa.net ~

nabarmen dezakegu (herriaren sarreran): jauregia (XIII. mendeko dorretxearen Berpizkundeko oinordekoa), burdinola, zurezko urtegia, Dolarea baserria, errota, Erdi Aroko zubia eta gurutzea.

Hemendik hurbil, Loinatz auzoan San Martin basilika eta Andra Mariaren basiliza ikusgai ditugu. Azkenik, erdialdean Andre Maria Zeruratuaren parrokia, San Martin plaza eta bertako udaletxea aipa ditzakegu.

Ordiziak, Beasainekin batera hiri-multzo bakarra osatzen du, bata amaitu aurretik jada bestea hasten delako. 1256an Alfontso X. Jakintsuak fundatua eta karlistadetan garrantzi handiko gunea, gaur egun bertako nekazari-azoka garrantzitsuarengatik oso eza-guna da.

Alde Zaharreko monumentuen artean XVI. mendeko Jaso-kundeko Andra Mari eliza (nabe bakarrekua eta erretaula barrokoduna), Kale Nagusiko udaletxea (aurrealde greko-erromatarra) eta plaza Nagusiko (XVI. ean jada bazegoen), armarridun Abariako jauregia eta Gazteluzaharrekoa ditugu. Gainera, Zabala jauregia (arku bikoitzaren gaineko armarria), bere aurreko Fray Andres Urdanetakoa geografoaren omenezko estatua, honen atzeko Barrena jauregia (XVII. mendekoa, Batzar Orokorretako egoitza) eta ondoko Unanue Etxea ere aipatzeko modukoak dira.

Ordizian bertan eskuinalderantz Zaldibiarako norabidea hartuko dugu, N-1ean sartu gabe sigi-sagean. Hortik aurrera zuzen goazela bidea gero eta politagoa da, Txindokiren gailur zorrotza ikusgai dugula.

Ordiziatik 5 kilometro ingurura Zaldibia zeharkatu (Santa Fe eliza) eta Larraitz-Abaltzisketara goazen bitartean Txindoki gero eta izugarriago agertzen zaigu, Euskal Herriko mendirik ikusgarrienetakoa da-eta. Bertara igotzen ahalegintzeko lekuri ohikoena eta ederrenetakoa Larraitz basiliza da, Zaldibiatik 5 kilometrotara.

2 kilometro geroago, Abaltzisketa herritxo lasaiko San Joan Bataiatzailearen eliza ondotik (XIII. mendeko elizpe erromanikoa) Amezketarantz zuzenduko gara. Jaitsieran, alde batetik Txindoki

■ Zaldibiko erreka inguruan txoko hauxe dugu.

bera eta bestetik bailaran zehar sakabanatutako baserri multzoa ikusiko dugu. Fernando Amezketarra pertsonaia bitxiaren jaiotze-erria Jauregi Etxea, San Bartolome eliza (dorre ederra) eta San Martin basiliza ikus ditzakegu.

Ibilbidea amaitzeko, Amezketan ezkerredera egin eta jada beti zuzen, Alegiatik pasatuz (San Joan Bataiatzailearen parrokia eta Zubi Zaharra), Tolosaraino iritsi gaitezke, horrenbestez Aralar inguruko zirkuitoa osotuz.

Informazio Praktikoa

ETXARRI-ARANATZ

Udaletxea: ☎ 948- 46 00 04.

Jatorduan:

Borda Erregetia- Arluzape 11.
Irurzun Jatetxea- Nagusia 31.
Aritz-Alde Jatetxea- Nagusia 24.

Jan eta lo egiteko:

Camping Etxarri- Danbolintxulo parajea. ☎ 948- 46 05 37.

LAZKAO

Udaletxea: ☎ 943- 88 64 08 / 16 09 34.

Jan eta lo egiteko:

Lazkaoetxe Nekazal Etxea- Aiesteran Erreka auzoa. ☎ 943- 88 00 44. Logela 4.000-5.000.
Lizargarate Nekazal Etxea- Lazkaomendi 8.
☎ 943- 88 19 74. Log. bikoitza 4.000-4.500 pza.

BEASAIN

Udaletxea: Loinatzko San Martin Plaza. ☎ 943- 80 50 50.

Udaltzaingoa: ☎ 943- 80 52 52.

Ertzaintza: K/ Senpere z/g. ☎ 943- 88 73 50.

Osasun-zentrua: Zaldizurrieta 2. ☎ 943- 88 86 50.

Gurutze Gorria: Urbialde 6. ☎ 943- 16 21 50.

Botikak:

Azpilikueta (☎ 943- 88 01 52) eta Urbizu (☎ 943- 88 02 32) Kale Nagusian.

Bankuak:

BSCH, B. Vasconia, B. Vitoria- Kale Nagusian.

Jatorduan:

Rubiorena Jatetxea- Zaldizurrieta 7.
Goierrri Bar-Jatetxea- Kale nagusia 18.
Ongi Etorri Jatetxea- Oriamendi kalea 40.
Kattalin Erregetia- Antzizar auzoa.

Lo egiteko:

Hotel Salbatore- Salbatore auzoa. ☎ 943- 88 83 62 / 07 Logela bikoitza 6.000 pza.
Pensión Taberna Aterpe- Ezkiaga Etorbidea 3.
☎ 943- 88 46 66.

ORDIZIA

Udaletxea: K/ Nagusia 24. ☎ 943- 88 58 50.

Udaltzaingoa: ☎ 943- 88 40 05.

Osasun-zentrua: Etxezarreta z/g. ☎ 943- 88 11 65.

Botikak:

Arriola- Plaza Nagusia 10. ☎ 943- 88 06 28.
Lauraga- Nagusia 40. ☎ 943- 88 18 28

Bankuak:

BSCH, Eusk. Kutxa, Kutxa- Nagusia.
BBVA, Guipuzcoano, Bankinter- Urdaneta.

Kotxe-tailerrak:

Garaje Santa Ana (garabia)- Urdaneta 74-76.
☎ 943- 88 16 89.
Garaje Dorronsoro- Urdaneta 66. ☎ 943- 88 11 02.

Jatorduan:

Martinez Jatetxea- Santa Maria 10.
Oianguren Jatetxea- Oianguren Parkea.
Aldasoro Jatetxea- Urdaneta 27.
Tximista Sagardotegia- Gudarien Etorb.

ZALDIBIA

Lo egiteko:

Aizporra Nekazal Etxea- Urtsu erreka. ☎ 943- 58 20 11. Logela bikoitza 4.000 pza.

LARRAITZ-AMEZKETA

Jan eta lo egiteko:

Haundiko Nekazal Etxea- Larraitz bidea. ☎ 943- 65 48 64. Logela bikoitza 4.400-5.700 pza.

Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea

BIKOTEA OHEAN

Bikotea ohean. Bat-batean gau-mahai gaineko telefonoak jo du eta emakumeak hartu du:

- Bai maitea bai,... Ongi bai,... Konforme,... Musuak.

Telefonoa eskegi eta gizonak:

- Nor zen?

- Senarra.

- Eta zer esan dizu?

- Soziedadean dagoela zurekin afaltzen eta berandu iritsiko dela.

INFANTAREN HAURRA

- Ama, eta nola jakin zuen Infantak haurdun zegoela?

- Umea, Infanta ez da dirudien bezain txoraa. Irakurtzen badaki eta albistea aldizkari gutzietan zegoen.

AMONA ETA ZIKOINA

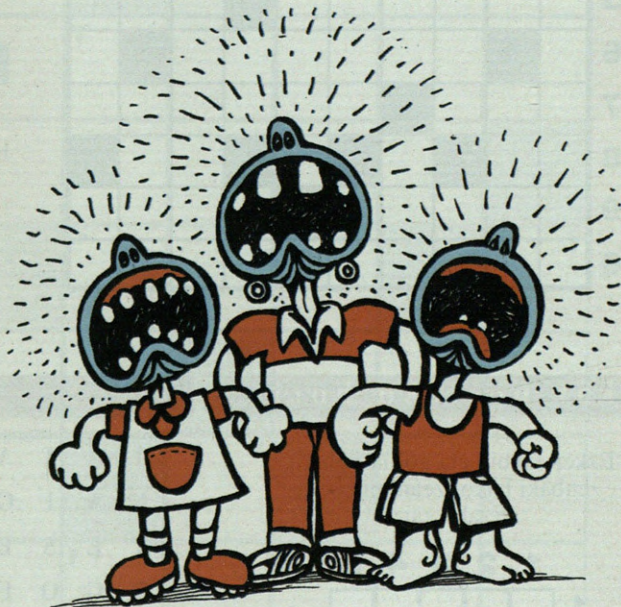
Familia guztia igande pasa Nafarroako Sartagudara joan da. Amona ilobekin herriko plazan dagoela, zikoina ikusi dute elizaren kanpandorreko habian:

- Hara umetxoak. Horixe da,

Asteko Lokuzioa

MANIXUT?

GAITA JOTZEN HASI

Zalapartaka, harramantzaka hasi, ahoz, oihuz

Gaita jotzen hasten bazarete, denok batera, ez dago ulertzeko modurik

MONTAR BARULLO, ARMAR EL CRISTO /
FOUTRE LE SOUK/ TO MAKE A ROW

ZAZPIAK BATMAN

Pariseko azaloreetatik haurtxoak airean ekartzen dituen zikoina?

Eta iloba batek besteari, amonak ez entzuteko moduan:

- Esango diogu, edo ilusio horrekin hil dadin utziko dugu?

AITA ABERATSAREN GALDERA

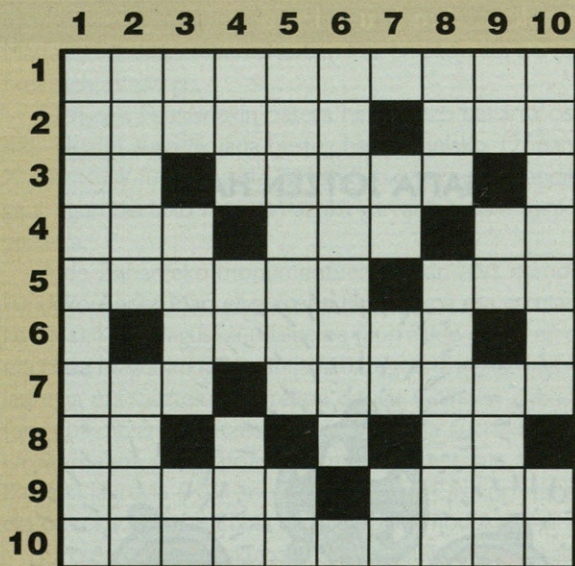
- Eta nik sosik izan ez banu, ber-

din-berdin maiteko al zenukeen nire alaba? - galdetu dio aita aberatsak, bere alaba bakarraren senargaiari.

- Bai, noski? Hori zalantzan jartzea ere! - erantzun du senargaiak.

- Tira! Nahikoa da! Nik ez dut txorrik nahi familian.

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

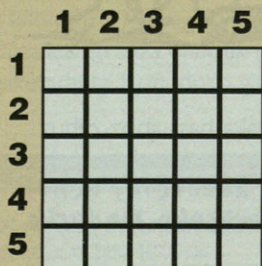
- 1.- Plaza. 2.- Sustraiak. Euskaraz eta Kitto! 3.- Iridioa. Edateko. Lehenengoa. 4.- Bibliako pertsonaia. Aita. Herri Batasuna. 5.- Emakume izena. Etzaleku. 6.- Bokala. 2000. urtean. Röntgen. 7.- Santu. Egokiera. 8.- Oinarrizko edaria. Bokala. Bokala. Har ezak! 9.- Nau. Infin., esnatu. 10.- Epaitegiak.

GOITIK BEHERA

- 1.- Ezina. 2.- Oparoa. Lege. 3.- 3,1416. Oparitu. Uztailaren hasieran. 4.- Emakume izena. Urrea. Eguzki. 5.- Detektagailua. Kanpo. 6.- Eraila. Bokala. 7.- Nitrogenoa. Jainko egiptoarra. Nork atzizkia. Begiaren erdian. 8.- Denbora. Ontzat eman. 9.- Kontsonante errepikatua. Bat eta bat. Edari alkoholaduna. 10.- Amaiera. Nor atzizkia.

Ekar bosteko hori!

Ezker-eskuin eta goitik-behera, zenbaki bakoitzean hitz bera aterako zaizu

1. Moztu. 2. Hortaz. 3. Gure aldizkaria. 4. Portuak. 5. Izatasuna duena.

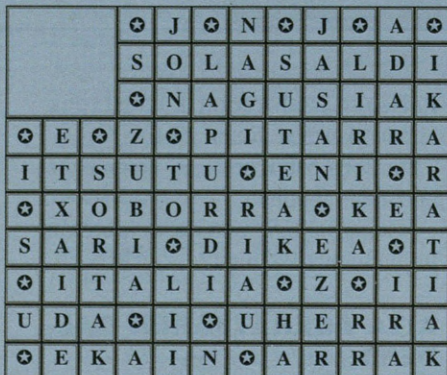
Letra Zopa

Aurki itzazu letra zopa honetan argia ematen duten 8 elementuren izenak. Hitzak ezker-eskuin, goitik-behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

KROJUKMLANDISEHA
BORDENADOREARS
OSAOADTATOKNTKIR
RSLRSAUOIKIOPUNA
REMIKROSKOPIOAMK
AKONUAMNEDONIIEN
GETBAPTSLUPAXRTL
OMIEISAZNNESDAAR
MLOSMMPMUAEGESUI
ANAU LIAGALUKLAKB

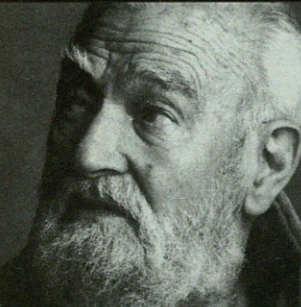

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Supizitekoa. 2. Akatu. Huri. 3. Sa. Ardura. 4. Ingude. R. O. 5. K. Anaidiak. 6. Utik! Aulki. 7. Manex. Noan. 8. Eratua. Ata. 9. At! Amen. S. 10. Kea. Ekaiak.

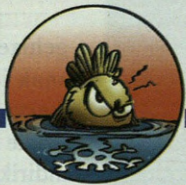
Goitik-behera: 1. Sasikumeak. 2. Ukan. Tarte. 3. Pa. Gaina. A. 4. Itaunketa. 5. Zurda. Xume. 6. T. Deia. AEK. 7. EHU. Dun. Na. 8. Kurriola. I. 9. Ora. Akatsa. 10. Ai! Okina. K.

Hitz Gezidunak

			Animalia ornogabe	▼	Izena	▼	Mendialde ezaguna	▼	Bizkaian, atera	▼	Jardun	
			Gipuzkoa- ko herria		Su		Röntgen		Erabakiak			
			►		▼		▼		▼		▼	
			Gehiegi	►			Bits	►				
		Masurioa				... egin, agurtu						
Oso bereziak	▼	Pintore	►	▼			▼					
Pl., batra- zio mota		Deitura										
►		▼			Txori- mota	►				Ergel		
					Sendatu							
Kanpo	►		Jupiterren satelitea	►	▼	Modua	►			Iodoa	►	▼
Nahastura trinkoa			Laster			Betekada				Gizon izena		
►			▼		Txanpon	►	▼		Norekin atzizkia	►	▼	
					Oxigenoa				1999an			
Jaurtiketak	►			▼				Iodoa	►	▼	Errep., fru- ta-mota	►
Ez geza								Musika nota			Musika nota	
►					Zoritzarrez	►	▼			▼		
					Tona							
Abesti	►			▼			►					
						Bermeoko uhartea						

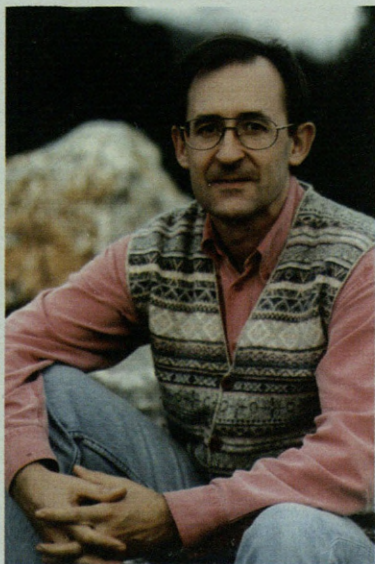
Pertsonaia: Eskultore gipuzkoarra (1908)

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH + ZOOK

ERROBIKO PIRANJAK

IÑAKI MENDIGUREN

GALDUTAKO BIDEAREN BILA

Hamaika aldiz galdetu diogu geure buruari dinamika berri baten gozokia ezpainetan izan ondoren, zergatik ari garen berriro ozpina dastatzen. Paris eta Madrileko gobernuen eta estatu-mailako alderdien jokabidea gora-behera, badirudi abertzaleek elkar hartzean datzala gakoa. Ez da erraza jakitea zergatik huts egin zuen lehenengo elkartzehalekin: EAJ/EAren borondate eskasagatik? HB/ETAren errealdismorik ezagatik? Agian, alde bietan egongo da erantzukizuna. Baina hori esatea erosoegia denez, eta hurbilen ditudanengandik hasita, erantsiko dut ezker abertzaleak ondorengo hiru puntuotan bere jokaera hausnartzea ziur asko mesedegarria litzatekeela galdutakoa berreskuratzeko:

BAT. Lurraldetasunaren aurretik, jendearen borondatea jartzea. Badirudi ez dela asmatu Euskal Herria politikoki elkartu eta egituratzeko proiektua taxutzen edo komunikatzen. Azkenaldian Iparraldeko, Nafarroako, baita Arabako ere, abertzale askotxo kexu mintzo da euskal jakobinismoaz, hegoaldekoen inperialismoaz, Gipuzkoan pentsaturiko proiektua beste herrialdeetara hedatu nahiaz, etab.

Gauza bat da Euskal Herri osoko ikuspegiaz jokatzeko, eta beste bat ez ohartzea -edo ez onartzea- errealtate desberdinak ditugula, bai historiari, bai hizkuntza eta kultur egoerari, bai boto abertzaleari (%10-12 Iparraldean, %21 Nafarroan) dagokionez. Eta gaur egungo errebindikazioak oinarritzeko (berdin horiek ukatzeko!) duela 800 urteko egoerak alegatzea argudio ahula da. Gaurko jendearen borondatean datza gakoa (hortxe dago gure indarra eskualde batzuetan, eta ahulezia besteetan), eta horrek eskatzen du gure ahaletan handiena: borondate horiek gogatu edo konbentzitzea proiektu abertzale zabal eta ireki batean sartzeko.

Horretarako onena, tokian tokiko abertzaleak bakean uztea, eurek erabaki dezaten bertan aurrera egiteko bidea, eta denok prest egotea elkarri laguntzeko, eskatzen zaigun neurrian eta eran.

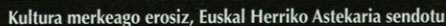
BI. Borroka-mota guztiei buruzko hausnarketa kritikoa egitea, sakon eta patxadaz, ondorioz horietako batzuk desaktibatzen eta beste batzuk indartzeko.

Politikoki zilegi diren borroka-mota guztiak ere ez dira nahitaez zertu beharrek: giza kostu handiegia dutelako, edo helburuetara hurbildu ordez horietatik urruntzen gaituztelako, edo beste dinamikak batzuetarako oztupo direlako, edo kontrarioak errazegi manipulatzeko dituelako, edo gaizki planteatuta daudelako (haize-errotak etsaitzat hartuz)...

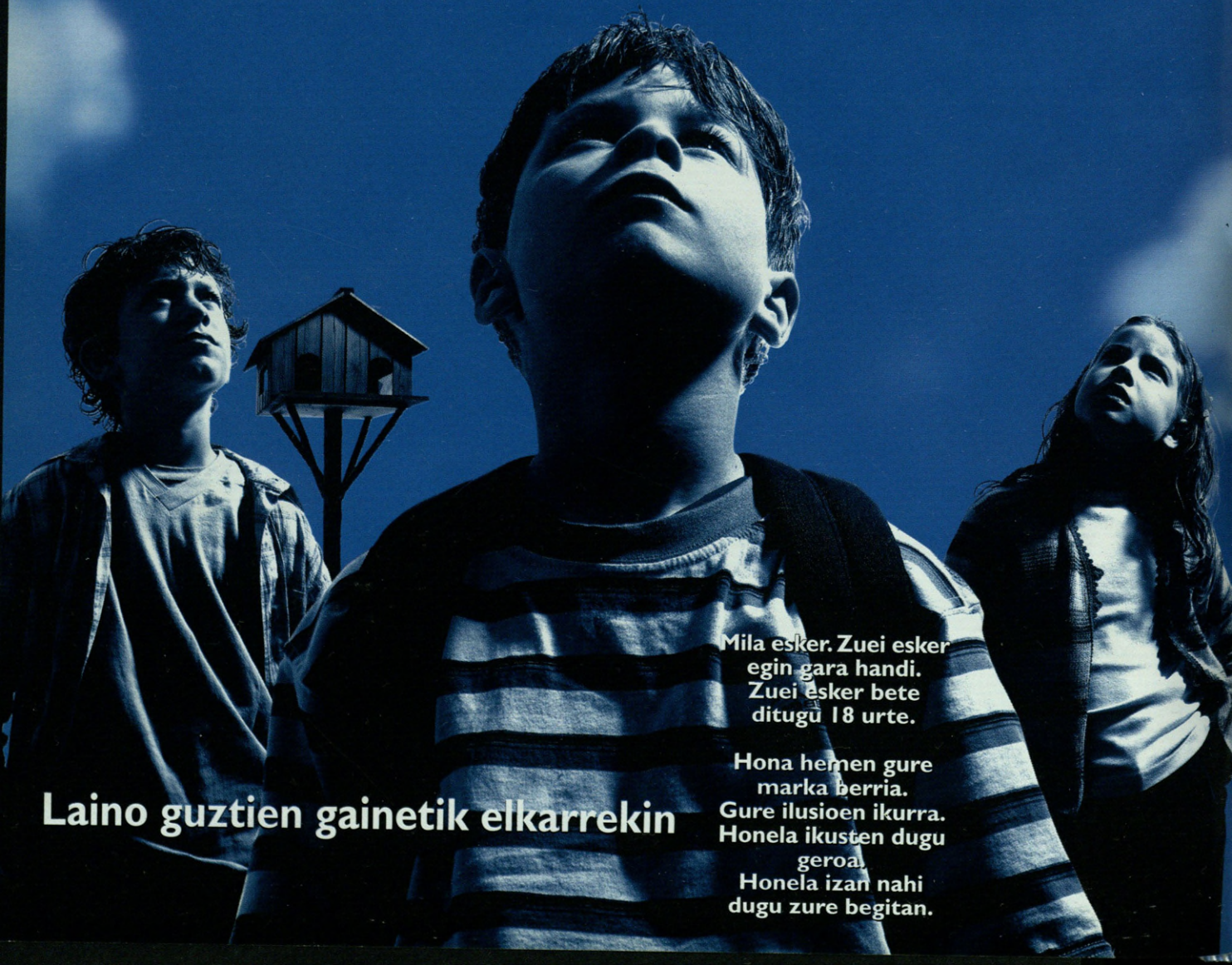
Egon daitezke alternatiba eraginkorragoak, hemen eta orain kausa batzuen alde indarrak metatzeko eta jendearen borondatea irabazteko, ziur asko, hobeak!: Solidarioak, Demoak, salaketa-kazetaritza, informazio- eta komunikazio-borroka, desobedientzia zibilaren ildoko gizarte-ekimenak, eguneroko lana instituzioetan, manifestazioetan harriak bota ordez krabelinak banatzea, etab.

HIRU. Indarrak errealdismo gehixeagoz neurtzea. Batzuetan baikortasunak itsutu egiten gaituela dirudi. Ezker abertzaleak asko egin dezake bakarrik, baina beste abertzaleak gabe salto kualitatibo handirik ezin du eman. Alderantziz ere, gauza bera. Eta abertzaleok elkartuta ere, bakarrik urrutiegi ezin gara joan (Hegoaldean, Ezker Batua eta txikiagoak gutxietsi gabe, PSOEn beharra dago). PSOEn egungo jarrerak ez duela hurbilketarik ahalbidetzen? Hori lortzea gure trebetasun politikoaren erronketako bat da, guk baitugu interes eta premia handiena hurbilketa horretarako. Eta gehiengoa garen lekuetan ere, kontuz zer egiten dugun, ez bakarrik biharko arazoaren hazirik ez ereiteko, baita geure etxean beste alde batzuetan gutxiengoa garelako ere ●

“Batzuetan baikortasunak itsutu egiten gaituela dirudi. Ezker abertzaleak asko egin dezake bakarrik, baina beste abertzaleak gabe salto kualitatibo handirik ezin du eman. Alderantziz ere, gauza bera. Eta abertzaleok elkartuta ere, bakarrik urrutiegi ezin gara joan (Hegoaldean, Ezker Batua eta txikiagoak gutxietsi gabe, PSOEn beharra dago)”

Kontu zenbakia

Laino guztien gainera elkarrekin

Mila esker. Zuei esker
egin gara handi.
Zuei esker bete
ditugu 18 urte.

Hona hemen gure
marka berria.
Gure ilusioen ikurra.
Honela ikusten dugu
geroa.
Honela izan nahi
dugu zure begitan.